

B I D R A G

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

///) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

HALLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I afseende å länets ytvidd och dess naturbeskaffenhet i allmänhet återopas hvad därom i de föregående femårsberättelserna anförts.

Beträffande länets indelningar under perioden må nämnas, att detsamma då var indeladt uti administrativt afseende i 4 fögderier, 11 kronolänsmansdistrikt, 129 kronofjärdingsmansdistrikt, 2 landsfiskalsområden och 5 städer; i judiciellt afseende uti 3 domsagor, 8 härad, af hvilka senare dock två voro sammanslagna till ett tingslag, samt 5 städer med egen jurisdiktion; i ekklesiastikt afseende uti 5 kontrakt, 46 pastorat, 86 lands- och 5 stadsförsamlingar; samt i kommunalt afseende i 86 lands- och 5 stadskommuner. I sammanhang härmed torde i fråga om länets indelningar i öfrigt under perioden böra omförmälas följande.

Länet i sin helhet lydde under Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Göta hofrätt med afseende å rättsskipningen och utgjorde en del af Göteborgs stift, Södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Södra bergmästaredistriktet, Västra yrkesinspektörsdistriktet och 4:de döfstumskoledistriktet, hvarjämte länet tillsammans med Skaraborgs län bildade ett distrikt för en statens landtbruksingenjör samt i förening med Göteborgs och Bohus län jämte

större delen af Elfsborgs län utgjorde ett särskildt länedistrikt för ett Riksbankens afdelningskontor.

I och för de värnpliktiges inskrifning och redovisning tillhörde länet 2 arméfördelningsområden samt var indeladt i 2 inskrifningsområden, 2 bataljonsområden, 4 kompaniområden och 8 afdelningsområden.

Lotslederna utefter länets kuster voro fördelade i 4 lotsplatsområden; och utgjorde länet en del af Göteborgs lotsfördelning.

Med afseende å postbefordringen var länet vid periodens början indeladt i 6 postkontorsområden, hvilkas antal vid periodens slut genom Onsala postkontors förändring till poststation nedgått till 5; och tillhörde länet Södra postinspektionsdistriktet.

I hälsovårdsafseende var länet, som i sin helhet utgjorde ett distrikt för en förste provinsialläkares verksamhet, indeladt i 3 provinsialläkardistrikt och 5 stadsläkardistrikt. Af de till Halmstads provinsialläkardistrikt hörande socknar bildade Slättåkra och Enslöfs socknar tillsammans Oskarströms extra provinsialläkardistrikt, hvarjämte Östra Karups och Skummeslöfs

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-28.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Invånare.....	2.
Tab. A. Antalet utöfvade minuthandels- och utskänkingsrättigheter i Hallands län åren 1896-1900.....	3.
Tab. B. Brännvinsförsäljningsafgifterna inom Hallands län under femårsperioden 1896-1900.....	3.
Tab. C. Antalet i Hallands län åren 1896 och 1900 utöfvade rättigheter till utskänkning af vin och maldrycker enligt kungl. förordningen den 24 oktober 1885.....	4.
Tab. D. Antalet af de utaf Konungens Befallningshafvande i Hallands län under åren 1896-1900 för lösdrifveri varnade och till tvångsarbete dömda personer.....	4.
Tab. E. Antalet fångar, intagna i läns cellfängelset i Halmstad samt kronohäkterna i Varberg och Kungsbacka åren 1896-1900....	4.
Tab. F. Medel inestående å depositions- samt upp- och afskrifningsräkning i bankerna inom Hallands län åren 1895-1900.....	6.
Tab. G. Lagsökningsmål anhängiggjorda hos öfverexekutorerna i Hallands län åren 1896-1900.....	6.
3. Näringar.....	8.
Tab. H. Skörd af olika växtslag i Hallands län åren 1896-1900.....	9.
Tab. I. Nötboskapspremieringen inom Hallands län åren 1896-1900	12.
Tab. K. Antal fall af mjältbrand och mjältbrandsemfysem i Hallands län åren 1896-1900.....	13.
Tab. L. Laxodling i Hallands län åren 1896-1900.....	16.
Tab. M. Af Hushållningssällskapet i Hallands län under åren 1896-1900 utlämnade låneunderstöd ur fonden för fiskerinäringens befrämjande.....	16.
4. Kommunikationer och varuutbyten.....	17.
Tab. N. Firmaanmälningar samt anmälningar om upphörd rörelse i Hallands län åren 1896-1900.....	18.
5. Kameralförhållanden.....	19.
Tab. O. Taxeringsvärden å och försäljningssummor för de i Hallands län åren 1896-1900 exekutivt försålda fastigheter.....	20.
6. Politi.....	21.
Tab. P. Läns lasarettens och sjukstugornas i Hallands län verksamhet åren 1896-1900.....	25.
Tab. Q. Kommuner i Hallands län, som åren 1896-1900 erhållit tillstånd att upptaga lån, samt lånens belopp och ändamål....	27.

	Sid.
Tabellbilagor	29-42.
Tab. 1. Folkmängden i Hallands län åren 1896-1900.....	29.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Hallands län åren 1896-1900.	30.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Hallands län år 1900.....	31.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Hallands län år 1900.....	32.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Hallands län år 1900.....	32.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande maktens undersåtar, i Hallands län år 1900.....	34.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassor och därmed jämförliga inrättningar i Hallands län år 1900.....	34.

B I D R A G

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

///) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

HALLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I afseende å länets ytvidd och dess naturbeskaffenhet i allmänhet återopas hvad därom i de föregående femårsberättelserna anförts.

Beträffande länets indelningar under perioden må nämnas, att detsamma då var indeladt uti administrativt afseende i 4 fögderier, 11 kronolänsmansdistrikt, 129 kronofjärdingsmansdistrikt, 2 landsfiskalsområden och 5 städer; i judiciellt afseende uti 3 domsagor, 8 härad, af hvilka senare dock två voro sammanslagna till ett tingslag, samt 5 städer med egen jurisdiktion; i ekklesiastikt afseende uti 5 kontrakt, 46 pastorat, 86 lands- och 5 stadsförsamlingar; samt i kommunalt afseende i 86 lands- och 5 stadskommuner. I sammanhang härmed torde i fråga om länets indelningar i öfrigt under perioden böra omförmälas följande.

Länet i sin helhet lydde under Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Göta hofrätt med afseende å rättsskipningen och utgjorde en del af Göteborgs stift, Södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Södra bergmästaredistriktet, Västra yrkesinspektörsdistriktet och 4:de döfstumskoledistriktet, hvarjämte länet tillsammans med Skaraborgs län bildade ett distrikt för en statens landtbruksingenjör samt i förening med Göteborgs och Bohus län jämte

större delen af Elfsborgs län utgjorde ett särskildt länedistrikt för ett Riksbankens afdelningskontor.

I och för de värnpliktiges inskrifning och redovisning tillhörde länet 2 arméfördelningsområden samt var indeladt i 2 inskrifningsområden, 2 bataljonsområden, 4 kompaniområden och 8 afdelningsområden.

Lotslederna utefter länets kuster voro fördelade i 4 lotsplatsområden; och utgjorde länet en del af Göteborgs lotsfördelning.

Med afseende å postbefordringen var länet vid periodens början indeladt i 6 postkontorsområden, hvilkas antal vid periodens slut genom Onsala postkontors förändring till poststation nedgått till 5; och tillhörde länet Södra postinspektionsdistriktet.

I hälsovårdsafseende var länet, som i sin helhet utgjorde ett distrikt för en förste provinsialläkares verksamhet, indeladt i 3 provinsialläkardistrikt och 5 stadsläkardistrikt. Af de till Halmstads provinsialläkardistrikt hörande socknar bildade Slättåkra och Enslöfs socknar tillsammans Oskarströms extra provinsialläkardistrikt, hvarjämte Östra Karups och Skummeslöfs

socknar i förening med tre socknar af Kristianstads län utgjorde Båstads extra provinsialläkardistrikt.

I fråga om tullförvaltningen hänfördes länet till tullstatens Västra distrikt och var fördeladt i 4 tullkammardistrikt, af hvilka det nordligaste jämväl omfattade en del af Göteborgs och Bohus län.

För fullgörandet af den sjömanshusen åliggande verksamhet var länet indeladt i 4 sjömanshusdistrikt, i hvilkas områden dock äfven ingingo delar af Kronobergs, Jönköpings, Elfsborgs samt Göteborgs och Bohus län.

Beträffande skogsskötseln utgjorde länet, som tillhörde skogsstatens Södra distrikt, ett revir för sig, hvilket var indeladt i 6 bevakningstrakter.

I fråga om veterinärväsendet utgjorde länet i sin helhet distrikt för en länsveterinär, hvarjämte länets landsbygd var

fördelad i 6 distrikt, utgörande tjänstgöringsområden för af länets hushållningssällskap och enskild person anställda distriktsveterinärer.

För justeringen af mått och vikter utgjorde länet ett distrikt för sig.

Med afseende å folkskoleinspektionen bildade länet likaledes ett särskildt distrikt.

För val till ledamöter af Riksdagens Andra kammare var vid periodens början länet indeladt i 7 valkretsar, hvaraf 5 omfattade landsbygden, 1 städerna Laholm, Varberg, Falkenberg och Kungsbacka samt 1 staden Halmstad jämte stad i annat län. I denna indelning har under perioden icke skett annan ändring, än att genom nådiga kungörelsen den 22 maj 1896 förordnats, att Halmstads stad dädanefters skulle utgöra en valkrets för sig.

2. Invånare.

Länets *folk-mängd* den 31 december 1900 utgjorde, såsom **tabell 1** utvisar, enligt prästerskapets uppgifter 141,688 personer, hvaraf 68,500 män och 73,188 kvinnor. Som länets landareal (fastland och öar) vid samma tid beräknades till 4,771.34 kvadratkilometer, bodde således då omkring 30 personer på hvar kvadratkilometer. För riket i dess helhet utgjorde folk-mängd-tätheten vid berörda tidpunkt omkring 12 invånare på hvarje kvadratkilometer, hvadan länet i jämförelse med flertalet af de öfriga länen i riket icke kan anses glest befolkadt.

Vid 1895 års slut utgjorde den i länet kyrkeskrifna befolkningen 139,356 personer, hvaraf å landsbygden 116,631 och i städerna 22,725. Jämföras dessa siffror med motsvarande för samma tid år 1900, befinnes, att folk-mängden ökats under perioden med 2,332 personer, hvilken ökning uteslutande belöper å städerna.

Från länet hafva enligt prästerskapets uppgifter emigrerat 1,155 personer år 1896, 824 år 1897, 721 år 1898, 1,054 år 1899 samt 1,529 år 1900. Den i femårsberättelsen för näst-föregående period uttalade farhågan, att *emigrationen*, hvilken synes bero af de ekonomiska förhållandena i Amerikas Förenta Stater, dit emigrationsströmmen hufvudsakligen går, skulle få förnyad fart i den mån arbetsmarknaden därstädes förbättrades, har således besannats, att döma af ökningen i antalet emigranter under åren 1899 och 1900.

Förhållandena å det *religiösa området* hafva under perioden icke undergått någon mera anmärkningsvärd förändring. Från Veddige socken samt städerna Halmstad och Varberg uppgifves, att s. k. missionsföreningar där äro i verksamhet; och synes den i Halmstad befintliga utvecklade stor lifaktighet, att döma däraf, att densamma därstädes låtit åt sig uppföra ett större missionshus i kyrklig stil med plats för omkring 1,500 åhörare. De af staten erkända metodist-episkopalförsamlingarna i Vallda och Släps socknar samt i staden Halmstad voro vid periodens slut ännu bestående; och utgjorde antalet medlemmar 16 i Vallda, 12 i Släps och 146 i Halmstads församling. Metodister funnos dessutom äfven i Veddige, Onsala och Lindome socknar samt i staden Kungsbacka. I sistnämnda stad hafva de till och med bildat en särskild församling, som antagit föreståndare, men nu icke begärt erkännande af staten, och hvars medlemmar

uppgåfvos belöpa sig till 89 personer, däraf 37 voro hemma-hörande i staden, 27 i Vallda socken och 25 i Släps socken. I Hishults och Knäreds socknar lärer förekommit icke ringa antal baptister, af hvilka dock ingen utträdt ur svenska kyrkan. Frälsningsarmén har fortfarit med sin verksamhet, men utbredningen synes icke vidare hafva gått framåt. I staden Laholm, där armén under det senaste decenniet hållit andaktsöfningar i förhyrd lokal, har armén till och med måst inställa dessa i brist på intresse och ekonomiskt understöd från allmänhetens sida. Med Eders Kungl. Maj:ts tillstånd har i staden Halmstad bildats en mosaisk församling, hvilken vid periodens slut räknade 70 medlemmar.

Nya kyrkor hafva under perioden blifvit byggda i Vinbergs, Köinge och Gödestads socknar, hvarjämte Skällinge sockens kyrka ombyggt och arbete med uppförande af ny kyrka i Alfs-högs socken påbörjats.

Under perioden hafva ingåtts 7 *civiläktenskap*.

Af goodtemplarloger och blåbandsföreningar har fortfarande utvecklats en nitisk verksamhet i *nykterhetsväsendets* tjänst. Uppgifter om antalet medlemmar hafva dock icke kunnat erhållas från alla sällskapen, hvarför någon på ökningen eller minskningen i antalet medlemmar i desamma grundad slutsats, huruvida intresset för nykterhetens befrämjande till- eller aftagit, icke kan dragas. Att förbrukningen af starkare maldrycker tilltagit, uppgifves från nästan alla delar af länet, men då, så länge hvarken tillverkningen af eller handeln med och utskänknings-afseende, någon fullt tillförlitlig statistik härutinnan icke står att vinna, torde man böra akta sig för att endast på lösa uppgifter fälla det omdöme, att konsumtionen af ifrågavarande drycker så ökats, att dryckenskapslasten däraf i någon väsentlig mån befordrats. I öfrigt må icke förbises, att stigande förbrukning af maldrycker, enligt hvad erfarenheten utvisar, medför minskad förbrukning af spirituösa drycker. Antalet för *fylleri-förseelser* sakfälda personer i länet har utgjort:

År 1891	421	År 1894	323	År 1897	561
» 1892	526	» 1895	342	» 1898	468
» 1893	320	» 1896	466	» 1899	473

Att på grund af dessa siffror påstå, det dryckenskapslasten i länet skulle vara i tilltagande, torde dock vara förhastadt. Den plötsliga stegringen i antalet sakfällda från år 1895 till år 1897 och det därefter lika hastigt inträffade sjunkandet synas snarare häntyda på, att stegringen stått i samband med rikligare tillfällen till arbetsförtjänst och således varit tillfällig, helst allmänt känt är, att i fråga om antalet för fylleriförseelser sakfällda siffrorna ställa sig lågt under tider af arbetslöshet eller dåliga konjunkturer på arbetsmarknaden. Beträffande sådana förseelser synes för öfrigt länets befolkning fortfarande intaga en gynnsam ställning i jämförelse med befolkningen i en del andra län, att döma däraf, att antalet för samma förseelser sakfällda på 1,000 invånare under åren 1896—1899 i medeltal utgjorde i Hallands län 2⁸⁴, men för riket i dess helhet 7⁰⁴.

I tabellerna A, B och C lämnas redogörelse för antalet under perioden utöfvade rättigheter till *minuthandel med och utskänkning af brännvin* i länet, för brännvinsförsäljningsavgifternas debitering och fördelning i länet under perioden samt för antalet af de i länet under periodens första och sista år utöfvade rättigheter till *utskänkning af vin och maltdrycker*. I sammanhang härmed må meddelas följande uppgift om det af pröfningsnämnden åren 1895 och 1900 beräknade litertalet för gästgiverierna inom länet:

	År 1895.	År 1900.
Alchult	3,500	15,000
Backa	4,500	20,000
Breared	3,000	10,000
Östra Karup	4,000	10,000 ¹⁾
Ljungby	2,500	12,000
Morup	3,000	25,000
Qvibille	2,600	20,000
Sjögård	5,500	40,000
Sjönevad	3,000	20,000
Slöinge	3,100	60,000
Tjärby	2,500	15,000
Åsbro	4,500	20,000
Åsa	4,000	15,000
Summa liter	45,700	272,000

Enligt de af Herr Statsrådet och Chefen för Eders Kungl. Maj:ts Justitiedepartement afgifna ämbetsberättelser angående rättsväsendet under perioden inhämtas, att antalet för *grofve och ringare brott samt förseelser sakfällda* på 100,000 invånare utgjorde:

	I Hallands län.	I hela riket.
År 1896	531	937
» 1897	736	1,027
» 1898	572	1,085
» 1899	537	1,143
» 1900	619	1,141

Tab. A. Antalet utöfvade minuthandels- och utskänkingsrättigheter i Hallands län åren 1896—1900.

År.	Minuthandelsrättigheter.							Utskänkingsrättigheter.													
	Halmstad.	Laholm.	Falkenberg.	Varberg.	Kungsbacka.	Landsbygden.	Summa.	Halmstad.		Laholm.		Falkenberg.		Varberg.		Kungsbacka.		Landsbygden.		Summa.	
								För år beviljade. ²⁾	Tillfälliga.	För år beviljade.	Tillfälliga.	För år beviljade. ³⁾	Tillfälliga.	För år beviljade.	Tillfälliga.	För år beviljade.	Tillfälliga.	Gästgiverierättigheter.	Tillfälliga.	Gästgiverierättigheter.	För år beviljade.
1896	1	1	1	1	1	1	6	5	1	2	3	6	2	3	13	2	13	19	5		
1897	1	1	1	1	1	1	6	5	1	2	3	6	1	3	13	2	13	19	4		
1898	1	1	1	1	1	1	6	5	1	2	3	6	1	3	13	2	13	19	4		
1899	1	1	1	1	1	1	6	5	1	2	3	6	2	3	13	2	13	19	5		
1900	1	1	1	1	1	1	6	5	1	2	3	6	1	3	12	2	12	19	4		

Tab. B. Brännvinsförsäljningsavgifterna inom Hallands län under femårsperioden 1896—1900.

År.	Debiterade avgifter.			Avgifternas fördelning.						
	I städerna.	Å landet.	Summa.	Afkortning och anordning.	Kungl. Statskontoret.	Städerna.	Socknarna.	Hushållnings-sällskapet.	Landstinget.	Summa.
1896	202,509-36	8,895-87	211,405-23	422-78	40,420-87	101,052-16	6,214-66	21,098-25	42,196-51	211,405-23
1897	213,529-71	8,895-00	222,424-71	444-85	42,620-53	106,551-34	6,214-04	22,197-96	44,395-99	222,424-71
1898	227,835-67	10,080-00	237,915-67	475-80	45,476-01	113,690-01	7,041-92	23,743-95	47,487-98	237,915-67
1899	247,017-22	25,417-50	272,434-72	544-86	49,304-65	123,261-60	17,756-66	27,188-96	54,377-99	272,434-72
1900	255,031-87	24,967-50	279,999-37	559-99	50,904-36	127,260-31	17,442-30	27,943-92	55,887-89	279,999-37
Summa	1,145,923-83	78,255-87	1,224,179-70	2,448-28	228,726-42	571,816-02	54,669-58	122,173-04	244,346-36	1,224,179-70

¹⁾ Rättigheten till försäljning af brännvin vid Östra Karups gästgiveri upphörde år 1899. — ²⁾ Antalet för år beviljade rättigheter har under hvarje år af perioden uppgått till 6, men af dem halva endast 5 utöfvats. — ³⁾ D:o d:o resp. 4 och 3.

Den sålunda uppdragna jämförelsen emellan länet och riket i dess helhet lämnar ett godt vittnesbörd om laglydigheten hos länets befolkning, om ock icke kan förnekas, att för ett rätt bedömande härutinnan erfordras, att hänsyn bör tagas jämväl till många andra omständigheter.

För antalet af de utaf Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under perioden för lösdrifveri varnade och till tvångsarbete dömda personer redogöres i tabell D.

I tabell E meddelas uppgift å antalet fångar, som under perioden varit intagna i länscellfängelset i Halmstad samt kronohäktena i Varberg och Kungsbacka.

Några förändringar i byggnadssättet kunna i allmänhet icke förmärkas i vidare mån, än att vid nybyggnads- och reparationsarbeten större afseende än förr synes fästas vid ljus, utrymme, snygghet och prydighet, hvarför ock, åtminstone i länets två nordligare fögderier, bostadshusen numera sällan sammanbyggas med uthusen, utan oftast förläggas på något afstånd från dessa. Det förhärskande byggnadsmaterialet är fortfarande trä

utom i kustsocknarna af Laholms fögderi, hvarest i följd af de stegrade prisen å trävaror och ökad antal tegelbruk tegel allt mera kommer till användning vid byggnaders uppförande.

Brännmaterialet utgöres hufvudsakligen af ved och torf. Goda torfmossar finnas flerstädes i länet, och allmogon i länets tre sydligare fögderier har äfven, i den mån tillgången på skog aftagit, lärt sig att tillgodogöra sig torfven såsom bränsle. I Kungsbacka fögderi lär däremot användningen af brännrot, ehuru tillgång på god sådan finnes, icke hafva tilltagit, hvilket uppgifvits bero ej allenast af bristen på för detta bränsle lämpade eldstäder utan äfven och förnämligast därå, att torfvens beredning, som där sker efter gammal metod, i anledning af ökade arbetspris ställer sig för dyr.

I fråga om födoämnen och klädedräkt äro anspråken i stigande. Hemväfda tyger hafva allt mera kommit ur bruk, hvilket dock i viss mån kan bero af lättheten att för billigt pris erhålla fabriksmässigt tillverkade tyger.

I Varbergs stad och flerstädes å landsbygden i länet funnos under perioden bibliotek. Stadsbiblioteket i Varberg, hvilket lär anlitas rätt flitigt, ehuru icke så mycket af arbetarbefolkningen, har under perioden åtnjutit anslag af staden till belopp af 300 kr. årligen samt innehåller omkring 1,800 band. Hvad sockenbiblioteken beträffar, förspörjes från alla delar af länet, att, ehuru läslusten torde vara vida större än förr, dessa bibliotek föga begagnas. Orsaken härtill torde förnämligast vara att söka däri, att hos den öfvervägande delen af landtbefolkningen läslusten numera tillfredsställes af tidningspressens alster, hvilka, i den mån tidningarnas och postanstaltarnas antal ökats och utgifningen sker oftare än förr, kunna åtkommas både lätt och billigt, men torde nog äfven bero därå, att dels sockenbiblioteken mångenstädes äro af för onsidigt innehåll och icke underhållas genom inköp af nya lämpliga böcker, dels ock tillfällena för allmänheten att köpa böcker för billigt pris i icke obetydlig mån ökats genom de bokauktioner, som åtskilliga förläggarfirmer börjat låta hålla å landsbygden. Det minskade intresset för sockenbiblioteken torde således icke böra uppfattas såsom ett tecken till att kunskapsbegäret skulle vara i aftagande. Fastmer vill det synas, som om detta ökats, att döma därå, att under perioden på skilda ställen inom länet bildats föreläsningföreningar med syftemål att genom i lättfattlig form hållna föreläsningar af därtill skickliga personer bereda allmänheten tillfälle att inhämta kunskaper i nyttiga ämnen. Vid periodens slut hade i länet bildats 5 dylika föreningar, nämligen Halmstads, Himle, Varbergs, Oskarströms och Laholms, af hvilka dock icke

Tab. C. Antalet i Hallands län åren 1896 och 1900 utöfvade rättigheter till utskänkning af vin och maltdrycker enligt kungl. förordningen den 24 oktober 1885.

	Enligt § 2 mom. 1.		Enligt § 3.	
	År 1896.	År 1900.	År 1896.	År 1900.
Laholms fögderi	1	1	—	—
Halmstads »	1	1	—	—
Varbergs »	1	1	—	—
Kungsbacka »	—	—	—	—
Halmstads stad	9	9	11	10
Laholms »	1	1	1	1
Falkenbergs »	2	2	—	—
Varbergs »	1	1	4	4
Kungsbacka »	—	—	—	—
Hela länet	16	16	16	15

Tab. D. Antalet af de utaf Konungens Befallningshafvande i Hallands län under åren 1896—1900 för lösdrifveri varnade och till tvångsarbete dömda personer.¹⁾

År.	Varnade.		Till tvångsarbete dömda.	
	Hemort inom länet.	Hemort utom länet.	Hemort inom länet.	Hemort utom länet.
1896	8	14	2	2
1897	11	28	3	9
1898	9	18	3	10
1899	8	6	1	2
1900	14	15	2	6
Summa	50	81	11	29
	171			

¹⁾ De, som under perioden varnats eller dömts till tvångsarbete flere gånger, upptagas endast såsom en gång varnade eller dömda. Bland de varnade upptagas ej de, som under perioden dömts till tvångsarbete.

Tab. E. Antalet fångar, intagna i länscellfängelset i Halmstad samt kronohäktena i Varberg och Kungsbacka åren 1896—1900.

År.	I länscellfängelset i Halmstad.	I kronohäktet i Varberg.	I kronohäktet i Kungsbacka.	Summa.
1896	144	78	22	244
1897	151	72	36	259
1898	145	85	33	263
1899	155	58	25	238
1900	139	62	20	221

alla hunnit börja sin verksamhet. En del af dessa föreningar åtnjöt bidrag af statsmedel, utgående af det extra anslag, Riksdagen sedan någon tid tillbaka årligen beviljat för understödande af anstalter eller föreningar, som anordna föreläsningskurser för arbetsklassen.

Angående *dödligheten* i länet under perioden lämna upplysningar, grundade på prästerskapets uppgifter, i följande tabell:

	Antalet aflidna.	På 1,000 inv.
År 1896	2,142	15.33
» 1897	2,196	15.62
» 1898	2,021	14.25
» 1899	2,455	17.29
» 1900	2,150	15.17

Det *allmänna hälsotillståndet* under perioden kan i det hela sägas hafva varit godt, med undantag af år 1899. De sjukdomar, som mest haft inflytande på hälsotillståndet, hafva varit scharlakansfeber, nervfeber, difteri och strypsjuka samt influensa med åtföljande katarrar i andningsorganen. Scharlakansfebern synes egentligen icke hafva uppträdt epidemiskt under perioden förrän år 1900, då talrika, ehuru lindrigt förlöpande fall inträffade. Nervfebern har under perioden i allmänhet icke uppträdt epidemiskt med undantag af år 1898 i Fjärås och Getinge socknar samt år 1899 i sistnämnda socken. Difteri och strypsjuka hafva visserligen under periodens fyra första år på flere ställen i länet uppträdt epidemiskt, men dessa sjukdomar hafva dock under perioden varit i betydligt aftagande, såsom framgår däraf, att antalet sjukdomsfall, som belöpte sig år 1896 till 316 och år 1897 till 400, utgjorde 334 år 1898, 257 år 1899 och 142 år 1900. Sjukdomsfallen i influensa och andra katarrala åkommor i andningsorganen hafva under perioden varit tämligen lindrigt förlöpande men ganska talrika, synnerligast under periodens två sista år. Sålunda uppgick antalet fall år 1899 till 3,564 och år 1900 till 2,174.

Utom de ofvannämnda sjukdomarna har också lungtuberkulosen utöfvat inflytande på allmänna hälsotillståndet. Enligt hvad af förste provinsialläkaren i länet uppgifvits, skall denna sjukdom lyckligtvis icke visa sig vara i tilltagande. Alltmera allmänt verkställes numera desinfektion efter i tuberkulos aflidna personer, hvaremot vikten af att oskadliggöra den farligaste smittokällan, de sjukas upphostningar, icke lär vara lika allmänt insedd.

Den jämförelsevis stora dödligheten år 1899 torde mest bero på ökad dödlighet hos barn i första lefnadsåret, men äfven vara att tillskrifva det rätt betydliga antalet fall af influensa under samma år. På den stora dödligheten bland de späda barnen synes emellertid ingen särskild sjukdom hafva utöfvat något bestämdt inflytande, utan hafva dödsorsakerna varit de för sådana barn vanliga, nämligen medfödd svaghet, sjukdomar i andningsorganen samt diarré.

För bedömandet af den *ekonomiska ställningen* under perioden må här anföras följande.

Värdet af fastigheter, för hvilka bevillning erlättes, äfvensom den uppskattade *inkomsten* hafva under perioden stigit på sätt följande öfversikt utvisar:

Jordbruksfastighet.	År 1895.	År 1900.	Ökning.
På landsbygden	65,358,500	69,017,400	3,658,900
I städerna	2,313,300	2,566,000	252,700
Summa kronor	67,671,800	71,583,400	3,911,600

<i>Annan fastighet.</i>			
På landsbygden	4,817,200	7,035,100	2,217,900
I städerna	17,778,200	23,308,700	5,530,500
Summa kronor	22,595,400	30,343,800	7,748,400
Summa kronor	90,267,200	101,927,200	11,660,000

<i>Uppskattad inkomst.</i>			
På landsbygden	2,607,110	3,228,674	621,564
I städerna	5,056,911	7,031,389	1,974,478
Summa kronor	7,664,021	10,260,063	2,596,042

Antalet delegare i länets *sparbanker* samt antalet delegare från länet i Postsparbanken äfvensom delegarnes behållning utgjorde vid periodens början och slut:

<i>Länets sparbanker:</i>	1895 ^{31/12} .	1900 ^{31/12} .
Antal insättare	27,833	31,591
Insättarnes behållning . . . . . kr.	6,606,103.19	8,716,590.56
Medelvärdet af en sparbanksbok . . . . . »	237.35	275.92

<i>Postsparbanken:</i>		
Antal motböcker	6,589	4,822
Insättarnes behållning . . . . . kr.	215,572.61	306,111.00
Medelvärdet af en postsparbanksbok . . . . . »	37.27	63.48

Angående beloppet af de medel, som under åren 1895—1900 vid hvarje års slut inestodo å *deposition* samt *upp- och afskrifning* i andra banker inom länet än sparbankerna, lämnas uppgifter i *tabell P* (sid. 6).

Beträffande antalet af de *lagsökningsmål*, som under perioden anhängiggjorts hos öfverexekutorerna i länet, och det kapitalbelopp, som i dessa mål utdömts, meddelas en öfversikt i *tabell G* (sid. 6).

Redan under femårsperioden 1891—1895 började arbetare inom olika yrken inom länet att sammansluta sig i *fackföreningar* för tillvaratagande af gemensamma intressen, hufvudsakligen i afseende å aflöningsförhållanden; och under nu ifrågavarande period har fackföreningsbildandet ytterligare fortgått. Närmare upplysningar om dessa fackföreningar hafva dock endast från Halmstads stad kunnat erhållas. Enligt de bekomna uppgifterna funnos där vid 1895 års slut 7 fackföreningar med tillsammans 190 medlemmar samt vid utgången af år 1900 15 dylika föreningar med ett medlemsantal af 601 personer. Medlemmarnes årliga afgifter till dessa föreningar hafva växlat från sex till aderton kronor, och uppgåfvos de vid 1900 års slut befintliga 15 föreningarna tillsammans hafva en kassabehållning af 2,319 kr. 18 öre. Såsom en motvikt mot fackföreningarna hafva i Halmstad under perioden handtverksmästarne inom fem olika yrken slutit sig tillsammans till föreningar.

Arbetsinställelser hafva under perioden förekommit flerstädes i länet, men endast två af dem hafva varit af större omfattning och mera anmärkningsvärd beskaffenhet, och då dessa senare arbetsinställelser, af hvilka den ena till och med föranledt till åtgärder från Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes sida,

väckt allmänna uppmärksamhet, synes närmare redogörelse för dem här böra lämnas.

Vid den Wallbergs fabriksaktiebolag tillhöriga *hattfabriken i Halmstad* hade för några år sedan ibland där anställda arbetare bildats en fackförening, hvilken dock, sedan dess ledare, en arbetare vid fabriken, afskedats, snart upplöstes. Denne arbetare vann emellertid åter anställning därstädes och bildade i början af år 1899 ånyo bland arbetarne en fackförening, tillhörande »Sveriges grofarbetareförbund». Då detta förhållande kom till bolagsstyrelsens kannedom, lät styrelsen den 28 februari nämnda år delgifva arbetarne en skrivelse af innehåll, att styrelsen själf utan främmande inblandning ville söka på bästa sätt öfverenskomma med sina arbetare rörande möjligen uppkommande stridigheter och att de arbetare, som fortfarande vid-

hölle att tillhöra fackföreningar, alltså icke vidare komme att användas i bolagets arbete. Fördenskull uppsades »för ordningens skull» samtliga vid fabriken anställda arbetare från sina anställningar, i sammanhang hvarmed dock tillkännagafs, att de, som ville kvarblifva i bolagets tjänst och förbunde sig att ej tillhöra någon fackförening, komme att åter antagas i arbete, såvidt de anmälde sig därtill före den 14 mars. Denna åtgärd bemöttes af fackföreningen med tillkännagifvande, att föreningen den 8 mars beslutat att, därest arbetarne afskedades, »blockera» fabriken och därigenom utestänga arbetare från densamma, så länge föreningsrätten ej vore fullt erkänd.

Sedan bolagets styrelse medgifvit arbetarne besinningsstid till och med den 28 mars och tillika meddelat dem, att efter nämnda dag ingen fackföreningsmedlem finge kvarstanna i arbetet, lät

Tab. F. Medel inestående å depositions- samt upp- och afskrifningsräkning i bankerna inom Hallands län åren 1895—1900.

	Å depositions-	Å upp- och	Summa.		Å depositions-	Å upp- och	Summa.
	räkning.	afskrifnings-			räkning.	räkning.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.		Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Hallands enskilda bank.</i>					<i>Halmstads folkbank.</i>		
Den 31 december 1895	2,304,789 01	1,168,663 23	3,473,452 24	Den 31 december 1899	440,566 75	4,792 50	445,359 25
» » » 1896	3,230,166 29	1,848,372 68	5,078,538 97	» » » 1900	472,971 27	1,006 20	473,977 47
» » » 1897	3,112,485 68	1,433,602 00	4,546,087 68	<i>Mellersta Hallands folkbank.²⁾</i>			
» » » 1898	3,617,952 10	1,228,477 66	4,846,429 76	Den 31 december 1895	720,453 00	701,490 25	1,421,943 25
» » » 1899	4,028,622 22	1,183,796 97	5,212,419 19	» » » 1896	913,711 01	763,060 08	1,676,771 09
» » » 1900	4,966,661 85	1,243,308 18	6,209,970 03	» » » 1897	869,727 40	862,222 48	1,731,949 88
<i>Halmstads bankaktiebolag.¹⁾</i>				» » » 1898	901,919 24	1,029,755 36	1,931,674 60
Den 31 december 1896	3,750 00	38,658 31	42,408 31	» » » 1899	897,421 63	1,236,304 47	2,133,726 10
» » » 1897	13,250 00	35,258 03	48,508 03	<i>Mellersta Hallands bankaktiebolag.³⁾</i>			
» » » 1898	4,210 00	36,868 16	41,078 16	Den 31 december 1900	21,510 00	41,770 00	63,280 00
» » » 1899	84,710 00	36,896 34	121,606 34	<i>Norra Hallands bankaktiebolag.</i>			
» » » 1900	297,045 00	62,327 76	359,372 76	Den 31 december 1895	226,096 00	78,560 31	304,656 31
<i>Halmstads folkbank.</i>				» » » 1896	177,091 83	70,225 43	247,317 26
Den 31 december 1895	370,095 48	3,457 28	373,552 76	» » » 1897	159,009 00	61,198 48	220,207 48
» » » 1896	381,532 06	3,917 87	385,479 93	» » » 1898	122,886 00	48,490 52	171,376 52
» » » 1897	410,152 50	994 68	411,147 18	» » » 1899	92,989 00	98,975 32	191,964 32
» » » 1898	441,409 71	1,470 16	442,879 87	» » » 1900	118,914 00	135,578 73	254,492 73

¹⁾ Detta bolags verksamhet började först under år 1896. — ²⁾ Denna bank upphörde med sin verksamhet under år 1900. — ³⁾ Detta bolags verksamhet började först under år 1900.

Tab. G. Lagsökningsmål anhängiggjorda hos öfverexekutorerna i Hallands län åren 1896—1900.

M y n d i g h e t.	Antal inkomna lagsökningsmål.						U t d ö m d t k a p i t a l b e l o p p.					
	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.	Summa.	År 1896. Kronor.	År 1897. Kronor.	År 1898. Kronor.	År 1899. Kronor.	År 1900. Kronor.	Summa. Kronor.
Konungens Befallningshafvande . .	904	668	636	938	975	4,121	90,372 00	89,988 00	50,413 00	145,222 00	162,607 00	538,602 00
Magistraten i Halmstad	50	36	17	41	31	175	31,753 57	3,029 00	8,040 85	52,656 43	24,510 17	119,990 02
» i Falkenberg	17	8	4	13	8	50	16,541 22	1,494 50	2,918 36	1,204 85	2,147 28	24,306 21
» i Varberg	20	17	11	26	38	112	23,243 41	2,255 34	3,451 72	10,924 41	9,494 85	49,369 73
Summa	991	729	668	1,018	1,052	4,458	161,910 20	96,766 84	64,823 93	210,007 69	198,759 30	732,267 96

styrelsen den 29 mars stänga fabriken, därtill enligt uppgift föranlåten af behovet att låta maskinerna repareras.

Enligt gång efter annan å fabriksbyggnaden uppsatta anslag hade tiden för arbetets återupptagande smånigom framflyttats till den 11 april, då emellertid endast de arbetare, som skriftligen förbunde sig att ej tillhöra någon fackförening, skulle återtagas i arbetet. På detta villkor blefvo därefter 104 af arbetarne ånyo antagna, hvaremot de öfriga fackföreningsmedlemmarne afskedades. Af dessa sistnämnda underkastade sig väl sedermera under hand ett antal af 27 styrelsens förenämnda villkor och fick i följd därpå återgå till arbetet, men för de flesta hade tillfälle därtill försuttits till följd därpå, att nya arbetare i deras ställe under tiden anskaffats.

Några i sammanhang med dessa förhållanden stående, den allmänna ordningen störande uppträden förekommo icke, och någon särskild förstärkning af polisbevakningen i staden under tiden ansågs ej heller behöfva anordnas; endast vid ett par tillfällen, då arbetarne samlat sig vid fabriken, var en något talrikare polisbevakning där tillstädes. Men väl var ett och annat enstaka uppträde emellan fackföreningsmedlemmar och andra arbetare af beskaffenhet, att de till beifran anmäldes och blefvo föremål för rättslig undersökning.

Ungefär samtidigt med arbetarförvecklingarna vid hattfabriken i Halmstad uppstodo sådana jämväl vid fabriksorten *Oskarström* i Slättåkra socken. Omkring den 20 februari 1899 börjades nämligen därstädes af femton arbetare att ifras för bildandet af en fackförening. Dessa arbetare blefvo då af styrelsen för Skandinaviska jutespinneri- och väfveriaktiebolaget genast afskedade från sina befattningar med tillsägelse att den 25 i samma månad uttaga sin inestående aflöning, som de emellertid vägrade att emottaga; och då styrelsen befarade, att oroligheter bland den vid fabriken anställda talrika arbetarskaran, uppgående till 920 personer, af hvilka 357 voro män och 563 kvinnor (därpå 166 minderåriga), kunde vid aflönings-tillfället förekomma, hade vederbörande länsman af styrelsen tillkallats att vid tillfället närvara, men några uppträden af beskaffenhet att påkalla ordningsmaktens ingripande egde emellertid därvid icke rum.

Sedan en del arbetsledare från andra orter infunnit sig på platsen och hållit möten med arbetarne, af hvilka omkring 600 män och kvinnor anslutit sig till den där bildade fackföreningen, utsågos af dessa vissa personer att såsom kommitterade underhandla med bolagets styrelse om de afskedade arbetarnes återtagande och om »erkännande af föreningsrätten». Styrelsen tillkännagaf emellertid genom anslag vid stora ingången till fabriken den 27 februari, att, om fackföreningen icke senast påföljande dag kl. 2 eftermiddagen vore upplöst, fabriksdriften komme att nedläggas den 29 mars, hvarjämte bolagets alla arbetare till sistnämnda dag uppsades från sina anställningar, dock att den, som ville genom nytt kontrakt förbinda sig att icke tillhöra någon fackförening, finge behålla sin anställning äfvensom åtnjuta full aflöning, om fabriksdriften någon tid måste inställas.

Sedan alla de arbetare, hvilka hade bostad i bolagets lägenheter vid fabriken, den 1 mars blifvit uppsagda till afflyttning den 29 i samma månad, inkom bolagets styrelse till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande med ansökan om anskaffande af några polisbetjenter för ordningens öfvervakande på platsen sistnämnda dag, då fabriken komme att stängas, samt om vid-

tagande af förberedelser till inkallande af militärbevakning därstädes för att i fall af behof skydda de arbetare, hvilka ville återgå till arbetet, men möjligen kunde varda därifrån förhindrade, då fabriksdriften den 4 april komme att återupptagas med de arbetare, hvilka till ett antal af omkring 300 underskrifvit nya arbetskontrakt.

Med anledning därpå satte sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i förbindelse med polismyndigheterna i Halmstad, Helsingborg och Göteborg för anskaffande af polisbetjenter, som kunde vara lämpliga och villiga att tjänstgöra såsom poliskonstaplar på platsen, men sådana kunde hvarken från nämnda städer eller från länets landsbygd erhållas. Däremot blefvo genom polismästarens i Stockholm välvilliga bemedling 4 f. d. poliskonstaplar därifrån anskaffade till berörda tjänstgöring och af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förordnade att från och med den 5 maj på bolagets bekostnad tjänstgöra såsom polisbetjenter å *Oskarström* och å närmaste området däromkring, hvarjämte en e. o. landsstatstjänsteman förordnades att från och med samma dag såsom polisöfveruppsyningsman öfvervaka ordningens upprätthållande därstädes. Dessutom träffades förberedande aftal med chefen för Eders Kungl. Maj:ts Jönköpings regemente, att i fall af behof en truppkommendering af 50 man med befäl skulle vara att tillgå, hvilken enligt chefens meddelande kunde vara samlad vid *Vernamo järnvägsstation* 24 timmar efter rekvisitionens mottagaude och färdig att därifrån afgå med bantåg till *Oskarström*.

Emellertid hade Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande beordrat kronofogdarne i Laholms och Halmstads fögderier samt kronolänsmännen i Laholms fögderis norra och Halmstads fögderis södra distrikt, hvilka bägge distrikt sammanstöta vid *Oskarström*, jämte ett större antal af distriktens fjärdingsmän att tillstädesvara på platsen den 29 mars för ordningens öfvervakande och den 4 april för att tillse, det de arbetare, som med bolagsstyrelsens medgifvande då ville gå i arbete i fabriken, icke blefve af obehöriga personer därifrån förhindrade.

Den 29 mars förflöt emellertid utan att något anmärkningsvärdt förekom. Beträffande förhållandena på platsen den 4 april, då arbetet återupptogs vid fabriken och då enligt bolagsstyrelsens beslut endast de af de ankommande arbetarne, som underskrifvit nytt kontrakt, skulle få inträda i fabrikslokalerna, har kronofogden i Halmstads fögderi rapporterat, att något motstånd icke förekom emot arbetarnes inträde i fabriken, men att 10 å 15 fackföreningsmedlemmar voro posterade utanför densamma för att iakttaga, hvilka som återgingo till arbetet. På eftermiddagen samma dag omkring klockan 3 ankommo 10 å 15 ombud från främmande fackföreningar och möttes vid järnvägsstationen af *Oskarströms* arbetare med fanor och musik. Sedan tal hållits i föreningens samlingslokal, afreste ombuden åter med bantåget klockan 8,40 eftermiddagen.

Arbetarne hade inom sig själfva utsett ordningsmän att öfvervaka deras uppförande och offentligen tillkännagifvit, att den, som under tiden för arbetsinställelsen uppträdde berusad eller störde ordningen, skulle mista hälften af det understöd, som eljest af fackföreningen under en vecka tilldelades honom, samt att påföljden för upprepade dylik förseelse blefve mistning af en hel veckas understöd. Detta arbetarnes tillvägagående torde i väsentlig grad hafva bidragit därtill, att några egentliga oordningar icke under den tid, arbetet var inställt, förekommo.

Men om ock detsamma måste anses hafva varit mycket verkamt, torde dock den bevakning, hvarom af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande föranstaltats, hafva visat sig synnerligen egnad att befordra ordning och säkerhet på platsen; och enligt hvad bolagets styrelse i bref hit meddelat, skulle sannolikt icke någon arbetare den 4 april vågat återgå till arbetet, såvida icke ofvannämnda förstärkta polisbevakning då funnits på platsen.

Som åtskilliga af de familjer och enskilde arbetare, hvilka blifvit uppsagda från de af dem bebodda, bolaget tillhöriga bostadslägenheterna, icke ställde sig uppsägningen till efterrättelse, inkom bolagets styrelse efter uppsägningstidens utgång till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande med ansökningar om handräkning för de tredskandes vräkande från lägenheterna, med anledning hvaraf Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag i 32 särskilda mål meddelade vräkningsbeslut. Sedan åtta af dessa utslag för verkställighet inlämnats till kronofogden i Halmstads fögderi, inställde sig denne för vräkningarnas verkställande på stället den 2 maj klockan 7 på morgonen. Därvid befunnos två af de till vräkning dömda familjerna redan hafva afflyttat och en familj vara sysselsatt med flyttning, hvarjämte de fem öfriga familjer, beträffande hvilka vräkningsåtgärd skulle vidtagas, förklarade sig villiga att afflytta före klockan ett samma dag. Med anledning däraf företogs då icke heller mot dessa någon åtgärd, men då kronofogden klockan 12 på dagen återkom till stället, befanns, att ingenting i afseende å flyttningen åtgjorts, enär fackföreningens ledare enligt uppgift skulle hafva infunnit sig och »förbjudit» flyttningen. Fördenskull blefvo bemälda fem familjer utaf kronofogden med biträde vräkta från sina lägenheter; och sedan därefter ytterligare sjutton särskilda vräkningsutslag blifvit den 2 och 3 maj till kronofogden för verkställighet inlämnade, blefvo jämväl dessa med undantag af två, för hvilka af särskild anledning verkställighet icke för tillfället påfordrades, af kronofogden den 7 maj verkställda.

Då det kunde befaras, att vid vräkningarnas utförande ordningar af en eller annan art kunde förekomma, hade Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande beordrat kronofogden i Laholms fögderi samt kronolänsmännen i Halmstads fögderis södra och Laholms fögderis norra distrikt att vid ifrågavarande tillfällen jämväl tillstådesvara för ordningens öfvervakande. Några ordningar förekommo likväl icke heller då med undantag däraf,

att en bland de utestängda arbetarne lærer hafva ofredat en flicka, därför att hon arbetade vid fabriken. Den ofredande blef af polisbetjeningen anhållen.

Beträffande ordningar, som eljest förekommo vid Oskarström, har i ingångna rapporter allenast anmärkts, att, då några finska flickor, hvilka af bolagets styrelse blifvit anställda såsom arbeterskor vid fabriken, den 5 maj ankommo med bantåg till Oskarström, en utaf flickorna blef förfördelad och knuffad af en af de från arbetet utestängda kvinnorna samt att, då bolagets kassör den 6 maj vid middagstiden begaf sig till sin bostad, en mängd arbetslösa kvinnor under hurrarop, tjut och hvarjehanda glåpord följde efter honom. Till förekommande af uppträden utaf sist anmärkta beskaffenhet beordrade kronofogden i orten två af polisbetjenterna att framdeles vid förefallande behof åtfölja kassören, då han begåfve sig till och från bostaden.

Då bolagets styrelse fasthöll vid sina villkor om arbetarnes återtagande och en stor del af arbetarne icke kunde förmås att ingå på desamma, därtill uppmanade af främmande ledare, som emellanåt infunno sig på platsen, äfvensom af tidningsorgan, nödgades många af fabriken förutvarande arbetare att småningom söka sig anställningar på andra orter, under det styrelsen i stället anskaffade nya arbetare, däribland ett icke obetydligt antal kvinnliga från Finland.

På grund såväl däraf, att en del af de utestängda arbetarne afreste från orten, som ock däraf, att det från fackföreningen utgående understödet slutligen upphörde och de kvarvarande ansågo sig böra underkasta sig bolagets villkor och åter söka sig arbete vid fabriken, hvilket jämväl af bolagets styrelse medgafs i så stor utsträckning, som den ansåg sig kunna, inträdde småningom större säkerhet på platsen, hvarför Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande på därom gjord framställning ansåg sig kunna entlediga två af de därstädes tjänstgörande polisbetjenterna med juni månads utgång samt, efter att hafva vidtagit en personalförändring i afseende å polisöfveruppsyningsmansbefattningen, de bägge öfriga polisbetjenterna med den 22 augusti. Efter det styrelsen sedermera anmält, att förhållandena på platsen icke vidare gäfvade anledning till någon särskild polisbevakning, blef jämväl polisöfveruppsyningsmansbefattningen därstädes indragen den 20 september, hvarefter den ständiga polisbevakningen därstädes såsom förut utöfvats allenast af en för hela året förordnad polisuppsyningsman på stället.

3. Näringar.

4) **Jordbruk.** I likhet med hvad under en följd af år egt rum, har Hushållningssällskapet i länet äfven under nu ifrågavarande period anvisat medel för vinnande af större noggrannhet i de *statistiska uppgifterna* rörande jordbruk och boskapsskötsel inom länet. Undersökning i dylikt afseende har sålunda under år 1896 egt rum i samtliga socknar inom Halmstads och Årstads härad jämte socknarna Alfshög, Dagsås, Ljungby, Morup, Sibbarp, Stafsinge och Vinberg af Faurås härad, hvilken undersökning verkställdes af för detta ändamål särskildt aflönade personer, som jämväl aflämnat primäruppgifter för öfriga, ej under året noggrannt undersökta socknar. Under år 1897 företogs dylik undersökning inom samtliga socknar i Fjäre och Himle härad jämte återstående socknar inom Faurås härad samt år 1898 särskildt

hvad städernas jord beträffar; och hafva således under åren 1894—1898 samtliga länets kommuner och till städerna hörande jord varit föremål för en noggrannare undersökning i jordbruksstatistiskt afseende. Under åren 1899 och 1900 har insamling af primäruppgifter till jordbruksstatistiken verkställdes af en likaledes utaf sällskapet härför särskildt aflönad person, som för detta ändamål ärligen besökt flere pålitliga, om jordbruksförhållandena i orten väl underrättade personer inom 3 å 6 socknar i hvartdera af länets 8 härad; och med ledning af de vid dessa besök erhållna uppgifter utarbetas sedermera jordbruksstatistiken för länet. Sällskapets utbetalningar för jordbruksstatistiken under åren 1896—1900 hafva uppgått till sammanlagt 1,800 kronor.

Den odlade egoviddan har under perioden icke undergått någon väsentlig förändring vare sig i fråga om arealen eller beträffande sättet för användningen.

Angående årsväxten under periodens särskilda år kan i korthet afgifvas det omdöme:

att 1896 års skörd, ehuru i allmänhet inbärgad under mindre gynnsamma väderleksförhållanden, likväl anses hafva gifvit full medelskörd;

att 1897 års skörd, om den ock i särskilda delar af länet utfallit något olika, dock kan i sin helhet anses hafva blifvit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet;

att 1898 års skörd i allmänhet kan betecknas såsom god;

att 1899 års skörd i följd af den under våren samma år rådande kalla väderleken utfallit till mängden något under medelskörd, men till beskaffenheten varit god; och

att år 1900, då i allmänhet gynnsamma väderleksförhållanden rådde under såväl växt- som skördetiden, skörden af såväl höst- som vårsäd utfallit öfver medelmåttan och visat sig vara af mycket god beskaffenhet.

De i markegångstaxorna under litt. A bestämda pris hafva i kronor utgjort:

År.	1 hektoliter hvede.	1 hektoliter råg.	1 hektoliter korn.	1 hektoliter hafre.	1 hektoliter rått.	1 kilogram smör.	1 kilogram ost.	1 lass hö om 340 kg.	1 dräng-dagsverke.
1896	8.56	6.95	6.00	3.61	8.86	1.60	0.33	13.60	1.25
1897	9.30	7.50	6.25	4.00	9.23	1.53	0.33	14.62	1.50
1898	9.50	8.24	6.50	4.25	9.23	1.53	0.33	14.62	1.50
1899	9.00	8.50	6.50	4.25	9.23	1.55	0.33	17.00	1.50
1900	9.39	8.31	6.85	4.25	9.25	1.60	0.33	17.00	1.67
Medeltal	9.15	7.90	6.42	4.07	9.16	1.56	0.33	15.37	1.48

och enligt litt. C:

År.	1 hektoliter råg.	1 hektoliter korn.	1 hektoliter hafre.	1 kilogram smör.	1 hl. blandad (1/2 korn, 1/2 hafre).
1896	8.05	6.86	4.38	1.64	5.62
1897	8.19	6.94	4.47	1.66	5.70
1898	8.42	7.09	4.58	1.67	5.83
1899	8.55	7.18	4.68	1.69	5.93
1900	8.65	7.21	4.73	1.70	5.97
Medeltal	8.37	7.06	4.57	1.67	5.81

För skörden af olika växtslag under perioden redogöres i tabell H.

Brännvinstillverkning har under perioden idkats i länet endast under åren 1896 och 1897 samt blott vid ett bränneri, Skedala i Snöstorps socken. Tillverkningen därstädes uppgick till 32,116.5 liter år 1896 och 18,913 liter år 1897.

Jordbruket inom länet har under perioden i allmänhet fortfarande gått framåt. Nyodlingar och täckdikningar i ganska stor skala hafva utförts. Hushållningssällskapet har fortfarande årligen lämnat bidrag till dagtraktamenten åt statens landbruksingenjör, som efter ansökan lämnat biträde åt mindre jordbrukare vid uppgörande af planer till täckdikningar och torr-

K. Maj:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Hallands län.

läggningar af sankmarker; och har sällskapet för detta ändamål under perioden utbetalat sammanlagt 441 kronor 10 öre.

Beträffande skiftesverket bör nämnas, att enligt uppgift af förste landtmätaren i Hallands län voro af de i länet befintliga byar och hemman vid slutet af år 1900 1,550 fullständigt skiftade, 186 till någon del skiftade och 283 oskiftade. Då af de byar och hemman, som höra till de två sistnämnda klasserna, 300 såsom utgörande dels enstaka hemman, som hvar för sig eller flere tillsammans innehafvas af en egare, dels sätesgårdar och publika boställen eller därmed jämförliga hemman troligen ej komma att i sin helhet skiftas, utgjorde vid ofvannämnda tidpunkt de byar och hemman, som möjligen komma att skiftas, ett antal af 169. Hela länets mantal uppgick vid 1900 års slut till något öfver 2,917, hvaraf 2,510 undergått fastställt enskifte eller laga skifte eller ock storskifte, som troligen icke rubbas, på alla egorna, 15 på endast inegorna och 92 på endast utegorna.

Uppförandet af stängsel å inegor anses i allmänhet numera ej behöfligt, utan anbringas i stället i skiljolinier och rågångar, där marken är af sådan beskaffenhet, att det gagnar densamma, ett afloppsdike af tillräcklig bredd och djuplek. Där skog eller beteshage finnes, bibehålles dock fortfarande stängsel, bestående antingen af s. k. skedgårdsgård af trä eller för skogsbesparing af sten, uppbruten från den omgifvande marken, hvilket senare stängselsätt å flere trakter äfven användes i skiljolinier å den fastare och högländare odlade jorden.

Dagsverksprisen synas under perioden hafva inom de särskilda fögderierna varit något olika samt öfverallt stigit mot periodens slut. Sälunda hafva betalats sommartiden för ett mansdagsverke 1—3 kronor och för ett kvinnsdagsverke 1—1.75 krona

Tab. H. Skörd af olika växtslag i Hallands län åren 1896—1900.

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Hösthvete . . . . . hektoliter	32,714	31,808	31,096	33,365	35,119
Vårhvete . . . . . »	15,977	15,724	16,415	18,708	19,510
Höstråg . . . . . »	318,179	315,720	299,175	305,031	327,143
Vårråg . . . . . »	9,597	9,448	9,702	12,058	12,564
Korn . . . . . »	75,219	73,667	76,123	80,796	82,910
Hafre . . . . . »	1,010,226	1,001,396	1,027,880	998,327	1,026,695
Blandad . . . . . »	79,952	72,941	76,698	72,131	77,420
Ärtor . . . . . »	3,369	3,399	3,466	3,545	3,731
Böner . . . . . »	11,314	11,737	13,494	14,573	14,610
Vicker . . . . . »	7,946	7,891	7,907	8,026	8,507
Potatis . . . . . »	723,678	720,620	658,558	622,532	637,149
Rofvor, rötter o. d. »	551,605	539,590	526,851	523,795	531,760
Sockerbetor . . . . . deciton	42,180	35,440	31,990	31,990	34,725
Lin och hampa, frö hektoliter	1,807	1,776	1,776	1,776	1,781
Lin, spånadsämne . deciton	862	982	982	982	985
Gräs och andra foderväxter, frö . . »	1,478	1,463	1,406	1,406	1,406
Hö . . . . . »	1,130,358	1,116,566	1,350,493	1,259,330	1,286,589
Bohve . . . . . hektoliter	307	283	283	283	283
Spärgel . . . . . »	100	106	115	115	115

samt vintertiden för ett mansdagsverke 1—2 kronor och för ett kvinndagsverke 0.50—1 krona.

Tjänstehjonslönerna uppgifvas äfvenledes hafva stigit i betydlig mån under de sista åren af perioden, men det oaktadt förspörjes från länets nordligaste och sydligaste delar klagan öfver bristande tillgång på tjenare, synnerligast kvinnliga.

På initiativ hufvudsakligast af halländska jordbrukare har under år 1899 ett aktiebolag bildats för att i Grefvie i Skåne upptaga *kalkmjöl*, hvilket till största delen transporteras till Halland för att komma därvarande jord till godo. Likaledes har styrelsen för Veinge—Markaryds järnväg inköpt ett större mængdelag vid Genevads station, hvilken mængdelag hufvudsakligast är afsedd för de mængdefattiga trakterna i Knäreds och Hishults socknar m. fl. ställen invid och i närheten af järnvägen.

På bekostnad af länets hushållningssällskap har landtbruksingeniören A. Roos under år 1900 verkställt undersökningar vid den genom Knäreds socken samt på gränsen emellan nämnda socken och Veinge socken framflytande *Krokån* för att därefter uppgöra en plan för *sänkning* af sagda å och dess tillflöden, hvarigenom skulle vinnas betydliga arealer mark, tjenlig såväl till åkerjord och ängsmark som till skogsbörd, hvarjämte frostländigheten i dessa trakter skulle komma att betydligt förminskas till stor välsignelse för jordbruket därstädes.

Från och med år 1900 har Hushållningssällskapet anställt en *jordbrukskonsulent* med åliggande att dels genom populära föredrag, dels genom meddelande af råd och upplysningar åt enskilda jordbrukare, dels ock genom anordnande af fältförsök verka för jordbrukets förbättrande inom länet.

Till Alfshög-Vessige kontrollförening, afseende *kontroll af mjölk* från föreningsmedlemmarnes ladugårdar, har Hushållningssällskapet från och med år 1899 årligen anvisat 100 kr. jämte 50 kr. en gång för alla till inköp af kontrollredskap.

Likaledes har Hushållningssällskapet under hvartera af åren 1899 och 1900 anvisat 610 kr. att utgå dels såsom *reseunderstöd åt egare af mindre jordbruk* i länet, hvilka önska att i Danmark taga del af därvarande jordbruksförhållanden, dels ock 50 kr. till sakkunnigt biträde i Danmark.

Länets *landtbruksskola* å Vallberga egendom i Rennslöfs socken har af Hushållningssällskapet årligen uppburit 600 kr., däraf 75 kr. användts till premier och 225 kr. till stipendier åt från skolan afgående lärningar. Antalet lärningar vid skolan har under åren 1896—1900 uppgått till 74.

Till *landtmannaskolan å Katrineberg* i Alfshögs socken har Hushållningssällskapet anvisat under hvartera af åren 1896, 1897 och 1898 650 kronor samt under hvartera af åren 1899 och 1900 750 kronor. Undervisning vid skolan har lämnats under ifrågavarande fem år åt 44 elever.

Af *Sveriges utsädesförening*, som af Hushållningssällskapet hvarje år under perioden uppburit ett anslag af 1,000 kr., hafva årligen 30 innehafvare af mindre jordbruk inom länet hvardera såsom lån bekommit 100 kg. utsädeshafre för att därmed anställa odlingsförsök.

Svenska mosskulturföreningen har under år 1900 af Hushållningssällskapet åtnjutit ett anslag af 400 kr.

Kemiska stationen och frökontrollanstalten i Halmstad, till hvilkas upprätthållande Hushållningssällskapet lämnat årliga bidrag, uppgående till 2,500 kr. åt den förra och 750 kr. åt den senare, anlitas fortfarande flitigt. Sålunda hafva under femårs-

perioden verkställt icke mindre än 85,456 analyser vid kemiska stationen och 1,440 undersökningar vid frökontrollanstalten.

Intresset för *trädgårdsskötseln* inom länet synes med hvarje år tilltaga. Särskildt står fruktträdsodlingen synnerligen högt tack vare den frikostighet, med hvilken Hushållningssällskapet kostnadsfritt tillhandahåller mindre jordbrukare fruktträd. I den på grund af Hushållningssällskapets beslut år 1895 anlagda fruktträdsskolan vid Laholm utsattes under åren 1896—1900 28,000 vildäpplestammar af 1, 2 och 3 års ålder. Dessa hafva sedermera okulerats, och de okuleringar som misslyckats hafva ersatts genom ympning. De äpplesorter, som användts vid förädlingen, hafva utgjorts af åkerö-, melon-, grand richard-, brunns-, gravenstein- och cox orange-äpplen. År 1898 anlades ännu en fruktträdsskola å Barnabro vid Varberg och året därpå ytterligare en å Fridhem vid Halmstad, i hvilka hafva utsatts respektive 17,000 och 12,500 vildäpplestammar, som likaledes okulerats eller ympats med förutnämnda äpplesorter. Under perioden hafva kostnadsfritt utdelats sammanlagdt 14,625 fruktträd, af hvilka 9,914 uppdragits ur sällskapets fruktträdsskola i Laholm. Återstående 4,711 träd hafva inköpts till ett pris af 55 öre per stycke från Förstbergs trädskola vid Varberg. Från och med år 1899 har sällskapet affönat 2 länsträdgårdsmästare, hvilka efter ansökan äro skyldiga att biträda mindre jordbrukare vid trädbeskrifning, anläggning och plantering samt härför af rekvisiterer åtnjuta fri kost och logis samt skjuts, dock icke öfver en mil, jämte 1 krona 50 öre i dagtraktamente.

För år 1900 anvisades af sällskapet medel till hållandet af föredrag rörande ett ändamålsenligare tillvaratagande af trädfrukter; och hafva för detta ändamål till direktören R. Abelin, som hållit 22 dylika föreläsningar, däraf 5 i städerna och 17 på landsbygden i länet, utbetalts 560 kronor 80 öre. Vid dessa föreläsningar, till hvilka anslutningen från länets fruktodlars sida varit synnerligt stor, har äfven praktiskt visats, huru en riktig beskärning bör ega rum.

Mejerihandlingen i länet går fortfarande framåt, och vinner andelssystemets tillämpning på mejerihandlingen allt större och större utsträckning. Mejeriernas antal har sedan år 1895 visserligen minskats från 88 till 65, men det oaktadt har den till mejerierna levererade mjölmängden ökat från 49,780,648 kg. till 62,575,334 kg. och mängden af det tillverkade smöret från 1,914,125 kg. till 2,294,805 kg., hvaremot tillverkningen af hel- och halfvet ost nästan upphört. Skummjölksosttillverkningen har minskats ganska afsevärdt, nämligen från 133,560 kg. till 36,429 kg. Leverantörernas antal hade däremot under perioden ökat från 5,670 till 6,351.

Till *biskötseln* har Hushållningssällskapet under år 1900 anvisat 100 kr. att utgå med 50 kr. till hvardera af Mellersta Hallands och Varbergskretsens biskötarföreningar, hvilka genom föredrag och undervisning samt import af goda bisamhällen söka verka för denna näring, som helt visst, rätt skött, kan komma att lämna ganska goda ekonomiska resultat.

Den i föregående berättelser omnämnda åtgärden att insamla och oskadliggöra *ollonborrar* och deras larfver bedrifves fortfarande systematiskt. Under det att svärminsåret 1895 insamlades 168,926 liter, hafva under svärminsåret 1899 endast 84,357 liter erhållits, hvilket knappast utgör hälften af insamlingen under förstnämnda år. Under femårsperioden hafva utgifterna för dylika insamlingar sammanlagdt uppgått till 6,744 kr. 78

öre, däraf statsverket bidragit med 3,376 kr. 85 öre, länets hushållningssällskap med 1,684 kr. 54 öre och kommuner med 1,683 kr. 39 öre.

I länet har under perioden hållits ett *landbruksmöte*, nämligen i Halmstad den 17—19 juni 1898, till hvilket Hushållningssällskapet lämnat bidrag med 6,300 kr. Därjämte har en fruktutställning under hösten 1900 anordnats af länets trädgårdsföreningar, som för ändamålet åtnjutit 200 kronors anslag af sällskapet.

Hushållningssällskapets andel i brännvinsförsäljningsavgifter och brännvinsbolagens nettoinkomst har under perioden utgjort:

År 1896	27,261-21 kr.
» 1897	25,017-59 »
» 1898	37,728-21 »
» 1899	41,744-72 »
» 1900	45,191-42 »

Af allmänna medel hafva i öfrigt till sällskapet eller omedelbart till de inrättningar, till hvilkas upprätthållande sällskapet jämväl bidrager och som stå under dess öfverinseende, för år 1900 utgått följande anslag, nämligen:

Anslag till landbruksskolan	4,000-00 kr.
» » landtmannaskolan	1,625-00 »
» » kemiska stationen	4,000-00 »
» » frökontrollanstalten	650-00 »
» » hästpremieringen	4,190-70 »
» » nötboskapspremieringen	3,600-00 »
» » skogsodlingen	3,014-00 »
» » fiskeritillsyningsmannen	750-00 »

B) Boskapsskötsel. *Nötboskapsafveln* i länet har under femårsperioden 1896—1900 gått betydligt framåt såväl hvad kvalitet som mjölkproduktion beträffar. Mjölkmängdens ökning ses bäst af den årliga smörproduktionen, hvilken, såsom förut är nämnt, år 1895 utgjorde 1,914,125 kg. och år 1900 2,294,805 kg. Ökningen i mjölkproduktionen beror till större delen därpå, att de mindre landbrukarne fått mer och mer klart för sig, att en väl skött ladugård och en väl fodrad kobesättning gifva jordbrukaren den bästa behållning, då icke endast mjölken lämnar god afkastning, utan äfven den kraftiga gödseln, som tillföres jorden, kommer densamma att gifva goda skördar, hvilket åter har till följd, att sädesproduktionen ökas för hvarje år. Det är naturligen slättbygden, som gifver största tillskottet till mjölmängden, men också i skogsbygden finnas numera mejerier, hvarest jordbrukarne kunna fördelaktigt afyttra sin mjölk. Där icke naturliga betesmarker finnas, hållas korna merendels på stall tre fjärdedelar af året och komma ut på bete först då gräset är höstadt och hunnit gro till på nytt. Af kraftfoder användas förutom hö af egen skörd mest hafre och rotfrukter samt hvetekli, raps och andra sorters foderkakor. Under de två första sommarmånaderna fodras ofta med grönfoder, klöfver och vickerblandsäd.

Hvad boskapens kvalitet angår, har förädlingen med de rasdjur, som dels äro inköpta till länet genom Hushållningssällskapets försorg, dels komma från länets större konstanta stammar, väsentligt bidragit till boskapsafvelns framåtgående. Af raser finnas röd dansk, ayrshire, korthorns och ostfrieser.

Röd dansk boskap, hvaraf besättningarna på de flesta större gårdar söder om ån Ätran bestå, har visat sig passa för förädling af landtrasen på slättbygden. Ayrshireboskapen förekommer företrädesvis i trakten mellan Ätran och Viskan. Fullblodsstammar af denna ras finnas därstädes på flere större gårdar, och förädlingen af landtrasen har fortgått genom flere generationer. I denna trakt liksom i södra Hallands skogshygd tyckes ayrshirerasen hafva framgång, hvaremot den från Viskan till länets norra gräns alltmör undantränges af den röda danska boskapen. Korthornsrasen, som vid periodens början representerades af några besättningar i såväl södra som norra delen af länet, har icke haft framgång och finnes numera icke i stammar. Blandning af korthorns- och landtras har icke gifvit något godt resultat inom länet. Ostfrieserrasen, hvaraf några gamla stammar finnas, har på senare åren fått mer utbredning och i synnerhet på gårdar, där sommarstallfodring användes, visat sig mycket gifvande.

Blandningen med landtrasen har i allmänhet lyckats bra och frambringa en stor afkomma med goda mjölktecken. Till följd af Hushållningssällskapets förvaltningsutskotts beslut erkännas endast ayrshire, röd dansk boskap, korthorn och angler såsom rena raser. Som anglerrasen numera genom parning med tjurar af röd dansk boskap sammansmält med denna ras och korthornsrasen är i starkt aftagande, är det endast ayrshire och röd dansk boskap, som stambokföras inom länets stambok, och premieringsnämnden försöker så mycket som möjligt att få allmänheten, i synnerhet de mindre jordbrukarne, att använda djur af nämnda raser till förädling. Enligt de under perioden af premieringsnämnden inlösta frisedlarna och betäckningsintygen hafva i 5,760 fall tjuren varit af ayrshireras, i 288 fall af korthornsras, i 1,048 fall af röd dansk och anglerras samt i 45 fall af blandad ras.

Genom Hushållningssällskapets försorg inköpas årligen 10 à 20 ungtjurar såväl af ayrshire- som af röd dansk ras, hvilka tjurar sedan säljas å auktion på fördelaktiga villkor till jordbrukare inom länet. Därjämte utlämnar sällskapet ur sin till 10,000 kr. uppgående tjurinköpsfond lån mot 2 % ränta och femårig amorteringstid till inköp af afvelsdjur. Ayrshiretjurarna inköpas dels från Skåne, dels från stammar inom länet. Tjurar af röd dansk boskap importeras till största delen från Danmark. Under perioden hafva åtgärder vidtagits för uppläggandet och förändret af en stambok i två afdelningar, A och B, afsedda att upptaga, den förra fullblods djur af sistnämnda två raser och den senare de fyra första generationerna af samma rasers hondjur; och äro i denna stambok redan intagna öfver 800 djur.

Till *premieringar* af nötboskap har Hushållningssällskapet anvisat år 1896 4,710 kr. 46 öre, år 1897 5,100 kr., år 1898 4,900 kr., år 1899 5,974 kr. 55 öre och år 1900 5,400 kr., eller sammanlagt 26,085 kronor 1 öre. Af statsmedel hafva under samma tid och för samma ändamål anvisats 14,600 kr. *Tabell I* (sid. 12) visar resultatet af nötboskapspremieringarna under femårsperioden.

Beträffande *hästraserna* har under femårsperioden visat sig en bestämd tendens för ardennerhästafveln, i det att flere föreningar för hållande af hingstar af denna ras bildats i olika delar, men i synnerhet i norra delen af länet. Under det sålunda vid periodens början endast funnos 5 såsom landtbeskälare tjänstgörande ardennerhingstar, hade dessas antal vid pe-

riodens slut stigit till 20, hvaraf 19 voro importerade från Belgien och 1 född inom länet. För att i en ej alltför aflägsen framtid inom länet må kunna uppfödas hingstar af helblodsardenerras, hafva genom Hushållningssällskapets försorg under åren 1898 och 1900 importerats tillsammans 49 stoföl af nämnda ras, hvilka på billiga betalningsvillkor å auktion försåts till inom länet boende hästuppfödare. Afveln af kallblodiga hästar har sålunda numera gått i en bestämd riktning och allt annat kallblodigt hingstmaterial än ardenerrasen blifvit undanträngdt, men ifvern i detta afseende har föranledt, det afveln af varmblodiga hästar befinner sig i ett aftynande tillstånd utom i trakterna närmast intill Fjärås socken, där vid Tjolöholms, enskild person tillhöriga, stuteri god tillgång finnes på half- och fullblodshingstar.

För att dels uppmuntra afveln af varmblodiga hästar och dels motarbeta skadliga heterogena blandningar emellan varm- och kallblodiga hästar bildades under år 1896 en stuteribokskommitté, hvilken utarbetat en stuteribok för länet och sedan 1897 med af Hushållningssällskapet anslagna medel utdelat och inlöst frisedlar för ston att betäckas med för desamma tjenliga hingstar. Under perioden hafva utdelats frisedlar för tillsammans 260 ston. Med undantag af de Tjolöholms stuteri tillhöriga half- och fullblodshingstarna, hvilka dock icke under betäckningstiden placeras å annan ort inom länet, samt 3 hackneyhingstar, hvilka under perioden blifvit försålda till orter utom länet, funnos vid periodens början för betäckning tillgängliga endast en fullblodshingst, stationerad i Morups socken af Faurås härad, och 6 premierade halfblodshingstar, af hvilka 5 voro gamla och tjänstgjort så länge å sina respektive stationer, att de icke utan fara för inafvel kunde användas. Med anledning häraf föranstaltade stuteribokskommittén om placering af 2 hannoveranska hingstar från Flyinge inom Himle härad och 2 sådana inom Höks härad under år 1897. Under de följande två åren kunde emellertid ej anskaffas lämplig plats för dessa hingstar, och först år 1900 kunde en godsegare inom Höks härad förmås att emottaga 2 flyingehingstar.

Det synbara resultatet af arbetet med hästförbättringen har blifvit, att i norra och mellersta delarna af länet bildats en god häststam af ardennerotyp, medan i södra delen af länet, där först

under de sista åren af perioden ardennerhästafveln väckts till lif, särskildt genom bildande af en förening för ardennerhästafvelns befrämjande, häststammen ännu företer en mångfaldig blandning af typer. Utaf afkoulningarna efter den i Morups socken placerade fullblodshingsten hafva flere blifvit goda remonter, snart sagdt de enda, som af remonteringskommissionen kunnat uppköpas inom länet.

I länets nordligaste socknar äro hästarne i allmänhet små, knappast öfver 145 cm. öfver länden, och uppkomna genom blandning af svensk landtras med norsk ras. I skogssocknarna utmed småländska gränsen äro de äfvenledes små och af en spenslig typ samt oblandad svensk landtras. Sedan Hushållningssällskapet i december 1895 beslutit afsätta 20,000 kronor och likaledes i december 1899 ytterligare 20,000 kronor till en fond, hvaraf lån för inköp af till afvel tjenliga hingstar skulle till belopp af högst 5,000 kronor för hvarje lånesökande beviljas mot 2 procents årlig ränta och 5 års amorteringstid, har sällskapet utlämnat år 1896 4 lån å tillhoppa 15,200 kronor, år 1897 1 lån å 4,500 kronor, år 1898 1 lån å 4,000 kronor, år 1899 1 lån å 4,000 kronor och år 1900 6 lån å tillhoppa 27,000 kronor, eller under perioden sammanlagdt 13 lån å tillhoppa 54,700 kronor.

Färafveln är i samma aftynande tillstånd som under föregående period. På slättbygden idkas färafveln föga utöfver husbehovet; i skogsbygden, där större tillgång på naturliga beten finnes, uppfödas småväxta får i någon större mängd. Till Tjolöholms gård har under perioden införskrifvits ett tjugotal får af shropshireras.

Getter finnas numera endast i ringa antal inom länet.

Svinafveln har under perioden omfattats med stigande intresse. Gödsvinen hade förut hufvudsakligen sålts till export-slakterierna i Göteborg och Helsingborg, men den i mejerihandlingen tillämpade andelsprincipen väckte under periodens början tankar på dess tillämpning äfven i afseende å svinslakterifrågan, och i början af år 1898 öppnades i Halmstad ett större andelsvinslakteri efter danskt mönster. Till afvelns förbättrande har sedan år 1898 genom Hushållningssällskapets försorg inköpts ornar af stora yorkshirerasen, och sedan år 1899 fungera tvenne under kontroll stående svinafvelsstationer, en i norra och en i södra delen af länet, med uppgift att uppföda stora yorkshiregrisar af ren ras, hvilka efter att hafva blifvit vederbörligen godkända af därtill af Hushållningssällskapet utsedda kommitterade skola försälas å offentliga auktioner inom länet.

Hushållningssällskapet och Landstinget aflöna fortfarande 5 *distriktsveterinärer*, hvilka mot fastställd taxa tjänstgöra hvar inom sitt distrikt.

Hälsotillståndet bland husdjuren har under perioden varit så till vida godt, att de smittosamma sjukdomar, å hvilka närdiga förordningen af den 9 december 1898 har afseende, icke uppträdt farsotsartadt, utan endast med sporadiska fall. Af berörda sjukdomar hafva enligt författningens anmälan under perioden förekommit endast mjältbrand och mjältbrandsemfysem. Rödsjuka, å hvilken sjukdom nyssnämnda förordning jämväl har tillämpning, har visserligen äfvenledes förekommit under perioden, men innan sagda förordning trädde i kraft. Rörande antalet under perioden inträffade fall af sjukdomarna mjältbrand och mjältbrandsemfysem hänvisas till *tabell K* (sid. 13). Såsom af tabellen synes, hafva under perioden endast 8 fall af sjukdomen mjält-

Tab. I. Nötboskapspremieringen inom Hallands län åren 1896—1900.

År.	Antal premieringsplatser.	Antal anmälda djur.	Premierade djur.			Enligt inlösta frisedlar och betäckningsintyg af tjurar betäckta hondjur.			
			1:a pris.	2:a pris.	3:e pris.	Ayrshire-ras.	Korthornsras.	Angler- och röd dansk ras.	Blandad ras.
1896 . . .	12	1,120	31	195	505	1,081	31	3	—
1897 . . .	14	2,123	33	209	886	1,082	91	68	2
1898 . . .	13	1,135	21	134	473	1,420	116	120	43
1899 . . .	15	2,324	34	191	717	1,255	41	311	—
1900 . . .	14	1,008	22	129	407	919	9	546	—
Summa	68	7,710	141	858	2,988	5,760	288	1,048	45

brandsemfysem varit föremål för författningens åtgärder. Enligt hvad af länsveterinären uppgifvits, är det dock sannolikt, att denna sjukdom, som i skogssocknarna går under benämningen »lapps-kott» eller »vesslebett», vida oftare förekommer därstädes, men att densamma i anseende till dessa socknars jämförelsevis långa afstånd från veterinärstationerna mera sällan blir föremål för vederbörlig anmälan.

Af andra smittosamma sjukdomar, rörande hvilkas hämmande särskilda åtgärder icke författningensligt äro påbudna, har kvarka hos hästar hvarje år under perioden förekommit. Särskildt hafva talrika och svårartade fall förekommit på sensommaren 1897 inom Varbergs distrikt och under hösten 1898 i Halmstads och Falkenbergs distrikt, inom de bägge senare distrikten genom smitta af från Belgien importerade stoföl. Under år 1899 har sjukdomen förekommit tämligen utbredd inom hela länet samt inom Laholms distrikt till och med antagit en farsotsartad karaktär och fortsatt in på våren 1900.

Under år 1897 förekommo inom Kungsbacka distrikt 2 fall af lungrota med dödlig utgång. Bland hornboskapen hafva årligen förekommit sporadiska fall af strålsvampsjuka samt några få fall af elakartad katarralefeber.

För tuberkulinundersökningar har Hushållningssällskapet under år 1896 utbetalt 839 kronor 26 öre, utgörande hälften af kostnaderna för undersökning af 3,351 djur å 83 gårdar. Under följande åren har staten bekostat undersökningarna, men uppgifterna om antalet undersökta djur och om resultatet äro något ofullständiga. Inalles hafva under perioden undersökts omkring 6,800 djur. Af 3,350 för första gången undersökta djur, angående hvilka exakta uppgifter om resultatet föreligga, hafva 2,246 eller omkring 56 % varit reaktionsfria. Å de större egendomarna med förädlade kreatursbesättningar har friskprocenten nedgått till 20, under det att å de mindre gårdarna densamma uppgått till 95 å 100. I allmänhet hafva undersökningarna icke ledt till något praktiskt resultat i afseende å undertryckandet af tuberkulosen. Endast å ett par egendomar i södra delen af länet lära efter undersökningen stränga isoleringsåtgärder till skiljande af reaktionsfria och reagerande djur vidtagits. Ersättning af allmänna medel för nedslaktande af kor, som varit

angripna af jufvertuberkulos, har endast begärts för 2 fall, hvaraf ett år 1899 inom Halmstads och ett år 1900 i Laholms distrikt.

Bland farsoter hos svinen, hvilka under senare delen af förra perioden å ett par ställen inom Laholms distrikt voro angripna af en härjande farsot, som liknade mixtinfektion af den s. k. Schweineseuche eller svinpest och rödsjuka, har inom samma distrikt under början af denna period uppträdt rödsjuka af farsotsartad natur. Sedan nämnda förordningen den 9 december 1898, i hvilken bland där omförmälta smittosamma husdjursjukdomar äfven rödsjuka upptagits, trädte i kraft, hafva emellertid utbrott af denna sjukdom icke vidare försports i länet, hvilket förefaller egendomligt, då förut sporadiska fall årligen förekommit. Möjligen kan hos en eller annan djuregare fruktan för de tvångsåtgärder, som skulle följa på vederbörandes kändedom om sjukdomens uppträdande, hafva tillbakahållit anmälan om inträffade fall.

På uppdrag af Kungl. Medicinalstyrelsen har veterinären i Laholms distrikt under år 1896 utfört skyddsympning mot rödsjuka å 28 ungsvin på 3 olika ställen, där sjukdomen plägade uppträda, med det goda resultat, att intet djur dog af ympningen och att endast ett ympadt svin, som sedermera smittats af andra insjuknade, icke ympade djur på samma ställe, dog i sjukdomen. Enligt bemyndigande af nämnda styrelse företogs af bemälda veterinär under år 1897 skyddsympningar å ett trettio-tal djur på en egendom, där sjukdomen föregående år svårt härjat, men då sjukdomen ej uppträdde därstädes under året hos icke ympade djur, blef han ej i tillfälle att iakttaga immuniteten hos de ympade djuren.

C) **Skogshushållning.** På grund af bemyndigande i Eders Kungl. Maj:ts nämnda bref den 17 november 1899 har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för statsverkets räkning till utvidgning af Tönnersjöhedens kronopark den 10 maj 1900 för 10,000 kronor inköpt $\frac{1}{4}$ mantal nr 1 Bahla i Tönnersjö socken, hvilket hemman har en ytvidd af 98³¹/₃₁ hektar.

Vid slutet af år 1900 befunnos de allmänna skogarna i Hallands län, af hvilka flere under perioden undergått mätning, innehafva följande ytvidd:

Kronoparker och kronoflygsandsfält	8,819.99 hektar.
Skogar till kronans utarrenderade jordbruksdomäner	611.07 »
Skogar till boställen	6,100.05 »
Skogar till allmänna inrättningars hemman	356.69 »
Skogar till kronohemman	304.00 »

Summa 16,191.80 hektar.

Å de i länet befintliga enskilda, under allmän uppsikt ställda flygsandsfälten uppgick vid samma tidpunkt skogens ytvidd till 1,429³⁴/₃₄ hektar.

Under perioden hafva å de allmänna skogarna skogsodlats 2,945⁴⁰/₄₀ hektar, därtill användts 14,768,668 plantor, 246⁶⁰/₆₀ kilogram frö och 696 liter bokollon. Å ljungmarkerna hafva planterats och såtts tall å de sämre och gran å de bättre lokalerna, hvarjämte å en del områden planterats björk och i bokskogarna bok. På flygsandsfälten hafva förnämligast upptragits bergtall äfvensom i de skyddade lägena gran och i luckor i de äldre skogsbestånden björk.

Tab. K. Antal fall af mjältbrand och mjältbrandsemfysem i Hallands län åren 1896—1900.

Distrikt.	År 1896.		År 1897.		År 1898.		År 1899.		År 1900.	
	Mjältbrand.	Mjältbrandsemfysem.	Mjältbrand.	Mjältbrandsemfysem.	Mjältbrand.	Mjältbrandsemfysem.	Mjältbrand.	Mjältbrandsemfysem.	Mjältbrand.	Mjältbrandsemfysem.
Laholms	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Halmstads	¹⁾ 5	2	²⁾ 10	—	1	2	1	⁴⁾ 3	—	—
Falkenbergs	1	—	³⁾ 5	1	1	—	—	—	1	—
Varbergs	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—
Kungsbacka	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—
Summa	7	2	18	1	2	2	4	3	1	—

¹⁾ Däraf 3 fall på samma ställe. — ²⁾ Däraf 5 fall på samma ställe. — ³⁾ Däraf 4 fall på samma ställe. — ⁴⁾ Alla fallen i samma by.

Det afverknings sätt, som begagnats å de allmänna skogarna, har varit traktuggning och ordnad blädning med åtföljande gallringar samt rensnings- och beredningsuggningar. Å de enskilda skogarna har afverkningen, där ej hela skogen nedhuggits, förnämligast skett genom s. k. oordnad blädning.

I den mån järnvägsnätet inom länet utvidgats och virkesprisen i anledning där af stigit, har begäret att afverka skog stegrats, hvilket haft till följd, att flere hemman genom skogs försäljningar blottats icke allenast på mogen skog utan äfven på ung sådan eller s. k. pitpropsskog. Såsom köpare vid dessa skogs försäljningar hafva uppträdt virkeshandlare till och med från Danmark och Tyskland. Ljung- och skogseldar, ibland förorsakade af antändning från lokomotiv, bidraga äfven i sin mån till att omintetgöra vackra skogsodlingar och sålunda minska skogstillgången. Dock vill det synas, som om ljungbränningen, allt efter som skogsodlingen vinner terräng och aktningen för skogen växer, skulle aftaga och blifva till omfånget obetydligare med hvarje år. Af trämassfabrikerna och dylika industriella anläggningar hafva länets skogstillgångar hittills rönt ringa inverkan, enär det virke, som vid dessa anläggningar förbrukats, mest tagits från grannlänerna, hvarifrån det fraktats till Halland dels medelst flottning och dels på järnväg. För tillverkning af tjära, beck och pottaska samt kolning och kalkbränning har endast ringa virke tagits i anspråk inom länet.

Hushållningssällskapet *skogskommitté* har under perioden förtfarande och med framgång verkat för skogsodling å kalmarkerna i länet, och har kommitténs arbete för detta ändamål fortgått enligt samma grunder, som följts under sistförflutna perioden. För att dels gifva ett föredöme i fråga om skogsodling och kunna tillgodogöra sig plantor, som möjligen något år icke kommit till användning vid de genom kommitténs försorg verkställda skogsodlingar å enskildas jord, dels ock erhålla experimentalvärd för olika planteringsformer och uppdragande af olika träslag har kommittén under åren 1897 och 1898 förskaffat sig nyttjanderätt till utmarker, hörande till hemmanen nr 2 Göstorp i Veinge socken och Timmersjö i Harplinge socken, samt å dessa utmarker låtit under åren 1897 och 1898 utsätta tillsammans 161,700 plantor af olika slag och åldrar, hvarjämte under förstnämnda år å utmarken till nr 2 Göstorp utsåts 3 kilogram tall- och granfrö. För utmarkerna har ej betalats något arrende, men har kommittén förbundet sig att under loppet af 25 år göra utmarkerna skogbärande. Tiden för nyttjanderättens bestånd är 25 år, och stå utmarkerna såväl under sagda tid som under de därpå närmast följande 10 åren under kommitténs uppsikt, så att afverkning under berörda 35 år icke kan ega rum utan kommitténs medgifvande. Egarne äro skyldiga att väl vårda skogen och hålla densamma försvarligt inhägnad.

Erforderligt frö har inköpts från svenska producenter enligt infordrade anbud. Plantor uppdrogos vid kommitténs 6 plantaskolor i Kuared, Laholm, Fridhem vid Halmstad, Falkenberg, Barnabro och Vallda. Utom plantor af tall, gran, bergtall och björk, hvilka uppdragits för att kostnadsfritt utdelas till rekvisiter, har äfven odlats en del ädlare löf- och barrträdsplantor, som efter omskolning försålts; och hafva härför influtna medel användts till bestridande af omkostnaderna för skogskulturerna.

Rörande skogskommitténs verksamhet för skogsodlingen i länet under perioden åberopas följande öfversikt:

År.	Rekvirenter.	Utdelade skogsplantor.	Utdeladt skogsfrö.	Ungefärlig areal härigenom skogsodlad mark. Hektar.
	Antal.	Antal.	Kilogram.	
1896	1,143	3,071,225	908.5	1,044
1897	1,207	4,623,600	1,005.0	1,366
1898	1,214	5,202,400	1,000.5	1,344
1899	1,307	4,569,000	1,018.5	1,423
1900	1,237	3,492,200	1,094.8	1,311
Summa	6,108	20,958,425	5,027.3	6,488

I sammanhang härmed torde böra omnämnas den rätt betydande verksamhet, som under perioden utvecklats af ett under år 1885 bildadt enskildt sällskap, *Skogsplanterings vännen inom Fjäre härad*, hvilket sällskaps syfte är att bedrifva och befrämja skogsodling inom nämnda härad och söka bibringa det uppväxande släktet intresse för denna angelägenhet, hufvudsakligen genom att låta skolbarnen under lärarnes ledning utföra sådd och plantering. Under perioden har genom detta sällskaps försorg kultiverats en areal af 207 hektar. Skogsodlingen har bestått i såväl plantering som frösådd, hvarvid utplanterats 545,400 plantor, däraf 189,600 af gran, 272,000 af tall, 80,200 af bergtall och 3,600 af löfträd, samt utsåts 219 kilogram skogsfrö, däraf 82 af gran, 108 af tall och 29 af bergtall. De socknar inom nämnda härad, där intresset för skogsodlingen varit lifligast, äro Fjärås, Frillesås, Gällinge, Hanhals, Tölö, Lindome och Elfsåker. Det hufvudsakligaste af arbetet är utfördt af skolbarn under lärarnes ledning. Sällskapets inkomster under perioden hafva utgjort 2,300 kronor 13 öre, och utgifterna hafva uppgått till 2,500 kronor 37 öre. Inkomsterna hafva hufvudsakligen bestått i bidrag från Fjäre häradspåsbank. För uppdragning af skogsplantor hafva för sällskapets räkning underhållits plantskolor vid folkskolorna i Gällinge, Elfsåkers och Lindome socknar samt vid Fjärås prästgård. De verkställda skogsodlingarna hafva af ledamöter i sällskapets styrelse inspekterats och i allmänhet visat sig lofvande. Från länets hushållningssällskap har sällskapet kostnadsfritt bekommit 56 kilogram frö och 200,000 plantor.

D) Jakt och djurfångst. På grund af sin omväxlande fysiska beskaffenhet är länet, såsom redan i nästföregående femårsberättelse påpekats, synnerligen väl lämpadt till uppehållsort för villebråd af olika slag. Tillgången därå har också under perioden varit god, men detta oaktadt och ehuru jaktarrendena lämnade en ganska afsevärd inkomst åt dem, som haft jaktmarker att upplåta, samt jakten särskildt å själ och sjöfågel icke varit utan värde för en del af kustbefolkningen, utgjorde dock jakten ingenstädes i länet något egentligt näringsfång för invånarna.

Elgen har under perioden tilltagit i antal och förekommit i fast stånd dels å Oxhults kronopark, där vintertiden ända till 15 elgar samtidigt varit sedda, dels i Fröslida skog i Torups socken och å ett par andra ställen, hvarjämte enstaka djur här och där varit synliga.

Haren har förekommit öfverallt i länet och synnerligen ymnigt å de invid hafvet belägna flygsandsfälten. Tyska haren,

som utplanterats å egorna till Sperlingsholms gods i Öfraby socken, har därifrån spridt sig på ett ganska stort område kring nämnda gods och synes hafva förökats sig i vida större antal än den svenska haren.

Utbredningsområdena för rådjur och tjäder synas hafva tilltagit. Orren anträffades talrikt å länets stora ljungräddmarker, men förekom äfven annorstädes i länet ohuru då mera sparsamt. Raphhönan har fortfarande varit länets förnämsta villebråd och funnits utbredd öfverallt. Morkullan samt enkla och dubbla beckasinen förekommo fåtaligt. Moripan läres icke under perioden hafva varit sedd någonstädes i länet. Fasanen, som inplanterats för flere år sedan på Vallens gods i Våxtorps socken och under nu ifrågasvarande period på Sperlingsholms gods, där fasaneri anlagts, synes trifvas och har från sistnämnda gods spridt sig till några af de närliggande egendomarna samt där häckat i det fria. De simfåglar, som i länet utgöra föremål för jakt, hafva förnämligast varit alfågeln, gräsanden och ejdern. Den förstnämnda har vintertiden anträffats i mängd.

Bland rofdjur och roffåglar, som förekommo i länet, må nämnas lodjur, räf, utter, mård, gräfling, själ, kungsörn, hafsörn, dufhök och berguf. Af dem kunna endast räf, gräfling och själ sägas haft någon större utbredning. Lodjuret har visat sig endast någon gång och då vanligen i Fjäre härad, dit det synes hafva förirrat sig från skogarna i de sydligare delarna af Elfsborgs län. Af länets landsting beviljades år 1894 ett årligt förslagsanslag för åren 1894—1897 af 200 kr. att användas till premier för dödande af räf sålunda, att kommun, som å kommunalstämma beslöte att efter kontroll, som af kommunen själf bestämdes, utbetala premier till belopp af 2 kronor för hvarje räf, dödad inom tiden från och med den 1 april till och med den 1 oktober, egde att hos Landstingets kamrerare utfå halfva beloppet för hvarje sådan räkning, som å kommunalstämma blifvit granskad och godkänd. För enahanda ändamål och under samma villkor beviljades af 1897 års landsting för åren 1898—1901 ett nytt årligt förslagsanslag, hvars belopp dock höjdes till 400 kronor.

Särskildt för Hallands samt några af de södra och västra länen i riket hafva under perioden följande *fridlysnings*tider varit gällande beträffande här efteråt nämnda djurslag, nämligen:

för hval, vid kusten norr om Varberg, från och med den 1 augusti till och med den 1 april;

för svan, enkel och dubbel beckasin samt änder af andra slag än dykänder från och med den 1 januari till och med den 10 juli;

för knipa, svärta, alfågel samt andra dykänder med undantag af ejder, vid färskvattnen, från och med den 16 mars till och med den 10 juli; samt

för ejder från och med den 1 februari till och med den 31 augusti.

På grund af nådiga kungörelsen den 13 mars 1896 har ejdern i Hallands län därjämte varit fridlyst äfven under september, oktober och november månader åren 1898—1900 vid kuststräckan emellan Hållsunds udde i Onsala socken i väster samt gränsen mellan Landa och Ölmevalla socknar i öster.

E) Fiske. Afkastningen i medeltal för år af länets *sillfiske*, hvilken under perioden 1891—1895 nedgick till 79,700 kronor

brutto, sjönk ytterligare något under nu ifrågasvarande period eller till 74,864 kronor. För år räknadt, utföll detta fiske då på följande sätt:

	Bruttoafkastning.	Medelpris per val.	Bruttoförtjänst för hvarje sillfiskare.
	Kr.	Kr.	Kr.
År 1896	66,010	1.55	260
» 1897	71,474	1.62	257
» 1898	70,128	1.85	247
» 1899	58,877	2.25	233
» 1900	107,829	2.17	453

Vid sidan af drifgarnsfisket idkades under hela perioden fiske med bottenatta garn på ett och annat ställe invid länets kust. Vid beräkandet af »bruttoförtjänsten för hvarje sillfiskare» har detta senare obetydliga fiske icke medtagits. Att sillmängden i Kattogat 1900 var större än under periodens öfriga år, visade sig påtagligt.

Fångsten af torsk, kolja, hvitling och flundreartad fisk kan under femårsperioden sägas hafva varit tämligen god. I medeltal för år utgjorde bruttoafkastningen af dessa fisken sammanlagda 130,288 kr. mot 132,954 kr. under närmast föregående femårsperiod. För år ställde sig denna bruttoafkastning på följande sätt:

År 1896	142,500 kr.	År 1899	132,873 kr.
» 1897	138,343 »	» 1900	123,384 »
» 1898	114,340 »	Åren 1896—1900	651,440 kr.

Exporten af kolja till kontinenten var mindre än under närmast föregående period, hvilket sannolikt berodde på den starka utveckling, som det tyska fisket i Nordsjön under senare år undergått. Från Varberg och Träslöfs fiskeläge har man under de senare åren fiskat med tvenne större kvasar, försedda med ångspel och snurrevadar. Fångsterna, hufvudsakligast rödspätta, inbrakte i brutto åt hvar och en af de med detta fiske sysselsatta Varbergsfiskarena år 1899 390 och år 1900 275 kronor.

Makrillfisket, som idkats hufvudsakligen med drifgarn, har ej vunnit något egentligt uppsving sedan närmast föregående femårsperiod; makrilltillgången synes hafva varit ganska ojämn under olika somrar. I medeltal för år utgjorde under nu ifrågasvarande period bruttoinkomsten af detta fiske 6,389 kr. mot 4,780 under åren 1891—1895. År 1896 fångades makrill för (brutto) 3,400, år 1897 för 8,700, år 1898 för 6,005, år 1899 för 8,107 och år 1900 för 5,735 kronor.

Hummerfångsten har däremot varit afsevärdt större under de senaste fem åren än under den näst föregående perioden. Sålunda utgjorde bruttoafkastningen i medeltal för år under perioden 1896—1900 32,347 kr. mot 20,584 kr. under perioden 1891—1895. År 1896 fångades hummer för 27,500, år 1897 för 33,500, år 1898 för 35,930, år 1899 för 30,974 och år 1900 för 33,831 kr. Hummerprisen varierade ganska mycket, dock voro de i det hela föga högre under denna femårsperiod än under senare åren af den närmast föregående. På de i Kattogat befintliga grunden Fladen och Lilla Middelgrundet, dit svenska sjöterritoriet ej sträcker sig, började man år 1897 fånga hummer under i Sverige förbjuden tid. Denna hummer betingade i följd häraf och på grund af sin ansevärd storlek betydligt högre pris

än den, som fångades närmare kusten. Sistnämnda hummer synes så småningom aftaga i storlek, dock ej i antal.

Rockfisket, hvilket under år 1897 lämnade 6,645 kronors bruttoafkastning, hade år 1900 — liksom rockexporten från länet — i det allra närmaste upphört. Försök att åter få nämnda export i gång hade ännu ej lyckats vid periodens slut. Genom export ansågs emellertid rockfisket kunna ansenligt uppdrivas.

Krabbfisket lämnade i bruttoafkastning år 1896 550, år 1897 1,285, år 1898 5,790, år 1899 4,635 och år 1900 3,630 kronor. Komme försöken att bereda bättre och jämnare afsättning för krabborna att krönas med framgång, borde äfven detta fiske kunna lämna icke så obetydligt ökad inkomst åt fiskare på flere platser af Hallands kust.

Laxfisket i hafvet. Detta med »strandsätt», d. v. s. »laxkar» eller »laxkrokar», utöfvade fiske har på senare tiden i norra delen af länet börjat förändras så till vida, att man vid detsamma allt mer begagnar »norska kilnotar». Bruttoinkomsten af detta fiske utgjorde:

År 1896	60,000 kr.	År 1899	58,249 kr.
» 1897	62,435 »	» 1900	72,299 »
» 1898	54,400 »	Åren 1896—1900	307,383 kr.

eller i medeltal för år 61,477 kronor mot 57,400 kronor under femårsperioden 1891—1895.

Sammanlagdt afkastade *allt hafsfiske* inom länet:

År 1896	304,010 kr.	År 1899	295,805 kr.
» 1897	325,491 »	» 1900	347,858 »
» 1898	288,431 »	Åren 1896—1900	1,561,595 kr.

I medeltal för år utgjorde detta 312,319 kr. mot 295,418 kr. under närmast föregående femårsperiod.

Laxfisket i länets fyra större åar var under åren 1896—1900 i det hela bättre än under närmast föregående fem år. Det lämnade under förstnämnda period i brutto såsom medeltal för år 61,014 kr. mot 55,164 kr. under åren 1891—1895, och ställde sig bruttoafkastningen för de särskilda åren på följande sätt:

År 1896	49,104 kr.	År 1899	53,726 kr.
» 1897	57,326 »	» 1900	88,565 »
» 1898	56,349 »	Åren 1896—1900	305,070 kr.

Vid jämförelse med de här förut meddelade uppgifterna om laxfisket i hafvet och med uppgifterna i föregående femårsberät-

telser visar sig således, att det halländska laxfisket ej på mycket länge lämnat ett så godt totalutbyte som under år 1900.

Laxodling bedrefs äfven under nu ifrågavarande femårsperiod vid åarna Ätran, Nissan och Lagan. Under åren 1896—1900 tillsammans utsattes fullt 3,600,000 laxyngel i nämnda vattendrag mot inemot 5 millioner under närmast föregående femårsperiod. Fullt exakta tal kunna visserligen — såsom naturligt är — ej anföras, men i det närmaste få siffrorna i *tabell L* antagas vara riktiga.

Att laxodling blott vissa år kunnat utöfvas vid Nissan har hufvudsakligast berott på, att afvelslax där icke kan infångas, då vattenståndet är högt i ån vid fångsttiden. Af flere orsaker har det ock under perioden varit svårare än förut att för odlingen vid Lagan infånga tillräckligt antal lax.

Under perioden hafva utsatts 30,000—40,000 forell- eller laxöringsyngel i Stensån och rödingsyngel i en sjö i Laholms-trakten.

Antalet *hafsfiskare* inom länet är af orsaker, som i sista femårsberättelsen nämndes, svårt att uppgifva. I sillfisket deltog år 1896 254, år 1897 278, år 1898 284, år 1899 279 och år 1900 277 man; i torsk-, kolja-, hvitling- och flundrefiskena år 1896 625, år 1897 619, år 1898 598, år 1899 562 och år 1900 544 man. Mellan 700 och 800 man idkade årligen åtminstone något hafsfiske, men af dessa hade dock knappast hälften fiske till uteslutande lefvebröd, knappast ens till hufvudnärning.

De däckade *fiskebåtarna* voro under perioden omkring 70 eller lika många som vid nästföregående femårsperiods slut. I detta antal inbegripas dock ej de förut nämnda båda större snurrevadskvasarna.

Hvad beträffar länets 5, med bidrag af statsmedel anlagda *fiskehamnar*, hvilka för länets hafsfiske äro af så stor betydelse, hafva ansträngningarna under perioden hufvudsakligast riktat sig på att få till stånd reparation eller rättare ombyggnad af Glommens hamn i Morups socken. Förslag om understöd för sagda ändamål väcktes vid landstinget åren 1896 och 1898, men afslögs bägge gångerna. Sistnämnda års landsting nekade jämväl att ikläda sig det ansvar för hamnens framtida underhåll, som erfordrades för att statsanslag till större belopp än två tredjedelar af den beräknade kostnaden skulle kunna beviljas för om-

Tab. M. Af Hushållningssällskapet i Hallands län under åren 1896—1900 utlämnade låneunderstöd ur fonden för fiskerinäringens befrämjande.

År.	Antal utlämnade understöd				Länens sammanlagda belopp. Kronor.
	för inköp af fiskefartyg.	för inköp af fiskeriredskap.	för annat ändamål.	Summa.	
1896	4	—	—	4	4,800
1897	—	—	—	—	—
1898	3	1	—	4	3,700
1899	3	—	—	3	5,200
1900	1	—	—	1	800
Summa	11	1	—	12	14,500

Tab. L. *Laxodling i Hallands län åren 1896—1900.*

Vattendrag.	Antal utsatta yngel.					
	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.	Summa.
Ätran vid Horsaveka	520,000	200,000	220,000	240,000	230,000	1,410,000
Nissan » Oskarström	240,000	—	—	280,000	—	520,000
Lagan » Hof . . .	380,000	250,000	470,000	380,000	190,000	1,670,000
Summa	1,140,000	450,000	690,000	900,000	420,000	3,600,000

byggandet. Såsom bidrag till samma kostnad hade fiskarena vid hamnen tecknat omkring 9,000 kr. Sedan hamnen vid Träslöfs fiskeläge blifvit så förstörd af hafvet och så uppgrundad, att den icke vidare vore för sitt ändamål brukbar, ingingo år 1900 65 å nämnda plats boende fiskare till Kungl. Maj:t med en skrift, hvori de, då belägenheten af sagda hamn vore sådan, att denna icke kunde på varaktigt sätt iståndsättas utan kostnader, som ej stodo i rimligt förhållande hvarken till ändamålet eller till sökandenas förmåga att bidraga till desamma, anhöllo, bland annat, att undersökning och kostnadsberäkning måtte utföras på statens bekostnad för anläggandet af en hamn vid det Träslöfs fiskeläge närbelägna Svarteskär. Eders Kungl. Maj:ts beslut i anledning af denna framställning, hvartill bifall tillstyrktes af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, hade vid periodens slut ännu icke meddelats. Af länets öfriga tre fiskehamnar voro vid periodens slut de vid Särödal i Harplinge socken och Båtviken eller Södra Näs i Träslöfs socken nästan fullkomligt igensandade och i följd där af obrukbara, hvaremot Galtabäckes hamn i Tvååkers socken fortfarande visat sig hållbar.

För de *låneunderstödd*, som under perioden utlämnats af de länemedel Hushållningssällskapet erhållit ur statens lånefond för fiskerinäringens befrämjande, redogöres i *tabell M* (sid. 16).

Förluster af eller svårare skador å fiskebåtar inträffade under femårsperioden vid flere tillfällen, och uppgick värdet där af till sammanlagdt omkring 5,000 kronor. Beklagligen hafva jämväl människolif spillts vid dessa tillfällen. Sålunda drunknade år 1896 2 och år 1900 6 fiskare. Båtskadorna hafva åtminstone vid Träslöfs fiskeläge uppenbart föranledts af därvarande hamns bristfälliga skick.

Den inom Halland länge eftersträfvade *fiskeriförsäkringsföreningen* har under perioden kommit till stånd. Fastställelse å reglemente för densamma under namn af Hallands läns fiskeriförening meddelades af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 25 augusti 1897, och erhöi föreningen, hvars styrelse har sitt säte i Varberg, redan samma år af Eders Kungl. Maj:t i

nåder ett anslag af 1,000 kronor om året för 3 år. Föreningen har till ändamål att å egare af fiskebåtar, fiskefartyg och fiskeredskap i Hallands län meddela försäkring mot förlust af farkost eller redskap eller bäggedera.

Af länets hushållningssällskap har äfven under nu ifrågasvarande femårsperiod varit anställd en med bidrag af statsmedel aflönad *fiskeritillsyningsman* för länet, och hafva därjämte funnits särskilda tillsyningsmän för laxfiskena i vissa delar af åarna Lagan, Nissan, Ätran och Viskan samt för hummerfisket i norra delen af länet.

Om *fisket* i de af nämnvärd betydelse varande *insjöarna* inom länet hafva från och med år 1897 statistiska uppgifter insamlats. Enligt dessa fiskades i sagda sjöar:

År 1897	8,546 kilogram fisk till ett värde af 3,774 kr.
» 1898	6,740 » » » » » 3,297 »
» 1899	7,923 » » » » » 4,719 »
» 1900	8,116 » » » » » 5,727 »

Häraf utgjorde år 1899 2,321 och år 1900 3,387 kg. ål.

Öfver nästan alla sjöar, från hvilka statistik erhållits, äro nu kortare beskrifningar till Kungl. Landtbruksstyrelsen ingifna från länets hushållningssällskap.

F) *Öfriga näringar.* *Husslörden* är i Hallands län icke af någon större betydelse samt inskränker sig till förfärdigandet af yllebocklädnadspersedlar i södra delen af länet och laggekål i skogssocknarna, tillverkning af linnevaror i mellersta delen af länet samt möbelsnickeri i Lindome socken. Under år 1900 voro i sistnämnda socken 97 personer taxerade för inkomst af sådant snickeri.

Angående i öfrigt inom länet bedrifna näringsgrenar torde få hänvisas till de af Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium utgifna statistiska berättelser och de upplysningar dessa i sådant afseende lämna.

4. Kommunikationer och varuutbyten.

A) *Landtkommunikationer.* Under perioden har fullbordats och den 3 juli 1899 för allmän trafik öppnats en ny järnväg från *Markaryds järnvägsstation* i Kronobergs län till *Veinge station* å den s. k. Västkustbanan i Hallands län. Genom denna nya järnväg, hvilken tillkommit hufvudsakligast genom medverkan af invånare i Halmstads stad och hvars längd inom Hallands län utgör 25 kilometer, har för nämnda stad och flere socknar söder och sydost om densamma vunnits en genkommunikationsled med sydvästra delen af Småland och nordöstra delen af Skåne.

Den i senaste femårsberättelsen onförmälda utsträckning af *Falkenbergs järnväg* från Fridhems station i Ullareds socken till Elfsbergs kyrka i Elfsborgs län har under perioden jämväl kommit till stånd; och öppnades den nya bandelen, hvars längd inom Hallands län uppgår till 9:s kilometer, den 21 december 1896 för allmän trafik.

Därjämte har från *Torups station* å Halmstad—Nässjö järnväg till *Rydö fabrik* i Torups socken anlagts och den 10

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Hallands län.

november 1898 öppnats en endast för godstrafik afsedd järnväg, i längd uppgående till 3:9 kilometer.

Rörande *allmänna vägarna* och *skjutsningen* inom länet lämnas redogörelse i *tabell 2*.

Entreprenadbidrag åtnjötos vid 1900 års slut af skjutsentreprenörerna vid 36 af länets skjutsanstalter, hvilka, såsom *tabell 2* utvisar, till antalet voro 37. Dessa bidrag belöpte sig till sammanlagdt 5,093 kr. och uppgingo till 300 kr. vid 2 skjutsanstalter, till 250 kr. vid 1, till 160 kr. vid 1, till 150 kr. vid 21, till 139 kr. vid 1, till 100 kr. vid 3, till 75 kr. vid 5, till 60 kr. vid 1 och till 59 kr. vid 1. Medeltalet af bidragen utgjorde alltså 141 kr. 47 öre.

Vinterväghållningen i länet har af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för tiden från och med den 1 januari 1900 till och med den 31 december 1904 ordnats genom utslag, som under år 1899 meddelats för Årstads härads väghållningsdistrikt den 16 mars, för Halmstads härads väghållningsdistrikt den 24 april, för Viske härads väghållningsdistrikt den 31 maj, för

Himle härads väghållningsdistrikt den 27 juni, för Höks härads väghållningsdistrikt den 29 juni, för Fjäre härads väghållningsdistrikt den 22 juli, för Faurås härads väghållningsdistrikt den 29 juli och för Tönnersjö härads väghållningsdistrikt den 1 augusti.

Af de *vägdeltningar* enligt lagen den 23 oktober 1891, hvilka påbörjats år 1894 i Höks och Tönnersjö härads väghållningsdistrikt och år 1895 i Viske och Faurås härads väghållningsdistrikt, har den i Höks härads väghållningsdistrikt under nu ifrågasatt period afslutats, men vid periodens utgång ännu icke hunnit vinna laga kraft. Vägdeltning enligt förenämnda lag har år 1896 påbörjats i Fjäre härads väghållningsdistrikt.

Af de till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande ställda medel för *undersökning rörande anläggning af vägar eller omläggning eller förbättring* af sådana hafva bidrag till sammanlagdt belopp af 2,262 kronor 19 öre anvisats till följande undersökningar, nämligen för: omläggning eller förbättring af vägen från Gunnarps kyrkoby till Saxsjön samt därifrån dels till nyanlagda enskilda vägen emellan Kärnebygd och Fridhemsbergs järnvägsstation, dels ock till gränsen emellan Gunnarps och Elfsereds socknar vid Lunnagård; anläggning af väg från vägen vid Mared i Halmstads härad förbi Oskarströms järnvägsstation med bro öfver Nissan till en punkt å den s. k. Åledsvägen i Tönnersjö härad i närhet af korsvägen omkring 2 kilometer söder om Arnilt; omläggning och förbättring af vägen från Vessige bro till gränsen emellan Krogereds och Gunnarps socknar i närheten af Åtrans järnvägsstation; omläggning och utläggning af vägen från den s. k. Göteborgsvägen vid Nyebro i Värö socken till den s. k. Boråsvägen vid Veddige kyrka; omläggning och förbättring af vägen från Drängsereds kyrka till Örsedala i Abilds socken; omläggning af vägen från Vastad till Berte och vägen vid de s. k. Ullarps backar; samt omläggning af vägen från Bökeberg till hemmanet Eslareds inegor.

Under perioden hafva afsynats och godkänts följande med bidrag af statsmedel *utförda vägarbeten*, nämligen: anläggning af den del af föreslagna vägen mellan Trälshults by i Knäreds socken af Hallands län och Lärkeröds by i Tosjö socken af Kristianstads län, som sträcker sig från Hishult till vägen emellan Tureby och Vråkärr i Hallands län, 0,93 nymil; anläggning af väg från Hishults by i Hishults socken till Knäreds by i Knäreds socken, 1,06 nymil; anläggning af väg mellan Gödeby och Risen jämte grenväg förbi Bertilsgårde i Sibbarps och Ljungby socknar, 0,66 nymil; omläggning och förbättring af vägen mellan Ljungby och Köinge gästgivaregårdar i Faurås härad, 0,78 nymil; omläggning och förbättring af vägen mellan Årstads och Asige kyrkor, 0,21 nymil; omläggning och förbättring af den del af vägen mellan Torups station å Halmstad—Nässjö järnväg och Skallinge station å Halmstad—Bolmens järnväg, som ligger mellan förstnämnda station och Bälghult, 1,22 nymil; omläggning och förbättring af vägen från Breareds hållplats å Halmstad—Bolmens järnväg till Torareds by, 0,53 nymil; omläggning och förbättring af vägen från Fagerreds prästgård till gränsen emellan Fagerreds och Elfsereds socknar, 0,73 nymil; samt omläggning och förbättring af vägar dels emellan Sörby och Vessige, dels ock emellan Vessige och Bjerrome i Vessige socken, 0,44 nymil.

Det för utförandet af samtliga här ofvan omförmälta vägarbeten beviljade bidrag af statsmedel belöpte sig till 190,450 kr.

B) Sjökommunikationer. Efter tillkomsten af de många järnvägarna i länet är det hufvudsakligast för godstrafiken, som sjökommunikationerna numera anlitas. *Reguljära ångfartygsturer* hafva under perioden utgjorts från städerna Halmstad, Varberg och Kungsbacka samt badorterna Gottskär och Särö. För de orter inom och utom länet, till hvilka dessa turer ägt rum, samt det antal ångfartyg, hvarmed turerna upprätthållits, redogöres i följande tabell:

	Halmstad.	Varberg.	Kungsbacka.	Gottskär.	Göteborg.	Helsingborg.	Landskrona.	Malmö.	Ystad.	Karlskrona.	Kalmar.	Norrköping.	Köpenhamn.	Litbeck.	Hamburg.
Halmstad . . .	—	7	—	—	9	11	11	11	2	2	2	2	7	7	2
Varberg . . .	7	—	—	—	7	7	7	7	—	—	—	—	7	7	—
Kungsbacka . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gottskär . . .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Särö	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ångslupstrafik har därjämte under perioden varit anordnad dels på ån Nissan under månaderna maj—september mellan Halmstad och de i dess grannskap belägna förlusteställena Laxön och Furet eller Grönaskog i Snöstorps socken, dels ock å sjön Lygnern under den isfria tiden, hvarigenom förbindelse åstadkommits mellan delar af Fjäre härad i Hallands län samt delar af Marks och Bollebygds härad i Elfborgs län.

Förutom städerna Halmstads, Falkenbergs, Varbergs och Kungsbackas hamnar samt de med bidrag af statsmedel anlagda fiskehamnarna Glommen i Morups socken, Galtabäck i Tvååkers socken, Särödal i Harplinge socken samt Båtviken eller Södra Näs och Träslöf i Träslöfs socken, af hvilka dock de tre senare numera kunna anses nästan obrukbara, funnos under perioden följande kusthamnar i länet, nämligen: Båtfjorden och Lahall i Värö socken, Gottskär, Mönster, Skallagräs med Skallahamn samt Öckerösund med Råö i Onsala socken, Lerkil och Sandö

Tab. N. *Firmaanmälningar samt anmälningar om upphörd rörelse i Hallands län åren 1896—1900.*

År.	Anmälningar af firma. ¹⁾							Anmälningar om upphörd rörelse. ¹⁾		
	För landsbygden.			För städerna.			Totalsumma.	Å landsbygden.	I städerna.	Summa.
	För enskilda näringsidkare.	För andra bolag än aktiebolag.	Summa.	För enskilda näringsidkare.	För andra bolag än aktiebolag.	Summa.				
1896	46	3	49	68	8	76	125	10	6	16
1897	46	4	50	54	10	64	114	7	12	19
1898	48	1	49	70	13	83	132	14	14	28
1899	45	—	45	65	18	83	128	15	14	29
1900	38	2	40	61	9	70	110	14	18	32

¹⁾ Härmed afses icke anmälningar om afdelningskontor (filial) för rörelse, för hvars hufvudkontor firmaanmälning skett till registret för annan kommun i riket.

i Vallda socken samt Särö, Skörvalla och Kyfvik i Släps socken, hvarjämte Kungsbacka och Örmanäs fjordar torde böra omnämnas såsom erbjudande djupa och mot stormar skyddade ankarplatser för större fartyg.

Den yttre delen af Halmstads hamn har under perioden blifvit fördjupad. Jämväl har djupet i Falkenbergs hamn förbättrats, så att detsamma, från att år 1896 utgöra omkring 3 meter, vid periodens slut uppgick till något öfver 3½ meter. Under år 1900 har påbörjats en välbehöflig utvidgning af Varbergs hamn, för hvilket arbete kostnaden beräknats uppgå till 175,000 kronor.

För Halmstads, Falkenbergs, Varbergs, Kungsbacka, Glommens och Galtabäcks hamnar blefvo särskilda hamntaxor den 31 mars 1896 af Konungens Befallningshafvande fastställda, hvilka skulle gälla till och med 1900 års utgång. Förslag till nya taxebestämmelser för åren 1901—1905 blefvo den 13 augusti 1896 insända till Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium för att underställas Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning.

C) **Sjöfart och handel.** För det hufvudsakligaste i dessa ämnen redogöres i de statistiska berättelser, som Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium årligen afgifver.

Till upplysning om *gårdsfarihandeln* inom länet meddelas, att Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande meddelat tillstånd till sådan handel år 1896 åt 74, år 1897 åt 90, år 1898 åt 89, år 1899 åt 70 och år 1900 åt 74 personer. De flesta af dessa äro redan förut berättigade till handels idkande å de orter, där de äro bosatta, och hafva sökt tillstånd till gårdsfarihandels bedrivande endast för att därigenom vinna rättighet att vid torgdagar i städerna eller å landsbygden idka försäljning af sina varor. Af dessa utgöras de, som vid gårdsfarihandeln kringföras,

förnämligast af s. k. korta varor, kläden och manufakturvaror, hattar och mössor samt trä- och lerkärl.

För de *anmälningar om firma äfvensom om närings upplörande*, hvilka under perioden intagits i de hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande och magistraterna i länet förda handelsregister samt afse enskilda näringsidkare och andra bolag än aktiebolag, redogöres i *tabell N* (sid. 18).

Sedan den 1 januari 1897, då lagen om *registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet* af den 28 juni 1895 trädde i kraft, hafva under perioden hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande registrerats 34 dylika föreningar, af hvilka 26 utan personlig ansvarighet och 8 med begränsad personlig ansvarighet. Af dessa föreningar har 1 utan personlig ansvarighet under perioden upplösts.

Marknader hafva under perioden årligen hållits i städerna Halmstad, Falkenberg och Varberg samt å landsbygden vid Alhults eller Alehulnarnas gästgifvaregård i Veinge socken, Våxtorps kyrkoby i Våxtorps socken, Mahult i Bredareds socken, Torups gästgifvaregård i Torups socken, Sjönevad i Vessige socken och Gunnarps by i Gunnarps socken äfvensom under åren 1896—98 i Morup af Morups socken. Sistnämnda marknad blef nämligen indragen genom Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegii utslag af den 31 december 1898.

S. k. kreatursmötan eller stortorgdagar för omsättning af kreatur och landtmannaprodukter höllos en eller flere gånger i månaden i länets samtliga städer äfvensom i Hishults by i Hishults socken, Våxtorps by i Våxtorps socken, hemmanet Sjögård i Torups socken, Krogsareds by i Krogsareds socken, Qvibille by i Qvibille socken, Köinge by i Köinge socken, Skällinge by i Skällinge socken och hemmanet Rya i Frillesås socken.

Beträffande *försäljningen och utskänknigen af brännvin, vin och maltdrycker* hänvisas till tabellerna A, B och C (sid. 3 o. 4).

5. Kameralförhållanden.

För *hemman och lägenheter* samt *stadsjordar* m. m. vid 1900 års slut lämnas summarisk redogörelse uti **tabell 3**.

Något hemman har icke under perioden fallit i *ödesmål* eller därifrån blifvit upptaget.

Skatteköp å rena kronohemman och kronolägenheter eller å s. k. halländska kyrkohemman hafva under perioden ej förekommit, men däremot har en Gällareds kyrka tillhörig lägenhet, Haxered n:r 2, blifvit till egarne af det hemman, hvarunder lägenheten brukades, år 1899 försäld.

Af *kronans jordbruksdomäner* hafva år 1900 försålts de landssekreteraren och landskamreraren i länet förr på lön anslagna jordarna n:r 51 och n:r 40 i Halmstads stads västra gårde, hvilka jordar, med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 5,800 kronor, betingat en köpeskillning af 12,500 kronor. Antalet af de för statsverkets räkning utarrenderade dylika domäner, däruti inbegripna ofvannämnda tvenne löningsjordar, utgjorde vid 1900 års slut 31 med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 1,172,700 kronor, och uppgick arrendet för dessa domäner enligt samma års kronoräkenskaper till 50,384 kronor 78 öre, eller i medeltal något öfver 4 procent af taxeringsvärdet.

En *skattefrälseränta* har år 1899 för statsverkets räkning inlösts med 863 kronor 75 öre.

På grund af bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 3 februari 1888 angående viss *ersättning af statsmedel till egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst*, samt lagen den 2 december 1892 hafva till vederbörande hemmansegare utbetalts:

År 1896	233-93 kr.	År 1899	310-18 kr.
» 1897	247-51 »	» 1900	434-23 »
» 1898	975-78 »	Åren 1896—1900	2,201-63 kr.

Utaf kronans behållna *grundskatt* inom länet, utgörande år 1895 rätteligen 63,482 kronor 30 öre, hafva på grund af lagen den 2 december 1892 ytterligare afskrifvits tillsammans 38,148 kronor 19 öre.

Af *båtsmanshüllets* inom länet till sammanlagdt 364 nummer uppgående effektiva styrka, hvaraf förut jämlikt kungl. kungörelsen den 13 juli 1887 vakanssatts tillsammans 261 nummer, hafva i enlighet med bestämmelserna i nämnda nådiga kungörelse ytterligare blifvit vakanssatta: 5 nummer år 1896, 37 år

1897, 11 år 1898, 5 år 1899 och 9 år 1900, eller tillsammans 67 nummer. Då sålunda sammanlagdt 328 nummer blifvit vakanssatta, återstå allenast 36 effektiva nummer af länets båtsmanshåll.

Jordafsöndringar, som af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande blifvit i författningsenlig ordning fastställda, hafva förekommit: 1 år 1896, 13 år 1897, 47 år 1898, 82 år 1899 och 57 år 1900, eller tillsammans 200.

Sammanräknade *fastighetstaxeringsvärdet* för länet utgjorde enligt bevilningssammandragen:

År 1896 . . .	99,728,260 kr.,	hvaraf bevilningsfria	7,195,460 kr.
» 1897 . . .	100,683,160 »	»	7,270,960 »
» 1898 . . .	105,951,900 »	»	7,455,400 »
» 1899 . . .	107,629,800 »	»	7,456,600 »
» 1900 . . .	109,837,400 »	»	7,910,200 »

Taxeringsvärdena uppgingo år 1895 sammanräknade till följande belopp: för jordbruksfastighet 69,042,100 kronor och för annan fastighet 28,288,760 kronor, samt år 1900: för jordbruksfastighet 73,044,400 kronor och för annan fastighet 36,793,000 kronor. Jordbruksfastigheternas värde har således under femårsperioden stigit med 4,002,300 och värdet å annan fastighet med 8,504,240 kronor.

I sammanhang härmed hänvisas till nedanstående *tabell O*, innefattande uppgifter å taxeringsvärdena å de *fastigheter*, som under perioden blifvit *exekutivt försälda*, samt därför erhållna köpeskillingar.

Tabell 4 innehåller redogörelse för *egendomar af fideikommissnatur* i länet. Återstående köpeskillingen för de Stjernarps fideikommiss under förra perioden fränsälda hemman, 170,000 kronor, utgör tillika med 8,500 kronor, ersättning för till Skåne—Hallands järnväg från fideikommisset exproprierad jord, tillsvärdare ett penningfideikommiss inom friherrliga Stiernceronska släkten. Från Gåsevadhols fideikommiss hafva under perioden, med nådigt tillstånd, ytterligare försälds 1 mantal i Tölö socken,

1 mantal i Gällareds socken och 2¹/₂ mantal i Fjärås socken eller tillsammans 4¹/₂ mantal.

Tabell 5 redovisar för *egendomar, tillhörande inhemska aktiebolag*. Vid jämförelse med motsvarande tabell vid förra femårsberättelsen framgår, att sammanlagda taxeringsvärdet å sådana egendomar, hvilket vid förra periodens slut utgjorde 3,098,000 kronor, vid nu ifrågasvarande periods slut uppgått till 5,331,900 kronor och sålunda ökats med 2,233,900 kronor.

Tabell 6 redogör för *egendomar, tillhörande främmande maktens undersåtar*. Af denna framgår, att ifrågasvarande egendomar antal under perioden minskats med 1 fastighet å landet med taxeringsvärde af 10,500 kronor och 1 stadsfastighet med taxeringsvärde af 7,200 kronor. I fråga om sättet för skötandet af de egendomar, som sålunda innehafvas af personer, hvilka icke äro svenska medborgare, har fortfarande icke någon anmärkning förekommit, och hvad särskildt jordbruksfastigheterna angår, synes deras brukande hafva skett med mer än vanlig omsorg.

Understöd af allmänna medel till *utflyttningar i följd af laga skiften* hafva utbetalts: år 1898 med 187 kronor 50 öre, år 1899 med 825 kronor och år 1900 med 75 kronor, eller tillsammans med 1,087 kronor 50 öre.

Som *kronouppbörden* numera icke utgör föremål för Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser, torde i afseende härå endast böra omförmälas, att utskylder och arrenden i allmänhet ingått med jämförelsevis få rester samt att uppborrdsmännen med noggrannhet och punktlighet fullgjort sin redovisning.

För *Landstingets* och *kommunernas* tillgångar, skulder, inkomster och utgifter meddelas upplysning i den i sådant afseende af Kungl. Statistiska Centralbyrån utgifna statistik. Lands-tingsskatt har debiterats: år 1899 till belopp af 12,950 kronor 93 öre med 10 öre per bevilningskrona samt år 1900 till belopp af 33,125 kronor 54 öre med 25 öre per bevilningskrona. Under åren 1896—1898 har sådan beskattning ej behöft förekomma.

Tab. O. Taxeringsvärden å och försäljningssummor för de i Hallands län åren 1896—1900 exekutivt försälda fastigheter.

	År 1896.		År 1897.		År 1898.		År 1899.		År 1900.		Åren 1896—1900.	
	Taxeringsvärde.	Köpeskilling.	Taxeringsvärde.	Köpeskilling.	Taxeringsvärde.	Köpeskilling.	Taxeringsvärde.	Köpeskilling.	Taxeringsvärde.	Köpeskilling.	Taxeringsvärde.	Köpeskilling.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Fastigheter försälda:</i>												
I Halmstads stad	110,200	81,425	8,000	5,100	—	—	—	—	—	—	118,200	89,525
» Falkenbergs »	2,700	1,000	2,593	1,615	—	—	16,600	13,500	1,800	800	23,693	16,915
» Varbergs »	62,500	42,950	2,700	2,000	7,300	5,185	—	—	8,500	6,400	81,000	56,535
» Kungsbäcka »	7,500	6,000	—	—	—	—	19,700	15,500	480	400	27,680	21,900
Summa för städerna ¹⁾	182,900	134,375	13,293	8,715	7,300	5,185	36,300	29,000	10,780	7,600	250,573	184,875
Af kronofogden i: Laholms fögderi . .	—	—	3,400	2,700	7,000	5,500	—	—	12,100	12,080	22,500	20,280
Halmstads »	6,800	10,846	9,500	12,365	—	—	—	—	3,400	1,000	19,700	24,211
Varbergs »	20,900	20,385	7,100	6,450	—	—	35,900	52,500	16,200	18,825	80,100	98,160
Kungsbäcka »	2,600	4,710	6,000	8,470	800	740	24,500	24,100	2,500	2,300	36,400	40,320
Å landskansliet	37,600	61,500	15,200	13,000	10,200	11,000	64,200	60,100	10,500	9,100	137,700	154,700
Summa för landsbygden	67,900	97,441	41,200	42,985	18,000	17,240	124,600	136,700	44,700	43,305	296,400	337,671
Summa för hela länet	250,800	231,816	54,493	51,700	25,300	22,425	160,900	165,700	55,480	50,905	546,973	522,546

¹⁾ I Laholms stad har under perioden icke någon fastighet blifvit exekutivt försäld.

6. Politi.

A) **Undervisningsväsendet.** I länet funnos under perioden två *allmänna läroverk*, ett högre i Halmstad och ett lägre i Varberg. För antalet lärjungar vid dessa läroverk vid terminernas början redogöres i nedanstående tabell:

År.	Halmstad.		Varberg.	
	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.
1896	243	249	87	92
1897	245	235	93	102
1898	237	241	104	101
1899	233	231	100	106
1900	232	263	105	111

Antalet af de lärjungar, som vid högre allmänna läroverket i Halmstad under perioden aflade afgangsexamen enligt kungl. stadgan den 11 april 1862 eller s. k. maturitetsexamen, utgjorde 9 år 1896, 11 år 1897, 12 år 1898, 9 år 1899 och 11 år 1900.

Sedan 1899 års riksdag på grund af en inom densamma väckt motion om beredande af tillfälle till utsträckning af undervisningen å reallinien vid sistnämnda läroverk till och med dess sjunde klass på extra stat för år 1900 beviljat ett anslag af 3,800 kronor, förordnade Eders Kungl. Maj:t, efter läroverkskollegiets hörande, genom skrivelse af den 8 juni 1900, att undervisningen å reallinien vid läroverket skulle från och med läsåret 1900—1901 tills vidare utsträckas till och med sju klassens nedre afdelning och att det ankomme på eforus att, om realundervisningens vid läroverket vidare utsträckning visade sig af omständigheterna påkallad, därom i sinom tid efter vederbörandes hörande göra underdånig framställning. Vid läroverket upprättades med anledning häraf höstterminen år 1900 en realafdelning af sju klassen, i hvilken afdelning intogos 10 lärjungar, som anmält sig till inträde i densamma. Ganska sannolikt är, att Riksdagens ofvannämnda beslut varit anledning till den i ögonen fallande förändring i förhållandet mellan antalet lärjungar å latinlinien och reallinien, som kan iakttagas från och med höstterminen år 1899 i klass 4 och från och med höstterminen år 1900 äfven i klass 5 och som framgår af nedanstående tabell:

	K l a s s 4.		K l a s s 5.	
	Latinlinien.	Reallinien.	Latinlinien.	Reallinien.
År 1897. Höstterminen . . .	25	11	26	10
» 1898. Vårterminen . . .	26	9	25	9
» 1898. Höstterminen . . .	21	11	21	9
» 1899. Vårterminen . . .	21	9	21	7
» 1899. Höstterminen . . .	19	32	21	6
» 1900. Vårterminen . . .	20	31	21	6
» 1900. Höstterminen . . .	12	19	18	25

I den under nästföregående period uppförda byggnaden för allmänna läroverket i Varberg har under perioden införts vattenledning, hvarjämte af enskilda personer under år 1899 till läroverket skänkts ett större orgelharmonium. Från och med år 1899 hafva vid läroverket årligen anordnats såväl friluftss lekar, hvaraf lärjungarne visat sig högeligen intresserade, som ock utflykter för en del af dem till skilda trakter i västra Sverige; och har bidrag till kostnaden för utflykterna delvis lämnats af Svenska turistföreningen. År 1900 lades vid läroverket grund till en naturaliesamling.

Med bidrag af statsmedel understödda *elementarläroverk för flickor* funnos under perioden i Halmstad och Varberg. Rörande antalet lärjungar vid dessa läroverk vid terminernas början hänvisas till följande tabell:

År.	Halmstad.		Varberg.	
	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.
1896	190	188	111	117
1897	190	184	114	113
1898	185	192	111	117
1899	194	216	114	112
1900	215	227	109	104

Undervisningen bestreds år 1900 vid läroverket i Halmstad af 1 föreståndarinna, 12 lärarinnor och 3 lärare samt vid läroverket i Varberg af 1 föreståndarinna, 9 lärarinnor och 2 lärare. Vid bägge läroverken funnos inspektor och studierektor. Inkomsterna af lärjungarna uppgingo samma år vid läroverket i Halmstad till 15,690 kr. och vid läroverket i Varberg till 6,471 kr. 25 öre. Läroverkets i Halmstad styrelse, af hvars ledamöter 1 utsågs af stadsfullmäktige i nämnda stad och de öfriga valdes genom kooptation, bestod år 1900 af 8 ledamöter. Styrelsen för läroverket i Varberg utsågs af stadsfullmäktige därstädes och bestod samma år af 5 ledamöter.

Då läroverkets i Varberg byggnad länge visat sig för trång, anhöll styrelsen i oktober 1896 hos stadsfullmäktige, att dessa måtte vidtaga åtgärder för beredande af ökad utrymme åt läroverket. Sedan på drätselkammarens förslag tillsatts en kommitté för frågans utredning och styrelsen i december 1897 varit i tillfälle att granska uppgjorda ritningar och kommitténs förslag, beslöt stadsfullmäktige den 27 januari 1898, att en ny byggnad för läroverket skulle uppföras, och uppdrogo åt en kommitté att gå i författning om byggnadens uppförande i enlighet med af stadsingenjören C. A. Lagerqvist uppgjorda ritningar. Arbetet påbörjades år 1899 och avslutades år 1900, hvarefter byggnaden den 24 november sistnämnda år blef för sitt ändamål invigd. Det nya läroverkshuset, som jämte skoltomten på tre sidor omgifves af breda gatualléer, är beläget i nordöstra delen af staden på en synnerligen vacker plats samt utgöres af en två våningars byggnad af sten på sockel af s. k. grön varbergsgranit. Byggnaden innehåller i öfre våningen 5 lärosalar, 1 rit-sal, 1 handarbetsrum, 1 högtidssal, 1 expeditjonsrum för studie-

rektor och 1 rum för föreståndarinnan, i nedre våningen 6 lärosalar, 1 samlingsrum för lärarepersonalen och 1 materialrum samt i källarvåningen 2 rum, afsedda till bostad för vaktmästaren, äfvensom maskinrum för värmelednings- och luftväxlingsapparaterna, hvarjämte finnes en mycket stor vind, som torde kunna inredas i fall af framtida behof. Omkostnaderna för byggnaden med skolmöbler och öfriga inventarier hafva uppgått till 111,000 kronor.

I *Falkenberg* har sedan år 1893, då pedagogien därstädes indrogs, funnits en *privat elementarskola för gossar och flickor*, hvilken på grund af särskilda Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref åtnjuter statsunderstöd och, hvad gossar beträffar, dimissionsrätt till fjärde klassen af stiftets allmänna läroverk för gossar. För flickor beredes i skolan en utbildning motsvarande den, som erhålles vid sjukklassiga kvinnliga läroverk.

I *Varberg* inrättades i januari år 1897 en *teknisk aftonskola* med uppgift att meddela undervisning i sådana ämnen, som företrädesvis för yrkesidkare äro behöfliga, och har denna skola sedermera under perioden alltjämt varit i verksamhet. Antalet lärjungar vid skolan utgjorde:

	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Vårterminen	70	37	22	34
Höstterminen	71	30	31	45

Styrelsen bestod af 5 utaf stadsfullmäktige i Varberg för läsår valda medlemmar. Närmaste tillsynen öfver och ledningen af skolan tillkom en af styrelsen utsedd föreståndare; och bestreds undervisningen år 1900 af denne föreståndare och 4 lärare. Under de år, skolan hittills varit i verksamhet, har densamma uppburit i bidrag från Varbergs stad 1,000 kr. under hvarterdera af åren 1897 och 1898 samt 900 kr. under hvarterdera af åren 1899 och 1900, hvarjämte af staten i understöd åtnjutits 500 kr. år 1898, 500 kr. år 1899 och 600 kr. år 1900.

I länets *folkhögskola* på Katrineberg i Alfshögs socken har under perioden undervisning pågått å två afdelningar: en för unga män med en 5 månaders lärokurs under vintern (november—april) och en för unga kvinnor med en tre månaders lärokurs (maj—juli). Den förra afdelningen kom till stånd år 1873, den senare år 1898. Den dagliga undervisningstiden omfattade å båda afdelningarna 9 timmar under veckans 5 första söckendagar samt 5 timmar under lördagarna, eller tillsammans 50 timmar i veckan. Läroämnenä voro å manliga afdelningen: allmän och svensk historia, geografi, modersmålet, naturkunnighet, räkning, geometri, och fältmätning, landtbruksbokföring, linearritning, kommunalförfattning, sång och gymnastik; samt å kvinnliga afdelningen: historia, geografi, modersmålet, naturkunnighet och hälsolära, bokföring för husmödrar, sång, gymnastik samt slöjd (sömnad, konstväfnader m. m.). Undervisningen bestreds å manliga afdelningen af trenne lärare samt en lärarinna (för sång) och å den kvinnliga af en lärare och tre lärarinnor. Antalet lärjungar har utgjort å den manliga afdelningen för perioden i dess helhet tillsammans 148 eller i medeltal för år omkring 30 och å den kvinnliga afdelningen för de tre år densamma varit i verksamhet tillsammans 106 eller i medeltal för år omkring 35.

Skolans inkomster och utgifter för den manliga afdelningen hafva i medeltal för de fem läsåren från och med 1895—1896 till och med 1899—1900 utgjort;

Inkomster.		Utgifter.	
	Kronor.		Kronor.
Bidrag af staten	2,000 00	Lärarelöner	3,810 00
Bidrag af staten till mindre bemedlade elever	545 60	Understöd till mindre bemedlade elever	545 60
Bidrag af Landstinget	1,800 00	Bränsle, lyse, städning och diverse	736 59
Hyra	100 00		
Eleavgifter	626 80		
Diverse	54 98		
		Summa	5,092 19
	Summa		5,127 38

För de tre år (1898, 1899, 1900), under hvilka afdelningen för kvinnliga lärjungar varit i verksamhet, ställde sig inkomster och utgifter i medeltal sålunda:

Inkomster.		Utgifter.	
	Kronor.		Kronor.
Bidrag af staten	1,262 00	Löner till lärarne	1,439 77
Bidrag af staten till mindre bemedlade elever	189 67	Understöd åt mindre bemedlade elever	193 33
Eleavgifter	712 50	Inventarier	229 45
Diverse	79 67	Diverse	193 80
	Summa		2,243 84
			Summa
			2,056 35

Dessutom hafva till denna afdelning influtit under åren 1898—1900 frivilliga bidrag till ett belopp af 4,626 kr. 32 öre, hvarjämte hösten år 1900 af änkefru Blanche Dickson till skolan öfverlämnats en donation af 10,000 kr., som väsentligen afsett skolans kvinnliga afdelning. Den år 1886 grundlagda fonden för den manliga afdelningen uppgick den 31 december 1900 till 11,464 kr. 39 öre. Räntorna å skolans fonder hafva hittills lagts till kapitalen.

För länets landtbruksskola och landtmannaskola redogöres här ofvan under afdelningen Jordbruk.

Högre folkskolan i Onsala har äfven under nu ifrågasvarande period fortgått med sin verksamhet. Antalet lärjungar vid skolan utgjorde:

Vid början af:	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Vårterminen	9	12	23	14	21
Höstterminen	14	21	20	20	24

Vid skolan, hvars styrelse utgjordes af Onsala församlings skolråd, fanns vid 1900 års slut anställd en lärare; och åtnjöt skolan bidrag af staten till belopp af 1,200 kronor under hvarje år af perioden samt af Onsala församling till belopp af 614 kr. 17 öre år 1896, 634 kr. 53 öre år 1897, 486 kr. 66 öre år 1898, 495 kr. 89 öre år 1899 och 456 kr. 80 öre år 1900.

Beträffande *folkskolorna* må nämnas, dels att antalet af kommunernas skolhus, som vid periodens början utgjorde 250, vid dess slut uppgick till 295, dels att de gamla skolhusen mångenstädes blifvit satta i ett godt skick. De förhyrda skollokalerna äro jämförelsevis få, och utsikt finnes att inom kort nedbringa deras antal. För en ändamålsenligare luftväxling och uppvärmning af skolrummen har åtskilligt blifvit gjordt.

Slöjdskolornas antal har under femårsperioden betydligt ökat. De voro:

Vid periodens början:		Vid periodens slut:	
För gossar	38 skolor med 904 lärjungar.	69 skolor med 1,639 lärjungar.	
» flickor	41 » » 1,565 »	99 » » 2,471 »	

Hushållningssällskapet har fortfarande främjat slöjdundervisningen genom att till samma belopp som förut meddela anslag till bidrag åt folkskollärare inom länet för genomgående af kurser vid slöjdseminariet vid Nääs. Enär både goss- och flickslöjdskolorna åtnjuta statsbidrag, vållar slöjdundervisningen kommunerna ringa kostnader. Denna omständighet jämte en bättre insikt om slöjdens betydelse för hemmen är förklaringsgrunden till den utveckling, slöjdskolorna fått under ifrågavarande tid. Då nytt folkskolehus uppföres, tages numera alltid hänsyn till behof af slöjdrum. Det är att hoppas, att slöjdens betydelse skall ännu mera allmänt uppskattas och slöjdskolornas antal i följd däraf växa.

Den af numera aflidne ryttmästaren m. m. P. von Möller för Skummeslöfs, Östra Karups och Hasslöfs socknar inrättade slöjdskola för flickor har äfven under nu ifrågavarande period fortgått.

Det af länets landsting på hemmanet Mäshult i Skällinge socken inrättade *räddningshem för vanvårdade gossar* har under perioden fortfarande utöfvat en välgörande verksamhet. Antalet därstädes intagna gossar utgjorde år 1896 23 och år 1900 19. Anstalten har skötts af en föreståndare med biträde af en slöjdlärare, en husmoder samt behöflig tjänstepersonal. Inkomsterna utgjordes dels af årligt ordinarie anslag från Landstinget och dels af elevernas årsafgifter. Landstingets ordinarie anslag har för hvarterdera året under perioden uppgått till 6,000 kronor. Årsafgiften för hvarje å anstalten intagen elev har varit 90 kronor.

B) Rättsväsendet, fångvården och polisväsendet. Beträffande *rättsväsendet* och *fångvården* i länet torde få hänvisas till hvad härutinnan förekommer i Herr Statsrådets och Chefens för Eders Kungl. Maj:ts Justitiedepartement samt Eders Kungl. Maj:ts Fångvårdsstyrelsens årliga berättelser äfvensom under afdelningen Invånare här ofvan.

Någon mera afsevärd förändring rörande *polisväsendet* i städerna har under perioden icke ägt rum. Å landet har under nu ifrågavarande period likasom under den nästföregående polisbevakningen hufvudsakligast uppehållits af länets 4 kronofogdar och 11 kronolänsmän jämte 129 fjärdingsmän, hvaraf 33 i Laholms fögderi, 27 i Halmstads fögderi, 46 i Varbergs fögderi och 23 i Kungsbacka fögderi. Sedan emellertid genom Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegii utslag den 18 december 1900 bestämts, att Hvalinge socken i Varbergs fögderi, hvilken dittills varit delad i 2 fjärdingsmansdistrikt, dädanefters skulle utgöra ett enda distrikt, utgjorde således vid periodens slut fjärdingsmännens antal i länet 128.

Därjämte har under perioden eller tidtals under densamma — utom den särskilda polisstyrka, som med anledning af arbetsinställelsen å Oskarström år 1899 där varit erforderlig och hvarom närmare upplysningar lämnas här ofvan under Invånare — i länet funnits följande dels för den allmänna polisuppsikten och dels för öfvervakandet af vissa författningars efterlefnad anställda polispersonal, nämligen:

1 utslutande af statsmedel aflönad polisman med tjänstgöringsområde omfattande Östra Karups socken;

2 af enskilda eller kommunen med bidrag af statsmedel aflönade polismän, af hvilka den enes distrikt omfattat fabrikslägenheten Oskarström i Slättåkra socken, det änkun Elisa Johansson tillhöriga $\frac{2}{3}$ mantal n:r 1 Espered i Enslöfs socken

samt hemmanet n:r 3 Fjellgime eller Bjärsgård i sistnämnda socken samt den andres distrikt utgjorts af hemmanen Sjögård, Gifvagård, Prestgården, Djeknebol, Gustafsberg eller Boden, Våknared och Rydö i Torups socken;

8 utslutande af enskilda personer aflönade polismän å badorterna Särö i Släps socken och Gottskär i Onsala socken samt å de i närheten af Halmstad befintliga förlusteställena Laxön och Puret eller Grönaskog i Snöstorps socken äfvensom vid arbetet å järnvägen från Veinge till Markaryd under dennas sträckning inom Veinge och Knäreds socknar;

1 af statsmedel aflönad polisman för öfvervakandet af, att oloflig försäljning af sprit- eller maltdrycker icke utöfvades å Hallands bataljons lägerplats Skedalabed eller inom ett afstånd af 0.2 mil därifrån, hvilken befattning innehafts af bataljouens regementsväbel; och

7 uppsyningsmän för öfvervakandet af efterlefnaden af gällande stadgar dels rörande laxfisket i Åarna Lagan, Nissan, Åtran med Högvadsån samt Viskan, dels ock rörande hummerfisket vid länets kust norr om Viskans utlopp, af hvilka uppsyningsmän den vid Åtran med Högvadsån anställda aflönats af Falkenbergs stad och enskild fiskerättsinnehafvare med bidrag af statsmedel, de för hummerfiskets öfvervakande förordnade upphurit arfvoden af länets hushållningssällskap samt de öfriga aflönats utslutande af fiskerättsinnehafvarne.

De af Riksdagens anslag till särskild polisbevakning å landet m. m. till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande ställda belopp hafva uppgått till:

År 1896	365 kr.	År 1899	400 kr.
> 1897	400 >	> 1900	900 >
> 1898	800 >	Åren 1896—1900	2,865 kr.

Kommunalpolis har under perioden funnits i 36 af länets socknar, nämligen: Östra Karup, Enslöf, Holm, Vapnö, Slättåkra, Skrea, Getinge, Slöinge, Eftra, Årstad, Asige, Abild, Vessige, Askome, Drängseröd, Vinberg, Alfshög, Sibbarp, Dagsås, Gällared, Gunnarp, Ullared, Köinge, Svarträ, Träslöf, Nöslinge, Rolfstorp, Lindberg, Stammared, Veddige, Ås, Sällstorp, Fjärås, Värö, Frillesås och Stråvalla. Gagnet af denna polis lärer emellertid hafva varit föga nämnvärdt, hvilket hufvudsakligen tillskrifves den omständigheten, att densamma icke af kommunerna underordnats offentlig polismyndighet och icke heller är underkastad ansvar i händelse af liknöjdhet eller försumlighet.

C) Kredit- och försäkringsväsendet. De *fastighetskreditanstalter*, hvilkas verksamhet under perioden omfattade länet, voro Smålands m. fl. provinsers hypoteksförening, Hypoteksföreningen emellan jordägare i Elfsborgs län med Dalsland samt Göteborgs och Bohus län äfvensom Hypoteksföreningen för västkustens städer.

Af egentliga *banker* hafva under perioden eller under delar af densamma funnits 5, hvilkas styrelser haft sitt säte i länet, nämligen:

1:o Hallands enskilda bank med hufvudkontor i Halmstad och afdelningskontor i Laholm, Falkenberg och Varberg;

2:o Aktiebolaget Mellersta Hallands folkbank, hvilket bolag med hufvudkontor i Falkenberg och afdelningskontor i Vessige, upphörde med sin rörelse år 1900;

3:o Norra Hallands bankaktiebolag, hvilket bedrifver sin verksamhet vid kontor i Kungsbacka;

4:o Halmstads bankaktiebolag, hvilket, efter att den 15 november 1895 af Eders Kungl. Maj:ts hafva erhållit fastställelse å sin bolagsordning, år 1896 började sin verksamhet och har till ändamål att tillgodose den mindre omsättningen i Halmstad och dess omnejd, hvarför och rörelsen bedrifves endast vid kontor i nämnda stad; och

5:o) Mellersta Hallands bankaktiebolag, hvilket den 12 juli 1900 af Eders Kungl. Maj:t erhöill fastställelse å sin bolagsordning och i slutet af samma år vid kontor i Falkenberg började sin verksamhet, som afser att tillgodose den mindre omsättningen i nämnda stad och dess omnejd;

hvarjämte Skånes enskilda bank år 1900 öppnat afdelningskontor i Halmstad.

Halmstads folkbank och de i senaste femårsberättelsen omnämnda nio sparbankerna, nämligen Halmstads, Laholms, Falkenbergs, Varbergs, Fjäre härads, Hishults, Östra Karups, Eftra och Gunnarps, hafva äfven under nu ifrågavarande period varit i verksamhet.

Jämväl har Halmstads pantlåneaktiebolag fortfarit med sin rörelse.

I Torpa socken har funnits ett af kommunen inrättadt spannmålsmagasin, hvarur den fattigare befolkningen vår- och sommartiden fått låna mindre partier spannmål mot skyldighet att i december månad samma år, hvarunder lånet erhållits, återgälda detsamma med spannmål och då i ränta utgifva en tiondedel mer än hvad i lån bekommit. Dyligt sockenmagasin uppgifves likaledes hafva funnits i Fjärås socken.

Under perioden hafva följande sjuk- och begravningskassor i länet af statsmedel erhållit förvaltningskostnadsbidrag, hvilka utgått med nedannämnda belopp:

För år 1896:		Kr.	Kr.
Föreningen »Framtidshoppets» i Halmstad sjuk- o. begr.-kassa	51 00		
Logen »Orions» i Halmstad d:o	35 00		
»Hundramannaföreningen n:r 1:s» i Halmstad d:o	71 50		
Sällskapet »H. H:s» i Halmstad d:o	62 00		
»Arbetareföreningens» i Falkenberg d:o	91 00		
»Familjföreningens» i Falkenberg d:o	77 00		
»Falkenbergs goodtemplars sjukhjälpsförening»	47 00	434	50

För år 1897:		Kr.	Kr.
»Nationalgoodtemplarnes sjuk- och begravningshjälpsförening Bikupan» i Falkenberg	45 00		
»Familjföreningens» i Falkenberg sjuk- och begravningskassa	76 00		
»Arbetareföreningens» i Falkenberg d:o	96 50		
Föreningen »Framtidshoppets» i Halmstad d:o	59 50		
Logen »Orions» i Halmstad d:o	36 00		
Sällskapet »H. H:s» i Halmstad d:o	62 50		
»Hundramannaföreningen n:r 1:s» i Halmstad d:o	72 50		
»Falkenbergs goodtemplars sjukhjälpsförening»	53 00	501	00

För år 1898:		Kr.	Kr.
»Familjföreningens» i Falkenberg sjuk- och begravningskassa	152 00		
»Hundramannaföreningen n:r 1:s» i Halmstad d:o	141 00		
»Halmstads järnvägmäns sjuk- och begravningskassa»	160 00		
»Arbetareföreningens» i Falkenberg d:o	190 00		
Föreningen »Framtidshoppets» i Halmstad d:o	142 50		
Logen »Orions» i Halmstad d:o	45 00		
»Nationalgoodtemplarnes sjuk- och begravningshjälpsförening Bikupan» i Falkenberg	60 00		
Sällskapet »H. H:s» i Halmstad sjuk- och begravningskassa	120 00		
»Falkenbergs goodtemplars sjukhjälpsförening»	58 50	1 069	00

För år 1899:		Kr.	Kr.
»Familjföreningens» i Falkenberg sjuk- och begravningskassa	152 00		
»Halmstads järnvägmäns sjuk- och begravningskassa»	157 00		

	Kr.	Kr.
»Arbetareföreningens» i Falkenberg sjuk- och begravningskassa	190 00	
»Sjuk- och begravningskassan V—n (Vänskapen)» i Halmstad	93 00	
Sällskapet »H. H:s» i Halmstad sjuk- och begravningskassa	123 00	
Föreningen »Framtidshoppets» i Halmstad d:o	155 00	
Logen »Orions» i Halmstad d:o	45 00	
»Hundramannaföreningen n:r 1:s» i Halmstad d:o	138 00	
Sjuk- och begravningskassan »Arbetarens väl» i Halmstad	136 50	
»Falkenbergs goodtemplars sjukhjälpsförening»	46 50	1 236 00

För år 1900:

»Familjföreningens» i Falkenberg sjuk- och begravningskassa	152 00	
»Arbetareföreningens» i Falkenberg d:o	187 00	
»Halmstads järnvägmäns sjuk- och begravningskassa»	154 00	
»Sjuk- och begravningskassan V—n (Vänskapen)» i Halmstad	93 00	
Föreningen »Framtidshoppets» i Halmstad sjuk- och begravningskassa	178 00	
Sällskapet »H. H:s» i Halmstad d:o	127 50	
»Hundramannaföreningen n:r 1:s» i Halmstad d:o	138 00	
Logen »Orions» i Halmstad d:o	45 00	
»Falkenbergs goodtemplars sjukhjälpsförening»	46 50	
Sjuk- och begravningskassan »Arbetarens väl» i Halmstad	150 00	
»Varbergs nykterhetsfolks sjuk- och begravningskassa»	73 50	1 344 50
Summa	—	4 585 00

Försäkringsanstalter, omfattande endast länet eller delar däraf, funnos vid periodens slut till ett antal af 58; och afsågo af dessa 1 (Hallands läns fiskeriförening) försäkring af fiskerifartyg, fiskebåtar och fiskredskap, 2 (Släps sockens kreatursförsäkringsförening och Skårby bys enskilda kreatursförsäkringsförening i Tölö socken) kreatursförsäkring, 1 (Lanna och Gräppås häst- och nötkreatursförsäkringsbolag i Vallda socken) häst- och nötkreatursförsäkring, 1 (föreningen för försäkring af fäkkreatur i Årstads socken) fäkkreatursförsäkring, 9, af hvilka 1 för Enslöfs och Öfraby socknar, 1 för Harplinge, Holms och Söndrums socknar samt de 7 öfriga för en hvar af Köinge, Rolfstorps, Träslöfs, Veddige, Värö, Elfsåkers och Vallda socknar, hästförsäkring samt 44 försäkring emot brandskada. Af de sistnämnda försäkringsanstalterna omfattade Hallands läns brandstodsbolag länet i dess helhet och de öfriga följande socknar eller pastorat: 1) Renneslöfs pastorat, 2) Östra Karups pastorat, 3) Skummeslöfs socken, 4) Hasslöfs socken, 5) och 6) Våxtorps socken, 7) Hishults socken, 8) Laholms landsförsamling och Veinge socken, 9) Knäreds socken, 10) Snöstorps pastorat, 11) Enslöfs, Öfraby och Holms socknar, 12) Torups socken, 13) Bredareds socken, 14) Söndrums socken, 15) Harplinge pastorat, 16) Getinge, Refvinge, Slöinge och Eftra med »nästrängsande» socknar, 17) Årstads och »ansträngsande» pastorater af Årstads härad, 18) Drängsereds socken, 19) Krogsereds socken, 20) Ljungby och Alfshögs socknar, 21) Vinbergs socken, 22) Stafvinge socken, 23) Morups socken, 24) Sibbarps socken, 25) Lindbergs pastorat, 26) Veddige pastorat, 27) Gällareds socken, 28) Gunnarps socken, 29) Fagerreds, Ullareds och Källsjö socknar, 30) Okome, Köinge, Svartrå, Ullareds och Gällareds socknar, 31) Tvååkers, Spannarp, Hunnestads, Grimetons och Rolfstorps socknar, 32) Träslöfs och »omkringliggande socknar», 33) Strävalla socken, 34) Värö socken, 35) Ölmevalla och Landa socknar, 36) Gällinge socken, 37) Fjärås socken, 38) Förlanda soc-

ken, 39) Lindome socken, 40) Tölö socken, 41) Släps socken, 42) Vallda socken och 43) Elfsåkers socken.

D) Hälso- och sjukvård. För sjukvårdens behöriga tillgodo-seende funnos under perioden länslasarett i städerna Halmstad och Varberg, sjukstugor i städerna Laholm, Falkenberg och Kungsbacka, från 1900 års början en för tillfällig vård af sinnessjuka afsedd, i samband med sjukstugan i Falkenberg anordnad upptagningsanstalt samt epidemisjukhus i länets samtliga städer äfvensom i Vapnö socken och å fabrikslägenheten Oskarström i Slättåkra socken, hvarjämte af några få landskommuner förhryts särskilda lägenheter för att vid behof användas till epidemisjukhus.

Under år 1900 har ny byggnad af lasarettet i Varberg påbörjats; och är densamma afsedd att lämna plats för något öfver 50 patienter. Af Landstinget hafva anslagits 118,000

kronor för byggnaden och 15,000 kronor till utrustningspersedlar.

För den ofvannämnda upptagningsanstalten i Falkenberg för sinnessjuka har, likaledes på Landstingets bekostnad, under perioden särskild byggnad, afsedd för 20 patienter, blifvit uppförd.

Vid sjukstugan i Kungsbacka har på Landstingets bekostnad tillbyggnad skett för åstadkommande af nytt operationsrum; och för Laholms sjukstuga har Landstinget beviljat anslag till bestridande af kostnaden för uppförande af en tillbyggnad, afsedd för inrymmande af operationsrum och expeditiionslokal.

Angående länslasarettens och sjukstugornas verksamhet under perioden lämnas uppgifter i tabell P.

De af landskommunerna för epidemisjukvården förhryda lägenheter äro tyvärr i allmänhet icke för detta ändamål lämpliga; och behovet af särskilda epidemisjukhus för landsbygden gör sig allt mera gällande.

Tab. P.

Länslasarettens och sjukstugornas i Hallands län verksamhet åren 1896—1900.

	Sängplatser.		Vårdade sjuka.				Balans från föregående år.	Inkomster under året.		Summa.	Utgifter under året: Afkortning, sjukvård, aflöning m. m.	Balans till följande år.	Dagliga medelkostnaden för hvarje sjuk. i kronor.
	Tillgängliga.	Dagligen i medeltal begagnade.	Kvarliggande vid årets början.	Under året inkomna.	Under året utskrifna.	Kvarliggande vid årets slut.		Lands-tingets anslag.	Legosängs-avgifter m. m.				
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
<i>Lasarettet i Halmstad</i> år 1896	81	32-08	24	331	327	28	2,026-70	21,105	9,110-07	32,241-77	28,643-03	3,598-74	1-80
1897	81	30-62	28	366	366	28	3,598-74	24,600	8,474-93	36,673-67	29,148-69	7,524-98	1-81
1898	81	34-22	28	311	314	25	7,524-98	22,100	9,044-69	38,669-67	30,771-93	7,897-74	2-06
1899	81	28-63	25	297	298	24	7,897-74	22,100	8,598-94	38,596-68	33,761-46	4,835-22	2-63
1900	81	26-76	24	348	345	27	4,835-22	23,000	8,160-74	35,995-96	31,491-47	4,504-49	2-64
<i>Sjukstugan i Laholm</i> år 1896	20	11-3	9	241	246	4	—1,235-52	5,700	1,944-37	6,408-85	8,006-94	—1,598-09	1-43
1897	20	11-2	4	250	251	3	—1,598-09	5,500	2,235-70	6,137-61	7,901-96	—1,764-35	1-37
1898	20	11-00	3	201	189	15	—1,764-35	5,600	1,958-95	5,794-60	8,960-90	—3,166-30	1-48
1899	20	10-00	15	177	181	11	—3,166-30	6,600	1,638-60	5,072-30	7,364-35	—2,292-05	1-74
1900	20	10-00	11	213	216	8	—2,292-05	6,600	1,755-20	6,063-15	8,311-57	—2,248-42	1-64
<i>Sjukstugan i Falkenberg</i> år 1896	24	8-4-9	5	133	128	10	1,090-11	4,500	1,229-45	6,819-56	5,492-64	1,326-92	1-76
1897	24	12-00	10	177	175	12	1,326-92	4,480	1,818-85	7,655-77	8,292-26	—636-49	1-65
1898	24	12-00	12	207	212	7	—636-49	6,000	1,984-95	7,348-46	7,326-90	21-56	1-60
1899	24	13-00	7	268	265	10	21-56	6,000	2,046-60	8,068-16	7,461-16	607-00	1-56
1900	46	34-00	10	325	297	38	607-00	12,000	7,371-46	19,978-46	19,953-04	25-42	1-51
<i>Lasarettet i Varberg</i> år 1896	48	24-00	14	303	295	22	2,403-21	14,550	4,353-03	21,306-24	19,511-56	1,794-68	1-77
1897	48	26-00	22	387	392	17	1,794-68	13,160	4,497-33	19,452-01	19,575-36	—123-35	1-87
1898	48	35-7	17	438	420	35	—123-35	13,000	12,148-66	25,025-31	24,964-92	60-39	1-70
1899	48	37-9	35	442	445	32	60-39	23,100	11,508-82	34,669-21	34,227-39	441-82	1-84
1900	48	39-4	32	511	516	27	441-82	24,600	10,109-12	35,150-94	34,989-45	161-49	2-07
<i>Sjukstugan i Kungsbacka</i> år 1896	18	8-24	5	112	110	7	862-38	4,600	1,469-53	6,931-91	6,426-73	505-18	2-04
1897	18	12-57	7	159	159	7	505-18	5,350	2,081-00	7,939-18	7,459-48	479-70	1-62
1898	18	12-40	7	130	129	8	479-70	5,200	2,405-15	8,084-85	7,879-99	204-86	1-74
1899	18	8-91	8	97	97	8	204-86	5,585	1,801-50	7,591-36	7,011-90	579-46	2-15
1900	18	10-59	8	111	115	4	579-46	6,700	2,244-70	9,524-16	9,031-83	492-33	2-33

Antalet legitimerade *läkare* i länet uppgick vid 1900 års slut till 28, hvaraf voro bosatta 11 i Halmstad, 2 i Laholm, 4 i Falkenberg, 5 i Varberg, 4 i Kungsbacka, 1 å fabrikslägenheten Oskarström i Slättåkra socken och 1 i Getinge socken.

Vid samma tidpunkt funnos i länet 5 *apotek*, däraf ett i hvarje stad och 1 under apoteket i Halmstad lydande medikamentsförråd å fabrikslägenheten Oskarström.

Barnmorskornas antal i länet uppgick vid periodens slut till 79, af hvilka voro bosatta 6 i Halmstad, 1 i Laholm, 3 i Falkenberg, 4 i Varberg, 2 i Kungsbacka samt de öfriga 63 på landsbygden.

Hälsovårdsnämnderna i städerna, särskildt de i Halmstad och Varberg, hafva i allmänhet visat en lifaktig verksamhet i och för förbättrandet af städernas allmänna hälso- och sjukvård. Genom förste provinsialläkarens årligen återkommande inspektioner, hvarvid han i regeln haft sammanträde med nämnderna, hafva dessas nit törhända i någon mån ökats. Såsom resultat af nämndernas sträfvanden torde få påpekas, att under perioden städerna Falkenberg, Varberg och Kungsbacka fått vattenledning och Laholm kloakledning.

Kommunalnämndernas verksamhet i afseende på *allmänna hälso- och sjukvården* hafva mestadels inskränkt sig till rekvisition af provinsialläkare vid utbruten smittosam sjukdom samt till afgifvandet hvarje år af berättelse om allmänna hälsotillståndet i kommunen. Några gånger hafva provinsialläkarne hållit sammanträde med kommunalnämnd för sjukvårdens ordnande i anledning af farsot. Särskild hälsovårdsordning är antagen för Träslöfs fiskeläge i Träslöfs socken. I Skummeslöfs socken äro vissa förhållningsregler utfärdade att iakttagas vid utbrott af smittosam sjukdom. I Östra Karups och Getinge socknar hafva vid sammanträden, som med kommunalnämnderna därstädes hållits af förste provinsialläkaren och biträdande provinsialläkaren i Halmstads distrikt, vissa åtgärder beslutits till förekommande af dylika sjukdomars spridning. I allmänhet hafva kommunalnämnderna varit provinsialläkarne behjälpliga med anordnandet af tillfälliga epidemisjukstugor, då behof däraf förefunnits.

Mejerierna hafva under nu ifrågavarande period skötts på ett med hygienens fordringar mera öfverensstämmande sätt än under den nästföregående perioden. Slakterierna på landsbygden lämnade däremot mycket öfrigt att önska. I länskungörelserna hafva under perioden intagits af förste provinsialläkaren skriftligen meddelade råd och anvisningar, som innehafvarne af de landt-slakterier, vid hvilka icke slakt idkades endast för husbehof, anmanats ställa sig till efter rättelse. Dessa råd och anvisningar hafva visserligen vid några af landt-slakterierna, synnerligast i trakten kring Varberg, haft åsyftad verkan, men de allra flesta af ifrågavarande slakterier hafva vid förste provinsialläkarens inspektioner visat sig vara i ett högst otillfredsställande skick.

Den verksamhet, som under perioden utöfvats af de i senaste femårsberättelsen omförmälda *epidemisjuksköterskorna*, har visat sig i hög grad välsignelserik och varit läkarne till ovärderlig hjälp vid striden emot de smittosamma sjukdomarna. Antalet af dessa sköterskor har under perioden ökats till 7, i sammanhang hvarmed lönen för enhvar af dem höjts till 600 kronor, dock utan rätt för dem till särskildt arfvode för hvarje tjänstgöringsdag, hvaremot sköterskorna fortfarande ega att af dem, som anlita deras biträde, erhålla fria resor.

I länet funnos under perioden 1 *vattenkuranstalt* och 3 *badorter*. Vid vattenkuranstalten, som är belägen i Halmstad, har från och med år 1898 läkarevården icke vidare bestridits af därtill utaf Medicinalstyrelsen förordnad läkare, hvarför uppgift angående antalet kurgäster därstädes under år 1900 icke kunnat erhållas. Rörande badorterna, hvilka voro Varberg, Särö i Släps socken och Gottskär i Onsala socken, meddelas för år 1900 följande uppgifter:

Badortens namn.	Antal kurgäster.	Antal serverade bad.	
		Varma.	Kalla.
Varberg	1,036	8,140	15,925
Särö	183	1,915	11,000
Gottskär	583	1,418	2,854

Dessutom hafva vid badorterna hvarje sommar vistats ett icke obetydligt antal personer, som, utan att vara inskrifna såsom kurgäster, därstädes sökt hvila och vederkvickelse.

E) Fattigvård. Antalet af de här anhängiggjorda fattigvårdsmålen har utgjort:

År 1896	89	År 1899	83
> 1897	94	> 1900	115
> 1898	84	Åren 1896—1900	465

I öfrigt torde få hänvisas till de berättelser angående fattigvården, som årligen utgifvas af Eders Kungl. Maj:ts Statistiska Centralbyrå.

F) Kommunernas skuldsättning. Rörande detta ämne får Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande åberopa *tabell Q* (sid. 27).

G) Fromma stiftelser. Angående dessa hänvisas till *tabell 7*, hvilken innehåller de upplysningar, som härutinnan kunnat vinnas.

H) Länets städer. I afseende å dessa anmärkes, utöfver hvad rörande dem redan förut blifvit på vederbörliga ställen i denna berättelse anfördt, följande.

I *Halmstads stad* har den enskilda byggnadsverksamheten under perioden varit synnerligen liflig. Bebyggandet har emellertid i alltför stor mån utsträckts till områden, för hvilka fastställd plan ej funnits, hufvudsakligen på grund af de i hög grad stegrade byggnadskostnaderna och däraf följande ökning i hyrorna, hvilka förhållanden framkallat uppförandet af billiga men mindre tillfredsställande boningshus i stadens utkanter. För att kunna ordna denna hittills oreglerade byggnadsverksamhet samt för att tillfredsställa behofvet af ökad tillgång på byggnadstomter har under år 1900 uppgjorts ny plan för stadens bebyggande, hvilken plan dock vid periodens slut ännu icke hunnit underställas Eders Kungl. Maj:ts pröfning. Den 17 maj 1900 blef för staden af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställd ny byggnadsordning, enligt hvilken boningshus inom staden numera få uppföras endast af sten. Nytt fattighus har under perioden uppförts för en kostnad af omkring 240,000 kronor. Genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 17 oktober 1900 erhöi staden tillstånd att upptaga ett obligationslån å 1,500,000 kronor, hvarmed afsetts att bestrida kostnaderna huf-

vudsakligen för ofvannämnda fattighus, nytt allmänt läroverk, inrättandet af fast brandkår, genomförandet af den tillämnade nya stadsplanen samt anläggning af kloakledningar m. m.

För att tillfredsställa ökad efterfrågan af upplagsplatser, hufvudsakligen för trävaruexportens behof, har under perioden påbörjats en betydlig utfyllning i hafvet sydost om den östra af de bägge hamnarmar, genom hvilka ån Nissan har sitt utflöde; och är denna utfyllning afsedd att utsträckas ända till den yttre hamnbassängen, dit jämväl järnvägsspår framdeles komma att utläggas.

Under år 1897 bildades i Halmstad ett aktiebolag med kapital af 200,000 kronor, hvilket i staden anlade ett större, fullt tidsenligt svinslakteri för export, den första anläggning af detta slag i länet. På grund af konkurrensen med de förut existerande slakterierna i Skåne och Göteborg lämnade dock företaget ett mindre gynnsamt resultat, hvarför bolaget slutade med rörelsen, som i stället öfvertogs af en bland landbrukare inom länet bildad andelsförening. Denna förening har sedermera för egen räkning fortsatt rörelsen med tämligen god fördel.

I *Laholms stad* hafva under perioden gatorna blifvit omlagda med tuktad sten.

Genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 3 mars 1899 fastställdes ny stadsplan för staden *Falkenberg*. Till stadens planlagda område har därigenom lagts en längs gamla stadsområdets västra gräns sig sträckande jordrymd af ansenligt omfång, å hvilken sedermera en liflig byggnadsverksamhet inträdt. Bland de under perioden i staden uppförda byggnader förtjena att omnämnas, utom byggnaden för den ofvan omnämnda upptagningsanstalten för sinnessjuka, ett folkskolehus, ett varmbadhus, en fabrik för garfverirörelse och ett ångbryggeri.

Under åren 1899 och 1900 har arbete pågått i Falkenberg med anläggning af vatten- och kloakledning, hvilket arbete vid periodens slut ännu icke blifvit fullbordadt, men synes lämna ett godt resultat. Vattnet, som hämtas från källor i Jonstorp och Slätteberg af Vinbergs socken, är af synnerligen god beskaffenhet.

Tab. Q. Kommuner i Hallands län, som åren 1896—1900 erhållit tillstånd att upptaga lån, samt låneens belopp och ändamål.

År.	Kommunens namn.	Belopp. Kr.	Ä n d a m å l.
1896	Köinge	8,000	Uppförande af ny kyrka.
	Vinberg	15,000	Uppförande af 2 skolhus.
	Källsjö	2,500	Inlösande af ett äldre amorteringslån för orgelbyggnad m. m.
	Snöstorp	22,000	Uppförande af skolhus och fattighus.
	Askome	3,000	Inbetalning af tecknade aktier i Falkenbergs järnvägsaktiebolag.
	Torup	6,000	Anskaffande af värmeapparater i kyrka m. m.
	Gällared	3,000	Skolhusbyggnad.
	Fagerred	6,000	Inbetalning af tecknade aktier i Falkenbergs järnvägsaktiebolag.
	Ijungby	45,000	Inköp af fattiggård.

År.	Kommunens namn.	Belopp. Kr.	Ä n d a m å l.
1896	Vessige	8,000	Nybyggnad och reparation af skolhusbyggnad m. m.
1897	Fjärås	8,000	Skolhusbyggnad.
	Falkenbergs stad	53,000	D:o
1898	Skällinge	15,000	D:o m. m.
	Knäred	25,000	Inbetalning af tecknade aktier i Markaryd—Veinge järnvägsaktiebolag.
	Hanhals	2,500	Anläggning af kyrkogård.
	Gödestad	11,000	Fullbordande af kyrkobyggnad.
	Varbergs stad	474,000	Konvertering af äldre lån.
	Förlanda	4,500	Uppförande af 2 skolhusbyggnader.
	Ullared	10,000	Inbetalning af tecknade aktier i Falkenbergs järnvägsaktiebolag.
	Veinge	20,000	Inbetalning af tecknade aktier i Markaryd—Veinge järnvägsaktiebolag.
	Varbergs stad	250,000	Anläggning af vattenledning.
	Rennestöf	15,000	Inköp af fattiggård.
1899	Torup	8,000	Uppförande af fattighus.
	Okome	10,000	Järnvägsanläggning och konvertering af äldre lån.
	Snöstorp	16,000	Uppförande af 3 skolhus.
	Krogsered	2,000	Taktäckning å församlingens kyrka.
	Bredared	6,600	Uppförande af 2 skolhus.
	Eltra	3,000	Uppförande af 1 småskolehus.
	Sibbarp	40,000	Inköp af fattiggård.
	Holm	8,000	Uppförande af en ny tornspira å församlingens kyrka m. m.
	Östra Karup	20,000	Inköp af fattiggård.
	Hunnestad	3,900	Uppförande af ny orgel.
	Vinberg	25,000	Kyrkobyggnad.
	Slöinge	10,000	Byggande af skolhus.
1900	Släp	18,000	Kyrkobyggnadsreparation m. m.
	Steninge	4,000	Byggande af ett småskolehus.
	Torup	8,000	Anskaffande af nödiga inventarier till fattighus m. m.
	Landa	8,000	Skolhusbyggnad m. m.
	Drängsered	2,000	För guldandet af såväl skolkassans skuld till sockens brandstods-kassa som församlingens skuld till kyrkokassan.
	Varbergs stad	450,000	Uppförande af stadshusbyggnad, fattiggård, flickskolebyggnad m. m.
	Tvååker	12,000	Kyrko- och skolhusbyggnader m. m.
	D:o	48,000	Att betala alla skulder, som kommunen åsamkat sig genom fattiggårdsanskaffande.
	Falkenbergs stad	675,000	Inbetalning af tecknade aktier i bolag för anläggning af järnväg m. m.
	Halmstads stad	1,500,000	Till förvärfvande af kronolägenheten SlottsJordan samt byggande af nytt läroverkshus, fattighus och ny bro öfver Nissan, inrättande af fast brandkår, anläggande af kloakledningar m. m.

Jämväl i *Varbergs stad* har, åtminstone under periodens fyra första år, byggnadsverksamheten varit ganska stor. Bland byggnader, som under perioden där fullbordats eller påbörjats, må nämnas, utom byggnaderna för elementarläroverket för flickor och länslasarettet, för hvilka närmare redogörelse lämnats här ofvan under afdelningarna Undervisningsväsendet och Hälso- och sjukvård, Varbergs sparbanks nya hus, som färdigbyggt år 1898 samt genom sitt dominerande läge vid stadens torg och sin rena, kraftiga stil utgör en prydnad för staden, det nya fattighuset, hvilket kostat 74,500 kronor och har platser för 100 personer, ett enskild person tillhörigt, stort och rymligt hotell för resande, inredt efter alla nutidens fordringar, samt det för stadens räkning under byggnad varande stadshotellet, för hvilket kostnaden beräknats till 300,000 kronor, men redan nu öfverskridit sagda belopp.

Äfvenledes har vattenledning blifvit under perioden i Varberg anlagd, för hvilket arbete kostnaden uppgått till omkring 329,000 kronor.

Kungsbacka stad har under år 1898 af de till stadens tomtigare anslagna jordar å de s. k. Biskopslyckorna inköpt ett område af omkring 17 hektar, hvarigenom för staden vunnits möjlighet att kunna verkställa det för utvidgningen af stadsplanen erforderliga, genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 10 februari 1893 medgifna utbyte af den kyrkoherden i Kungsbacka pastorat anslagna löningsjord mot staden tillhörig jord.

Sedan staden genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 1 mars 1895 erhållit tillstånd till upptagande af lån för vattenlednings utförande, har detta arbete under perioden verkställts, hvarigenom staden ej allenast fått förträffligt och rikligt vatten för hushållsbehof utan äfven kunnat på fullt tidsenligt sätt ordna sitt brandväsen. Samtidigt med vattenledningens anläggande har kloak- och dräneringssystem genomförts.

Stadens gator hafva under perioden undergått förbättring i så måtto, att hufvudgatorna försetts med breda gångbanor, i hvilka inlagts planstenar i tre rader.

Halmstads slott i landskansliet den 21 mars 1902.

Landshöfdingeämbetet:

CARL HAFSTRÖM.

PATRIK FORSBÄCK.

Tab. I.

FOLKMÄNGDEN I HALLANDS LÄN ÅREN 1896—1900.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.				
		Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets upp gifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäcande år).														
					Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.											
								Värfvadt manskap.			Af särskilda or- saker befriade.			Underåriga.			Summa (fria från mantalspenningar).		
		Man- kön.	Kvinn- kön.	Summa.	Man- kön.	Kvinn- kön.	Summa.	Man- kön.	Man- kön.	Kvinn- kön.	Man- kön.	Kvinn- kön.	Man- kön.	Kvinn- kön.	Summa.				
Landsbygden	år 1896 . .	56,600	59,795	116,395	56,491	59,992	116,483	—	2,986	5,875	23,094	22,142	26,080	28,017	54,097				
	1897 . .	56,686	59,728	116,414	56,131	59,820	115,951	—	2,984	5,885	22,649	21,999	25,633	27,884	53,517				
	1898 . .	56,852	59,681	116,533	56,521	59,781	116,305	—	2,909	5,777	22,903	22,124	25,812	27,901	53,713				
	1899 . .	56,621	59,296	115,917	56,441	59,526	115,967	—	2,814	5,655	22,594	21,913	25,408	27,568	52,976				
	1900 . .	56,056	58,912	114,968	56,279	59,045	115,324	—	2,712	5,526	22,610	21,728	25,322	27,254	52,576				
Halmstads stad	år 1896 . .	6,395	7,302	13,697	6,374	7,229	13,603	—	382	516	2,798	2,591	3,180	3,107	6,287				
	1897 . .	6,605	7,495	14,100	6,530	7,463	13,993	—	481	615	2,808	2,633	3,292	3,248	6,540				
	1898 . .	6,922	7,775	14,697	6,801	7,738	14,539	—	488	613	2,882	2,637	3,370	3,300	6,670				
	1899 . .	7,138	8,001	15,139	7,031	7,959	14,990	—	443	590	2,976	2,814	3,419	3,344	6,763				
	1900 . .	7,255	8,107	15,362	7,086	8,100	15,186	—	455	642	2,974	2,855	3,429	3,497	6,926				
Varbergs stad	år 1896 . .	2,232	2,693	4,925	1,167	1,433	2,600	—	134	311	1,011	1,006	1,145	1,317	2,462				
	1897 . .	2,363	2,835	5,198	1,221	1,532	2,753	—	140	333	1,051	1,031	1,191	1,364	2,555				
	1898 . .	2,585	3,010	5,595	1,355	1,652	3,007	—	130	313	1,120	1,093	1,250	1,406	2,656				
	1899 . .	2,664	3,155	5,819	1,431	1,778	3,209	—	114	286	1,134	1,116	1,248	1,402	2,650				
	1900 . .	2,773	3,246	6,019	1,514	1,862	3,376	—	108	263	1,159	1,153	1,267	1,416	2,683				
Laholms stad	år 1896 . .	756	933	1,689	737	946	1,683	—	30	88	261	283	291	371	662				
	1897 . .	783	955	1,738	765	959	1,724	—	34	87	256	285	290	372	662				
	1898 . .	808	977	1,785	788	966	1,754	—	32	93	267	293	299	386	685				
	1899 . .	809	1,003	1,812	826	1,013	1,839	—	28	87	276	300	304	387	691				
	1900 . .	832	1,009	1,841	821	992	1,813	—	31	96	292	298	323	394	717				
Falkenbergs stad	år 1896 . .	935	1,161	2,096	941	1,187	2,128	—	9	51	411	399	420	450	870				
	1897 . .	960	1,200	2,160	1,048	1,220	2,268	—	9	43	416	407	425	450	875				
	1898 . .	1,020	1,236	2,256	1,006	1,260	2,266	—	7	38	425	437	432	475	907				
	1899 . .	1,062	1,277	2,339	1,084	1,315	2,399	—	—	—	461	455	461	455	916				
	1900 . .	1,153	1,384	2,537	1,146	1,381	2,527	—	18	55	477	499	495	554	1,049				
Kungsbacka stad	år 1896 . .	412	493	905	411	489	900	—	13	20	161	142	174	162	336				
	1897 . .	409	485	894	405	480	885	—	15	26	158	134	173	160	333				
	1898 . .	415	498	913	414	494	908	—	14	26	153	144	167	170	337				
	1899 . .	418	510	928	418	510	928	—	18	30	159	150	177	180	357				
	1900 . .	431	530	961	433	531	964	—	18	31	168	149	186	180	366				
Hela länet	år 1896 . .	67,330	72,377	139,707	66,121	71,276	137,397	—	3,554	6,861	27,736	26,563	31,290	33,424	64,714				
	1897 . .	67,806	72,698	140,504	66,100	71,474	137,574	—	3,666	6,989	27,338	26,489	31,004	33,478	64,482				
	1898 . .	68,602	73,177	141,779	66,885	71,894	138,779	—	3,580	6,860	27,750	26,778	31,330	33,638	64,968				
	1899 . .	68,712	73,242	141,954	67,231	72,101	139,332	—	3,417	6,588	27,600	26,748	31,017	33,336	64,353				
	1900 . .	68,500	73,188	141,688	67,279	71,911	139,190	—	3,342	6,613	27,680	26,682	31,022	33,295	64,317				

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I HALLANDS LÄN ÅREN 1896—1900.

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll år 1900.

1.	2.		3.				4.			5.		6.		7.		8.		9.		10.			11.			12.			13.			14.			15.			16.			17.		
	Väglängd.		Vägfyrkar.				Uppskattad kostnad för vägenderhåll in natura (den tid mark är bar).			Vägs katt pr vägfyrk.		Väggassans inkomster.			Väggassans utgifter.			Väggassans behållning vid årets slut.																									
	Väghållningsdistrikt.	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet		Å allmänningsskogar, frilseränta samt annan fastighet.		Å inkomst.	Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5—7.	Vägs katt. 1)	Af statsmedel. 2)	Öfriga inkomster.	Förvaltningskostnader.	Ersättning till snöploglagen.	Öfriga utgifter. 2)	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.							
Höks härads				162 150	66 910	109 218	5 808																														1 319	2 984	11 417 50	2	12	3 362 38	—
Tönnersjö	53 700	167 390	57 257	4 659	2 774	1 996	21 200 00	1	36	4 152 41	—	500 00	2 555 00	231 00	153 54																												
Halustads	170 199	157 000	87 022	5 486	3 836	10 436	16 749 60	—	18	3 606 48	—	453 95	313 66	1 609 50	16 02	9 668 59																											
Årstads	67 760	100 306	66 746	2 082	1 118	4 626	18 555 57	—	26	2 372 41	—	135 00	685 40	1 740 00	77 47	1 531 08																											
Paurås	69 736	169 103	83 062	2 252	1 183	950	29 409 84	3	35	4 042 15	—	244 75	729 87	1 725 50	1 006 26	4 189 25																											
Himle	41 186	128 100	99 752	1 723	812	1 778	33 085 00	8	33	9 840 00	—	25 00	840 00	3 697 00	350 00	5 906 00																											
Viske	32 000	40 000	35 491	644	386	881	12 712 75	3	35	1 722 95	—	1 065 55	265 00	1 260 00	2 109 19	2 845 69																											
Fjäre	37 775	228 640	108 062	3 992	3 037	3 186	21 194 83	3	20	5 110 34	—	596 47	255 00	3 149 50	168 78	12 788 28																											
Summa å landet	634 506	1 057 449	616 610	26 616	14 465	26 637	164 325 09	—	—	34 209 12	—	2 961 82	4 443 18	18 605 00	8 512 55	41 873 66																											
I städerna	12 901	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																											

b) Väganläggningar och kostnad därför under åren 1896—1900.

18.	19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.	
	Längd af under åren 1896—1900		omlagda eller betydligt förbättrade nya vägar.		fulländade och afsynade nya vägar.				omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.											
	fulländade och afsynade nya vägar.	Kilometer.	Kilometer.	Af statsmedel.	Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.									
Landsvägar	—	7 800	—	—	—	—	—	22 000	—	11 070 00	33 070 00									
Bygdevägar	26 500	31 335	87 600	—	43 970	131 570	80 850	—	40 664 63	121 514 63										
Summa	26 500	39 135	87 600	—	43 970	131 570	102 850	—	51 734 63	154 584 63										

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1900 års slut.

29.	30.		31.		32.		33.	
	Gästgifverier		Skjutsstationer		med		utan	
	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan
Skjutslega pr nymil.	entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.	
Med entreprenadbidrag 1 70 kr.	32	—	4	—	—	—	—	—
Utan 1 70	1	—	—	—	—	—	—	—
Summa skjutsanstalter	33	—	4	—	—	—	—	—
däraf: vid landsvägar	25	—	2	—	—	—	—	—
vid bygdevägar	3	—	2	—	—	—	—	—
i städer	5	—	—	—	—	—	—	—
Anstalter för endast sjöskjuts.	—	—	—	—	—	—	—	—

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1896—1900.

34.	35.		36.		37.		38.		39.	
	I kungs- och krono-skjuts.		Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer		med		utan	
	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan
År.	entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.	
1896	4	4 885	—	—	584	—	—	—	—	—
1897	4	5 066	—	—	737	—	—	—	—	—
1898	4	6 293	—	—	716	—	—	—	—	—
1899	36	6 942	—	—	543	—	—	—	—	—
1900	3	7 255	—	—	493	—	—	—	—	—
Summa hästar	51	30 441	—	—	3 073	—	—	—	—	—

Ann. 1) Här i ingår äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5. — 2) Här i ingår ej statsbidraget till vägenderhållet in natura. — 3) Brist.

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I HALLANDS LÄN ÅR 1900.

I. Landsbygden.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.	Kronoegendomar.				Skatteegendomar.		Frälseegendomar.		S u m m a.		
	Under allmän disposition.		Under enskild disposition.								
	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	
Kunga- och kungsladugårdar samt säterier	5	14 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	—	5	14 $\frac{1}{8}$	
Boställen: hemman	159	109 $\frac{3}{8}$	—	—	—	—	2	$\frac{1}{8}$	161	109 $\frac{3}{8}$	
lägenheter	11	—	—	—	—	—	—	—	11	—	
Säterier och ladugårdar	—	—	—	—	—	—	52	79 $\frac{3}{8}$	52	79 $\frac{3}{8}$	
Rå- och rörs. (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	487	307 $\frac{71}{16}$	487	307 $\frac{71}{16}$	
Hemman	49	32 $\frac{1}{8}$	7	54 $\frac{7}{16}$	1,950	1,273 $\frac{3}{4}$	1,590	1,091 $\frac{37}{40}$	3,596	2,406 $\frac{11}{16}$	
Jordlägenheter	94	—	13	—	57	—	100	—	264	—	
Fiskerier	3	—	4	—	—	—	—	—	7	—	
Verk och inrättningar	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Summa antal och nuvarande mantal	322	155 $\frac{5}{8}$	24	54 $\frac{7}{16}$	2,007	1,273 $\frac{3}{4}$	2,231	1,481 $\frac{703}{160}$	4,584	2,917 $\frac{403}{160}$	
Oförmedlat mantal	—	179 $\frac{1}{8}$	—	10 $\frac{4}{16}$	—	1,643 $\frac{6}{16}$	—	1,725 $\frac{490}{1440}$	—	3,558 $\frac{303}{1440}$	
12.								13.		15.	
<i>Brukningsdelar och i jordeboken ej upptagna torp.</i>								Antal.	Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevilning		
								erlägges.	icke erlägges.	icke erlägges.	
Brukningsdelar, hvari hemman äro fördelade								12,771	—	—	
Jordtorp, ej upptagna i jordeboken								2,884	—	—	
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, d:o								235	—	—	
<i>Jordbruksfastighet och annan fastighet.</i>											
Jordbruksfastighet								—	69,017,400	1,419,000	
Annan fastighet:											
Hus och tomter i köpingar och därmed jämförliga orter								—	—	—	
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af äbyggnaden								—	6,930,200	15,600	
Kyrkor och bönehus								—	—	2,137,900	
Andra offentliga byggnader								—	—	1,452,200	
Prälseräntor								68	104,900	—	
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)								—	7,035,100	3,605,100	

II. Städerna.

16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.		
S t ä d e r.	T o m t e r.		Lande- rier, jord- lotter eller andra bruk- nings- delar. Antal.	Boningshus.		T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).											
	Be- byggda. Antal.	Obe- byggda. Antal.		Ny- byggda 1896— 1900. Antal.	Befut- liga 1900. Antal.	J o r d a r		A n n a n f a s t i g h e t.								S u m m a (annan fastighet)	
						hvarför bevilning		Hus och tomter		Kyrkor och bönehus		Andra offentliga byggnader		hvarför bevilning		hvarför bevilning	
	erlägges.	icke erlägges.		erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.
	Laholm	149		40	171	18	138	618,900	—	1,079,800	20,000	—	97,500	—	99,800	1,079,800	217,300
Halmstad	753	61	108	104	810	739,700	40,800	13,447,900	289,600	—	209,000	71,000	867,700	13,518,900	1,366,300		
Falkenberg	170	7	—	29	253	323,100	—	2,316,300	—	—	110,000	—	199,300	2,316,300	309,300		
Varberg	299	109	4	12	296	802,600	1,200	5,414,200	6,000	—	90,000	—	718,700	5,414,200	814,700		
Kungsbacka	90	10	—	7	86	81,700	—	979,500	3,000	—	40,000	—	93,500	979,500	136,500		
Summa	1,461	227	283	170	1,583	2,566,000	42,000	23,237,700	318,600	—	546,500	71,000	1,979,000	23,308,700	2,844,100		
						2,608,000		23,556,300		546,500		2,050,000		26,152,800			

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I HALLANDS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4.	5.	F r ä l s e.		8.			Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar.	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.									
Fideikommissinnehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken.													
Friherre D. A. Stierncrona	Stjernarp ¹⁾	Eldsberga. Tönnersjö.	—	—	8 $\frac{3}{8}$	4 $\frac{1}{4}$	16 $\frac{5}{16}$	4	2	641,800	4,500	—	1) 728,300		
Ryttmästaren B. H. Staël von Holstein	Vapnö	Vapnö. Enslöf. Holm. Söndrum. Qvibille.	—	—	17 $\frac{3}{4}$	6 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{2}$	2	—	831,000	—	—			
			—	—	—	$\frac{1}{2}$		—	—	11,000	—	—			
			—	—	10 $\frac{3}{4}$	13		—	1	537,500	6,000	2,900			
			—	—	5 $\frac{3}{4}$	—		—	—	148,000	—	—			
			—	—	—	1		—	—	16,100	—	—	1,552,500		
Friherre Otto Silfverschiöld	Gåsevadholm	Tölö. Fjärås. Hanhals.	—	—	13 $\frac{1}{6}$	2 $\frac{3}{4}$	41 $\frac{53}{144}$	1	2	332,500	16,700	—			
			—	$\frac{9}{16}$	16 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$		—	4	485,500	11,400	—			
			—	$\frac{1}{4}$	—	—		—	—	2,500	—	—	848,600		
		Summa	—	1 $\frac{3}{16}$	72 $\frac{125}{144}$	39 $\frac{1}{4}$	112 $\frac{97}{72}$	7	9	3,087,900	38,600	2,900	1) 3,129,400		

¹⁾ Dessutom penningfideikommiss till sammanlagdt belopp af 178,500 kronor.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I HALLANDS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4.	5.	F r ä l s e.		8.			Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.									
Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).													
Marbäcks trämasseaktiebolag	Marbäck	Suöstorp.	—	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{24}$	1 $\frac{3}{4}$	—	1	15,000	100,000	—	115,000		
Johansfors sågverksaktiebolag	Johansfors	Slättåkra.	—	$\frac{7}{8}$	—	—	2 $\frac{71}{100}$	—	1	2,300	4,000	—	7,300		
	Grumshult nr 1	Enslöf.	—	$\frac{1}{25}$	—	—		—	—	1,000	—	—			
Johansfors bryggeriaktiebolag	Johansfors	Slättåkra.	—	$\frac{1}{96}$	—	—	1 $\frac{1}{96}$	—	1	1,000	35,000	—	36,000		
Nissaströms pappersmasseaktiebolag	Grumshult nr 1	Enslöf.	—	—	—	—	—	—	1	—	233,000	—	233,000		
Skandinaviska jutespinneri- och väfveriaktiebolaget	Oskarström	Slättåkra.	—	$\frac{1}{4}$	—	—	1 $\frac{1}{96}$	—	2	77,500	787,500	—	931,000		
	Espered nr 1 och Fjellgime nr 3	Enslöf.	—	$\frac{53}{80}$	—	—		—	1	50,000	16,000	—			
Rydö bruks- och fabriksaktiebolag	Rydö	Torup.	—	1 $\frac{13}{16}$	—	—	1 $\frac{13}{16}$	—	1	21,600	34,600	—	56,200		
Brännö väfveriaktiebolag	Brännö		—	—	—	—	—	—	1	—	500,000	—	500,000		

Halmstads stenbryggeriaktiebolag	Eketånza stenbryggeri	Söndrum.	—	—	—	—	1	1	1,400	17,000	—	18,400	
Steninge glasbruksaktiebolag	Steninge glasbruk	Steninge.	—	$\frac{1}{2}$	—	—	$\frac{1}{2}$	1	24,000	56,000	—	80,000	
Mölneby aktiebolag	Yngered	Askome.	—	$\frac{1}{2}$	—	$\frac{1}{2}$	—	1	26,700	8,000	—	—	
	Berg nr 2	Gällared.	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—	—	1,500	—	—	—	
	En jordafsöndring och en byggnad	Okome.	—	—	—	—	1	1	7,000	1,500	—	—	
	Tröinge nr 2	Vinberg.	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—	1	1,900	2,900	—	—	
	En jordlott	Falkenbergs stad.	—	—	—	—	1	—	300	—	—	49,800	
Ätrafors aktiebolag	Ätrafors	Okome.	—	$\frac{7}{24}$	—	—	—	2	2,400	153,000	—	—	
	Byggnader	Falkenbergs stad.	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	156,900	
Tofta mejeriaktiebolag	Tofta mejeri	Lindberg.	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000	
Åttabro d:o	Åttabro d:o	,	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000	
Bjurums d:o	Bjurums d:o	Ås.	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	1,500	
Derome d:o	Derome d:o	,	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000	
Aug. Werner & C:os fabriks- och handelsaktiebolag	Anderstorps bomullsspinneri	Lindome.	—	$\frac{1}{2}$	—	—	—	1	15,200	100,000	—	115,200	
Byggnadsaktiebolaget »Hallandia»	Hus och tomt	Halmstads stad.	—	—	—	—	—	1	—	118,000	—	118,000	
Appelloftska bryggeriaktiebolaget	Byggnader, tomter och jord	,	—	—	—	—	1	5	3,000	220,900	—	223,900	
Halmstads pantlåneaktiebolag	Hus och tomt	,	—	—	—	—	—	1	—	39,300	—	39,300	
Wallbergs fabriksaktiebolag	Frennarps nr 1	Snöstorp.	—	—	$\frac{1}{4}$	—	—	1	30,000	50,000	—	—	
	Slottsmöllans fabriker m. m.	Halmstads stad.	—	—	—	—	$\frac{1}{4}$	75	116,000	1,130,000	—	1,326,000	
Halmstad—Nässjö järnvägsaktiebolag	Byggnader och tomt	,	—	—	—	—	—	3	—	73,000	—	73,000	
Halmstads petroleumaktiebolag	En magasinsbyggnad	,	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000	
Halmstads slakteriaktiebolag	Byggnader	,	—	—	—	—	—	2	—	130,500	—	130,500	
Halmstads kvarbyggeri- och träförädlingsaktiebolag	Hus och tomt	,	—	—	—	—	—	1	—	72,000	—	72,000	
Östra bryggeriaktiebolaget	Byggnader och tomt	,	—	—	—	—	—	3	—	146,000	—	146,000	
Halmstads gjuteriaktiebolag	D:o d:o	,	—	—	—	—	—	4	—	71,200	—	71,200	
Falkenbergs järnvägsaktiebolag	En jordlott	Falkenbergs stad.	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	1,000	
Bryggeriaktiebolaget Falken	Byggnader med tomter	,	—	—	—	—	—	2	—	186,500	—	186,500	
Aktiebolaget Dan. Lundgrens läderfabrik	Byggnader, tomter och jord	,	—	—	—	—	1	2	300	135,700	—	136,000	
Svenska granitindustriaktiebolaget	Byggnader, tomter och jordar	Varbergs stad.	—	—	—	—	4	2	9,700	29,000	—	38,700	
Varbergs byggnadsaktiebolag	Tomter med åbyggnader och utmarksjord	,	—	—	—	—	1	2	2,000	12,700	—	14,700	
Granitaktiebolaget C. A. Kullgrens enka	En byggnad	,	—	—	—	—	—	1	—	2,900	—	2,900	
Varberg—Borås järnvägsaktiebolag	Odaljordar	,	—	—	—	—	5	—	3,900	—	—	3,900	
Varbergs teateraktiebolag	Tomt med byggnad	,	—	—	—	—	—	1	—	36,300	—	36,300	
Varbergs snickeriaktiebolag	Byggnader och odaljordar	,	—	—	—	—	2	1	5,000	35,000	—	40,000	
Skandinaviska textilfabriksaktiebolaget	D:o d:o	,	—	—	—	—	2	1	12,000	250,000	—	262,000	
Varbergs bryggeriaktiebolag	D:o d:o	,	—	—	—	—	3	1	5,500	41,200	—	46,700	
Varbergs badhusaktiebolag	Byggnader	,	—	—	—	—	—	3	—	40,000	—	40,000	
	Summa		—	$\frac{325931}{43200}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{19}{27}$	$\frac{5413}{14100}$	99	121	437,200	4,894,700	—	5,331,900

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I HALLANDS LÄN ÅR 1900.

1. Främmande maktens och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.				9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.				Summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
M. A. Treschow, norrman	Sannarp	Årstad.	—	—	7½	—	6	—	365,000	—	—	396,500	
		Abild.	—	—	—	1¾	—	1	27,000	4,500	—		
B. Friis sterbhus, dansk	Mällösa	Växtorp.	—	¾	2	—	—	—	135,000	—	—	135,000	
E. von Bothmer, tysk	Hus och tomt	Halmstads stad.	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	33,800	
Kessel & Röhl's granitaktiebolag, tyskt	Odaljordar med åbyggnader m. m.	Varbergs stad.	—	—	—	—	3	1	5,000	8,800	—		
		Summa	—	¾	9½	1¾	10¾	9	3	532,000	33,300	—	565,300

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DÄRMED JÄMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I HALLANDS LÄN ÅR 1900.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. 6. 7. 8. 9. Utdelning under år 1900		10. Stiftelsens storlek (fastighetsvärdet inräknade) vid årets slut.	11. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut.	12. Stiftelsen förvaltas af:	13. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
A. Å landsbygden.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. <i>pauvres honteux</i> och dylikt.									
Dahlbergska donationen.	Understöd åt Hasslöfs pastorats fattiga samt organist- och prästänkor.	Pål Rasmusson, inspektör, Göran Burensköld, löjtnant, H. Dahlberg, prost. Fröken Ulrika Lilliehöök.	1647 ^{28/4} 1795 ^{27/3} 1795 ^{26/2} 1860 ^{11/9}	33	53	950	—	Pastor i Hasslöv.	
Lilliehöökiska donationsfonden.	Utdelning af understöd under någon af de sista dagarna af hvarje år åt fattiga i Vinberg, som ej åtnjuta fattigvård.	Prostinnan Ulrika Svensson, född Lilliehöök.	—	15	75	1,500	—	Kyrkoherden och kommunalnämnden i Vinberg.	
D:o d:o.	Understöd åt sådana fattiga i Stafsinge, som ej åtnjuta fattigvård.	Kustvakten J. A. Jonssons änka Anna B. Jonsson.	1887 ^{7/3}	20	135	3,111	—	Kyrkoherden och fattigvårdsstyrelsen i Skrea.	
Kustvakten J. A. Jonssons och hans hustrus donationsfond.	D:o åt d:o i Skrea, som genom arbetsamhet, ordentlighet och gudsfruktan gjort sig däraf förtjenta.	Landtbrukaren Nils Millberg.	—	18	50	1,000	—	Kyrkoherden och kommunalnämnden i Morup.	
Millbergska fonden.	D:o åt d:o i Morup, som ej åtnjuta fattigvård.	Per Svensson, hemmansägare.	1871 ^{19/6}	—	—	6,427	1,000	Kommunalnämnden.	
Per Svenssonska donationen.	Bidrag till fattigvården inom Okome.	S. P. Bexell, prost.	1860 ^{3/9}	32	75	1,500	—	Pastor och fattigvårdsstyrelsen.	
Bexellska fonden.	För sjuka och fattiga i Grimeton och Rolfsorp.	A. E. Holmberg, v. pastor.	1861 ^{29/1}	16	50	1,000	—	D:o d:o.	
Holmbergska d:o.	För behöfvande kvinnor i Grimeton.								

Magnussonska fonden. Ehndalska d.o. Åkerströmska d.o. Johannes Jonassons donation. Krookska donationen.	För behöfvande personer i Grimeton. För fattiga i Torpa. D:o i Ås. Understöd åt fattiga personer inom Fjärås.	Brita M. Bengtsdotter. C. J. Ehndal, v. pastor. J. Åkerström, landtbrukare. Johannes Jonasson, hemmansägare i Bired. Ryttmästaren C. A. Krook.	1886 ²⁴ / ₈ 1889 ¹² / ₈ 1894 ¹⁸ / ₉ 1863 ⁴ / ₅	8 5 23 10	18 10 100 50	300 300 2,000 1,000	— — — —	Pastor och kyrkovården. Kommunalstyrelsen. Kommunalnämnden. Kyrkorådet i Frillesås.
Anna Katarina Andersdot- ters donation eller Hjelm- ska donationen. Kockska donationen.	Understöd åt fattiga och sjuka, under Rossared i Fjärås mantalsskrifna personer, hvilka däraf gjort sig förtjenta. Understöd åt sjukliga och fattiga ogifta fruntimmer i Tölö.	Anna Katarina Andersdotter. H. O. Kock, sjökaptän.	1878 ¹⁴ / ₁₂ 1851 ³ / ₁₁ 1841 ² / ₆	5 6 6	252 50 30	5,040 1,000 600	— — —	Kommunalnämnden i Fjärås. Pastor i församlingen. Kyrkorådet i Onsala.
Emma Wilhelmina Olssons i Allgusered donation. Grosshandlaren B. E. Dahlgrens och hans fru A. L. Dahlgrens, född Geijer, minnesstiftelse. D:o d.o. Sjökaptänen L. G. Cullbergs donation. Grosshandlaren E. Rundbergs d.o. Fru Maria Börjessons d.o. Mossgårdsfonden.	Ärligt understöd till 2 styrmans- och 4 sjömans-änkor i Onsala. Understödet utgår tills vidare till stifterskans syster samt 2 älderstigna och välkända kvinnor i Släp. Understöd utan inskränkning i Släps fattigvårdsförbindelser åt behöfvande, särdeles under den kalla årstiden med vedbrand och beklädnad. D:o d:o i Vallda d:o d:o. Understöd åt 4 fattiga personer inom Onsala. Begravningshjälpen åt fattiga inom d:o. Understöd åt äldre fattiga inom d:o. För fattiga i Ås.	Emma Wilhelmina Olsson, sjökaptensdotter. Grosshandlaren B. E. Dahlgren och hans hustru. Desamma. Sjökaptänen L. G. Cullberg. Grosshandlaren E. Rundberg. Fru Maria Börjesson. Inger K. Bernsdotter.	1883 ²⁴ / ₃ 1874 ¹⁸ / ₅ 1863 ²⁶ / ₆ 1863 ² / ₃ 1886 ²⁵ / ₈ 1893 ¹¹ / ₂	3 80 109 4 6 10 —	200 539 503 50 24 50 —	4,000 10,000 1,000 600 1,000 1,500	— — — — — — —	Pastorsämbetet och kommunalnämnden i Släp. D:o d:o. D:o d:o i Vallda. Kommunalnämnden i Onsala. D:o d:o. D:o d:o. Kommunalstyrelsen.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

P. von Möllers donation. Dockska donationen. Melanderska testamentet. Hammarska donationen. Holms gåfva till minne af dess silfverbröllop den 30 april 1877. J. A. Johanssons stipendiefond. Per Svenssonska donationen. Törnblomska d.o. Kyrkoherden Rudbecks donation. D:o d.o. D:o d.o. Olénska fonden. Kyrkoherden A. J. Lundgrens fond. Kjellbergsska donationsfonden. Annebergsska d.o. Silfverschiöldsska d.o.	Understöd till ett medellöst skolbarn inom Hasslöf. Skolväsendets i Renneslöf och Ysby befrämjande. Bidrag till kläder åt fattiga skolbarn inom Renneslöf och Ysby. Folkskolehusets i Eldsberga underhåll och uppvärmning samt beredande af kofoder till folkskolläraren. Att åt fattiga barn i Qvibille i en ålder af 7—13 år anskaffa snygga kläder. Stipendier till flitiga barn i Alfshögs folkskola. Bidrag till skolan i Okome. Bidrag till fattiga barn i Fagerred, Källsjö och Ullared. Understöd till fattiga skolbarn i Fagerred. D:o d:o i Källsjö. D:o d:o i Ullared. D:o till barn i Rolfstorp. Fattiga skolbarns i Landa beklädnad. Kostnadsfri undervisning åt barn i Fjärås, särdeles åt sådana från Rossareds gods, i ren kristendom och annat nödigt äfvensom i handaslöjd. Beklädnad åt fattiga skolbarn vid Björkeris skola i Tölö. Inköp af mindre vanlig materiel åt skolan i Tölö.	P. von Möller, f. d. ryttmästare, godsegare. Nils Dock, prost i Renneslöf. Handlanden J. Melander o. h. h. Botilda Melander. Kommerserådet A. J. Hammar. Gästgifvaren A. R. Holm o. h. h. Maria F. Holm, f. Alsin. Landtbrukaren J. A. Johansson. Per Svensson, hemmansägare. B. A. Törnblom, v. pastor. Kyrkoherden Anders Nilsson Rudbecks fru A. J. Rudbeck. Densamma. D:o. P. Olén, H. Olén och J. B. Olsson, handlande. Kyrkoherden A. J. Lundgren. Grosshandlaren Carl Fr. Kjellberg. Landtbrukaren P. Olsson, Anneberg. Kabinettskammarherren friherre Carl Otto Silfverschiöld.	1872 ²⁹ / ₈ 1824 ²¹ / ₁ 1869 ¹³ / ₂ 1842 ¹⁵ / ₁₁ 1877 ³⁰ / ₄ 1887 ²¹ / ₁₃ 1866 ²² / ₆ 1870 ²⁴ / ₁₂ 1877 ²¹ / ₆ 1858 ²⁴ / ₄ 1880 1846 ¹² / ₇ 1888 ¹³ / ₂ 1866 ⁸ / ₁₀	1 — 7 — — 19 — 37 16 10 8 20 — — 6 —	25 40 50 409 — 30 — 75 18 19 16 93 — 189 50 167	500 800 1,000 4) 1,757 600 5,388 1,600 350 375 375 2,673 500 4,120 1,000 1,396	— — — — — — — — — — — — — — — — — —	Skolrådet i Hasslöf. Skolråden i Renneslöf och Ysby. D:o d:o. Skolrådet i Eldsberga. D:o i Qvibille. D:o i Alfshög. Skolrådet. Pastorsämbetet. Kommunalnämnden i Fagerred. D:o i Källsjö. D:o i Ullared. Pastor och kyrkvårdar. Skolrådet i Landa. Pastorsämbetet i Fjärås. Skolrådet i Tölö. D:o d:o.
--	--	--	--	---	--	---	--	---

c) Sjuk- och begravningskassor.

Söndrums familjförenings sjuk- och begravningskassa. Logen n:r 385 »Klippans» d.o. Oskarströms fabriksarbetares d.o.	Understöd åt kassans medlemmar vid sjukdoms- och dödsfall. Understöd åt kassans medlemmar vid sjukdomsfall samt begravningshjälpen. Att vid sjukdoms- och dödsfall bereda kassans medlemmar och deras sterbhusdelegare understöd.	Skolläraren Sven Petersson. Goodtemplarlogen n:r 385 »Klippans». Skandinaviska jutespinneri- och väfveriaktiebolaget.	1887 ¹³ / ₄ 1895 ¹⁴ / ₃ 1890 ¹⁶ / ₉	15 7 259	385 119 4,025	2,060 193 33,125	— — —	En styrelse af 8 personer. Bokhållaren S. A. Lindahl. En styrelse af 7 ledamöter.
--	---	---	---	----------------	---------------------	------------------------	-------------	---

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärdens inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
f) Pensionsfonder.									
Ludvig von Segebadens fond för ålderstigna arbetare vid egendomarna Mostorp, Fjälldalen och Tollastorp.	Att bereda understöd åt dem, som i minst 15 år arbetat vid någon af egendomarna Mostorp, Fjälldalen och Tollastorp i Getinge, Harplinge, Slöinge och Asige socknar samt uppnått, man 65 och kvinna 68 års ålder.	Godsegaren L. von Segebaden.	1895 4/2	18	1,158	79,275	—	Kyrkoherdarne i Getinge, Harplinge och Slöinge samt den eller de personer, som äro egare af nämnda egendomar.	
D:o för d:o vid egendomarna Hjuleberg och Venneberg eller Hveneberg.	Att bereda understöd åt dem, som i minst 15 år arbetat vid någon af egendomarna Hjuleberg och Venneberg eller Hveneberg i Abilds socken samt uppnått, man 65 och kvinna 68 års ålder.	Densamme.	"	—	—	54,000	—	En styrelse, hvars ordförande är kyrkoherden i Abild.	10)
h) Andra stiftelser och inrättningar.									
Montanska donationen.	Att understödja stiftarens samtliga arvingar samt Knäreds och Odsmåls (i Göteborgs och Bohus län) socknars kyrkor och fattiga.	Benedictus Montan, prost i Knäred, o. h. h. Rebecka Rosche samt deras dotter, fru Märta Maria Mannererantz, född Montan.	1784 6/8	8	50	11)	—	En af arvingarna och hemmanens äboar vald kurator.	11)
Per Svenssonska d:o.	Bidrag till kyrkan i Okome.	Per Svensson, hemmansägare.	1866 22/6	—	—	5,888	1,000	Kyrkorådet.	
Strömvalleska d:o.	Välgörande ändamål i Gällared och Gunnarp.	A. J. Strömvall, kyrkoherde.	1872 nov.	—	200	15,591	—	Kyrkoherden samt 3 å kyrkostämman valda personer.	12)
Fröken Anna Torells donation.	Vårdandet af stifterskans föräldrars och hennes egen graf å Hanhals gamla kyrkogård. Överskottet användes af kyrkorådet efter godtfinnande.	Fröken Anna Torell.	1900 27/11	—	—	500	—	Kyrkorådet i Hanhals.	
		Summa	—	855	9,507	268,394	2,000		
B. I Halmstads stad.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.									
Änkan Ingrid Kulls donation.	Att med räkntan understödja behöfvande fattiga.	Ingrid Kull.	1877 11/5	9	87	1,750	—	Drätselkammaren.	
Änkefru Maria C. Pyhlsous d:o.	D:o d:o.	Maria C. Pyhlsou.	1875 19/3	1	100	2,000	—	D:o.	
Stadsmäklaren E. G. Thomées d:o.	Att utdelas årligen till 2 ålderstigna fruntimmer af borgerliga klassen och hänförliga under benämningen pauvres honteux.	E. G. Thomée, stadsmäklare.	1854 20/7	2	375	7,500	—	D:o.	
Faurellska fonden.	D:o åt 4 fattiga handverkare eller handverkar-änkor.	H. H. Faurell, bagarålder- man.	1856 3/1	4	50	1,000	—	Magistraten.	
Brandtska donationen.	Att understödja någon behöfvande änka efter afliden borgare i staden.	C. J. Brandt, rådman.	1814 20/4	1	3	50	—	D:o.	
Sefströmska fonden.	Att bereda årligt understöd åt fattiga tjänstemäns och borgares änkor i Halmstad.	Erik Sefström, borgmästare.	1813 12/3	4	50	1,000	—	D:o.	
A. J. Hammars donationsfond.	D:o åt behöfvande handlande eller handverkare, deras änkor eller barn.	A. J. Hammar, kommerseråd och handlande.	1850 dec.	10	248	5,000	—	D:o.	
J. H. Hallbäcks donation.	Att lika fördelas mellan 6 fattiga, välfrejdade, 50 år fyllda änkor efter eller oförsörjda döttrar till framlidne handverksmästare.	J. H. Hallbäck, urmakare.	1860 22/8	6	75	1,500	—	Fattigvårdstyrelsen.	
Sara Catharina Nordenströms fond.	Att lämna understöd åt 2 i Halmstad bosatta, välfrejdade och behöfvande äldre ogifta fruntimmer, hvilka icke kunna påräkna fattigunderstöd.	Sara Catharina Nordenström, mamsell.	1870 28/3	2	87	1,740	—	Magistraten.	
C. Barfoths donation.	Att understödja stadens fattiga i allmänhet samt 2 pauvres honteux.	C. Barfoth, kontrollör.	1833 * *	15	150	3,000	—	Drätselkammaren.	

J. Borells donation.	Att understödja 2 tjänstemäns eller borgares änkor eller oförsörjda döttrar af pauvres honteux med hälften vardera.	J. Borelius, borgmästare.	1845 ¹² / ₁₂	2	50	1,000	—	Drätselkammaren.
J. S. Pihlsons d.o.	Att understödja stadens mest nödlidande fattiga.	J. S. Pihlson, öfverinspektör.	1833 ⁴ / ₉	7	37	750	—	D:o.
J. H. Renströms d.o.	Understöd genom räntans fördelning med ¹ / ₃ till 10 pauvres honteux, ¹ / ₃ till 12 fattiga barn och ¹ / ₃ till 10 älderstigna personer inom handtverks- och arbetsklassen.	J. H. Renström, handlande.	1851 ² / ₅	32	650	15,000	—	D:o.
Lauterbackska fonden.	Att hjälpa de mest sjuka, torftiga och sängliggande i församlingen.	A. Lauterback, kammar-rättsråd.	1828 ²⁴ / ₁	6	37	750	—	D:o.
Jeanne Roghs donation.	Understöd genom fördelning af räntan å 1,000 kr. emellan 2 äldre ogifta behöfvande fruntimmer, å 500 kr. till 2 behöfvande flickor vid deras konfirmation och å 200 kr. till 1 änka bland pauvres honteux.	Jeanne Rogh, demoiselle.	1875 ⁵ / ₄	4	85	1,700	—	D:o.
Konsul Göran Hammars donationsfond.	Årliga räntans utdelning till fattiga änkor eller barn efter köpmän eller handverkare, som idkat sitt yrke inom Halmstad, äfvensom afsigkomna sådana köpmän eller handverkare.	Gustafva A. Hammar, änkefru, konsulinna.	1876 ¹⁷ / ₃	9	300	6,000	—	D:o.
G. N. Hammars fond.	Understöd åt 2 behöfvande vare sig änkor eller barn efter aflidne handlande eller handverkare, som varit boende i Halmstad.	G. N. Hammar, handlande.	1886 ¹⁷ / ₉	2	100	2,000	—	Magistraten.
Bokhållaren Salomon Nymans donation.	Att utdela räntan till 12 fattiga änkor eller fader- och moderlösa barn.	S. Nyman, bokhållare.	1886 ²⁵ / ₈	12	100	2,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.
G. M. Lidbäcks d.o.	Understöd till 6 behöfvande inom Halmstads samhälle.	G. M. Lidbäck, handlande.	1881 ²⁷ / ₇	6	50	1,000	—	Drätselkammaren.
Nils Kleens fond.	Understöd till 3 ogifta, aktuingsvärda och behöfvande fruntimmer af ståndspersonsklassen i Halmstad.	Karolina Johanna Kleen, demoiselle.	1871 ²⁰ / ₃	1	500	10,000	—	D:o.
P. Ljungbergs donation.	Understöd genom utdelning af räntan å 8,500 kr. till 2 behöfvande köpmansänkor eller -döttrar eller, om sådana icke finnas, till 4 fattiga handtverksfamiljer och å 8,500 kr. till 12 fattiga arbetarfamiljer.	P. Ljungberg, handlande.	1865 ² / ₃	15	850	17,000	—	D:o.
Handlanden Carl Gustaf Falcks d.o.	Att utdela räntan till 6 fattiga änkor.	Carl Gustaf Falck, handlande.	1893 ¹² / ₁	6	500	10,000	—	D:o.
Handlanden Gustaf Söderbergs stiftelse.	D:o till fattiga eller behöfvande änkor eller döttrar till i Halmstad aflidne ämbets- eller tjänstemän, handlande eller handverkare.	Gustaf Söderberg, handlande.	1892 ⁷ / ₅	3	250	27,260	—	D:o.
P. Tholanders donation.	D:o till behöfvande personer inom samhället.	P. Tholander, bokhållare.	1887 ¹⁸ / ₃	30	293	5,870	—	D:o.
Kristian Nilssons d.o.	D:o till de mest behöfvande.	Kristian Nilsson, arbetare.	1870 ¹⁷ / ₁₁	3	27	548	—	D:o.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Folk- och slöjdskolefonden.	Att utdela kläder till fattiga barn i folk- och småskolorna samt premier till flickor i slöjdskolan.	J. H. Renström, handlande, m. fl.	1851 ² / ₅	300	489	20,040	—	Skolrådet.
C. Hammars och hans frus donation.	Att användas för en vanartig gosses från Halmstad intagande å räddningshemmet i Hallands län eller till inrättande af ett barnhem i Halmstad.	C. Hammar, godsegare, med fru.	1879 ² / ₁₂	1	150	3,000	—	Drätselkammaren.
Halmstads barnhem.	Att vårda och uppfostra fattiga föräldralösa eller fader- eller moderlösa barn, tillhörande Halmstads församling.	A. von Eugeström, lektor.	1881 ² / ₄ , 1885 ¹⁹ / ₆	16	2,275	15,805	10,000	En styrelse bestående af 12 ledamöter.
Sällskapsspektaklets donation.		Ett s. k. sällskapsspektakels ledamöter.	1872 ¹⁹ / ₄	—	—	3,758	—	
Tvenne lyckliga makars d.o.		Tvenne lyckliga makar.	1874 ¹⁹ / ₃	—	—	11,695	—	
Maria C. Pihlsons d.o.		Maria C. Pihlson, änkefru.	1875 ¹⁹ / ₃	—	—	20,538	—	
Eleonora Nymans d.o.		Eleonora Nyman, änkefru.	1880 ⁴ / ₁₀	—	—	10,844	—	
Tillsyningsföreningens d.o.	Att, sedan fonden genom årsräntans läggande till kapitalet uppgått till erforderligt belopp, användas till ett barnhem i Halmstad.	Halmstads tillsyningsförening.	1881 ² / ₅	—	—	843	—	Drätselkammaren.
Gottfrid Nymans d.o.		Gottfrid Nyman, handlande.	1883 ¹⁶ / ₁	—	—	2,031	—	
C. G. Lindgrens d.o.		C. G. Lindgren, landskamrerare.	1883 ²⁷ / ₄	—	—	2,324	—	
Fröken Staël von Holsteins d.o.	Att understödja Halmstads barnhem i dess uppgift att vårda och uppfostra minderåriga, fattiga barn.	Staël von Holstein, fröken.	1893 ⁷ / ₄	—	—	2,000	—	Styrelsen för Halmstads barnhem.
Fröken H. von Wachenfeldts d.o.	D:o d:o.	Hedvig v. Wachenfeldt, fröken.	1895 ³ / ₁	—	—	5,000	—	D:o d:o.
C. G. Falcks d.o.	D:o d:o.	Carl Gustaf Falck, handlande.	1893 ¹² / ₁	—	—	2,000	—	D:o d:o.
Ljungbergska stiftelsen.	Att när kapitalet stigit till det belopp, som erfordras, användas till ett barnhem.	B. C. Ljungberg, änkefru.	1882 ²¹ / ₁₂	—	—	264,704	22,200	En styrelse af 3 personer.
von Björnmarkska fonden.	² / ₅ af räntan användas till inköp af kläder och böcker till fattiga lärjungar vid läroverket och folkskolan och ² / ₅ till en arbetarsingförening och musikkår i staden.	A. von Björnmark, drätselkamrerare.	1868 ²⁷ / ₁₁	5	250	5,000	—	Drätselkammaren.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Wallmarkska stiftelsen.	Räntan användes för att i Halmstad bilda och uppehålla en praktisk hushållsskola för uppväxande flickor.	C. A. W. Wallmark, handlande.	1886 ¹⁷ / ₂	2	1,000	20,000	—	Drätselkammaren.	
Lauterbackska fonden.	Att med räntan årligen understödja 2 fattiga och välartade ynglingar i stadens lärdomsskola.	A. Lauterback, kammar-rättsråd.	1828 ²⁴ / ₁	1	37	750	—	Läroverkskollegiet.	
Barfothska d:o.	Att med ¹ / ₃ af räntan årligen understödja 2 eller 3 fattiga och sediga lärjungar vid läroverket och att med ² / ₃ af berörda ränta understödja 1 studerande vid universitetet.	C. Barfoth, tullkontrollör.	1839 ² / ₉	3	168	3,750	—	D:o.	
Renströmska d:o.	Att med räntan årligen understödja 2 medellösa ynglingar vid läroverket.	J. H. Renström, handlande.	1851 ³ / ₅	2	234	7,500	—	D:o.	
Tollska fonden och Tollska biblioteket.	Att med den årliga räntan dels understödja lärjungar vid läroverket och 1 studerande vid universitetet, dels ock underhålla bibliotek.	Florus Toll, öfverstelöjtnant, och hans fru Annette Toll.	1858 ⁹ / ₁₀	5	269	13,000	—	D:o.	
Konsul G. N. Hammars pensionsfond.	Understöd genom fördelning af räntan å 2,000 kr. till 2 ynglingar, som åtnjuta undervisning i handels- eller sjömansyrket eller ock i slöjd, å 1,000 kr. till 1 flicka, som skall taga undervisning i hushållsskola, å 1,000 kr. till 1 flicka, som genomgår undervisningsanstalt för lärarinnor, och å 2,000 kr. till 6 fattiga och välfredade tjänstehjon.	Katarina Wessberg, mamsell.	1880 ²³ / ₄	9	250	8,379	—	Drätselkammaren.	
Rhedinska fonden.	Att med årsräntan understödja 1 lärjunge vid läroverket.	Mamsell Rhedin.	—	1	7	150	—	Läroverkskollegiet.	
Hallbäckska d:o.	Att med årsräntan understödja fattiga, inom stadsförsamlingen födda lärjungar vid läroverket.	J. H. Hallbäck, urfabrikör.	1860 ²² / ₈	5	60	1,000	—	D:o.	
Fjärde-novemberfonden.	Att med årsräntan understödja behöfvande lärjungar vid läroverket.	Fonden bildad genom enskildas bidrag.	1864 ⁴ / ₁₁	10	45	1,000	—	D:o.	
Carl Hammars stipendiefond.	Att med årsräntan understödja 1, 2 eller 3 medellösa lärjungar i läroverkets 6:te eller 7:de klass.	Carl Hammar, godsegare.	1870 ⁷ / ₆	2	227	5,000	—	D:o.	
Bengta Nilsdotters fond.	Att med årsräntan understödja fattiga lärjungar vid läroverket, helst från någon angränsande landsförsamling och sådana, som ämna gå prästvägen.	Bengta Nilsdotter, bondhustru.	1868 ¹³ / ₈	1	40	800	—	D:o.	
Prosten Mellqvists d:o.	Att med årsräntan understödja någon, helst inom Halmstads pastorat född, behöfvande lärjunge vid läroverket.	L. N. Mellqvist, prost och kyrkoherde.	1880 ¹⁰ / ₁₂	1	90	2,000	—	D:o.	
von Möllerska fonden.	Att med årsräntan understödja 1 å 2 behöfvande lärjungar i läroverkets 6:te eller 7:de klass.	P. von Möller, ryttmästare, godsegare.	1866 ¹⁵ / ₁₂	1	89	4,000	—	D:o.	
G. M. Lidbäcks fond.	Att med årsräntan understödja 1 eller 2 däraf förtjenta lärjungar.	G. M. Lidbäck, f. d. handlande.	1881 ²⁷ / ₇	1	52	1,000	—	D:o.	
Stipendium för klassiska språken.	Att årligen uppmuntra 1 eller 2 lärjungar i läroverkets 7:de klass i de klassiska språkens studium.	Carl Fehrman, kontraktsprost och kyrkoherde.	1889 ⁵ / ₆	1	260	5,000	—	D:o.	
Wallmarkska fonden.	Att årligen understödja 1 behöfvande lärjunge vid läroverket.	C. A. W. Wallmark, handlande.	1886 ¹⁷ / ₂	1	235	5,000	—	D:o.	
Magnus Hammars fond.	Att efter stiftarens och hans tjenarinns död med räntan understödja 2 lärjungar vid läroverket.	G. A. Hammar, landtbrukare.	1890 ²² / ₅	—	—	2,000	—	D:o.	
August Barkmans d:o.	Att med premie årligen uppmuntra 1 flitig lärjunge vid läroverket.	Aug. Barkman, handlande, och Maria Barkman.	1888 ²⁸ / ₈	1	50	1,000	—	D:o.	
Göranssonska fonden.	Att tillgodokomma den klassiska språkundervisningens främjande medelst ändamålsenlig åskådningsmateriel.	Z. Göransson, rektor, och N. A. Forsberg, lektor.	1878 ⁹ / ₃ , ²⁵ / ₃	—	—	647	—	D:o.	
Halmstads sparbanks donationsfond.	Att inrätta en yrkes- eller slöjdskola i Halmstad.	Halmstads sparbank.	1892 ¹⁹ / ₁₂	—	—	40,937	—	Drätselkammaren.	
Rektor Hults premiefond.	Att tilldelas för bästa uppsatsen å modersmålet i skriftliga mogenhetsexamen.	H. F. Hult, f. d. rektor.	1899 ¹⁵ / ₁₂	1	18	1,000	—	Läroverkskollegiet.	

d) Stiftelser för sjukvård.

Tolls donationsfond.	Beredande af frisång å Halmstads lasarett åt sjuklingar från Halmstads stad.	Annette Toll, öfverstelöjtnantska.	1858 ⁹ / ₁₀	4	238	4,001	—	Lasarettsdirektionen.
J. P. Dillbergs d.o.	Beredande af frisångar åt obotligt sjuka å Halmstads lasarett, sedan pensioner till vissa uppgifna personer utgått.	J. P. Dillberg och hans hustru Fredrique Dillberg.	1872 ³ / ₁₀	4	300	5,000	—	D:o.
Kristina Petterssons d.o.	Beredande af frisångar å Halmstads lasarett.	Kristina Pettersson, hushållerska.	1877 ²⁴ / ₄	1	41	801	—	D:o.
Kristina Bengtssons d.o.	Att auvündas för lasarettets i Halmstad ändamål.	Kristina Bengtsson, mat-hållerska.	1872 ⁵ / ₆	—	—	4,543	—	D:o.
J. H. Renströms d.o.	Beredande af frisångar å Halmstads lasarett åt medellösa personer, i första rummet inom Halmstads församling.	J. H. Renström, handlande.	1851 ³ / ₅	7	403	7,575	—	D:o.
von Björnmarks d.o.	D:o vid d:o för obotligt sjuka.	A. J. von Björnmark, stadskassör.	1866 ¹⁶ / ₁₂	2	537	10,101	—	D:o.
Societetsällskapets d.o.	D:o vid d:o åt sådana medellösa sjuka, företrädesvis från Halmstad, hvilkas sjukvård vederbörande kommun icke kan anses skyldig att bekosta.	A. Lind, lasarettsläkare, med flere.	1880 ²⁵ / ₃	1	76	1,616	—	D:o.
von Wachenfeldts d.o.	D:o vid d:o för i fattiga omständigheter varande sjuka.	Fröknarna Hedvig o. Charlotte von Wachenfeldt.	1880 ²⁸ / ₁₂	1	249	5,000	—	D:o.
Pripps d.o.	Beredande af frisång å Halmstads lasarett.	Gustaf Pripp, godsegare.	1882 ²⁰ / ₁₂	2	119	2,002	—	D:o.
Halmstads kallvattenkurinrättnings understödsfond.	Att använda rüntan för fribad åt fattiga behöfvande sjuka.	Styrelsen för Halmstads kallvattenkurinrättnings nya aktiebolag.	1873 ²⁹ / ₁	2	60	1,310	—	Drätselkammaren.

e) Sjuk- och begravningskassor.

Hundramannaföreningen n:r 1.	Att vid behof understöjda hvarandra med sjuk- och begravningshjäl.	—	1875 ²⁹ / ₈	23	2,040	—	—	En af medlemmarne tillsatt styrelse.
Halmstads arbetares sjuk- och begravningskassa.	Att utdela sjuk- och begravningshjäl åt medlemmar.	Arbetare inom Halmstad.	1870 ¹⁵ / ₆	35	2,049	297	—	En styrelse af 8 personer.
Halmstads handverksidkares pensions-, sjuk- och begravningskassa.	Att lämna d:o åt medlemmar äfvensom pension.	Halmstads handverksidkare.	1865 ¹⁹ / ₂	14	359	8,477	—	D:o af 7 d:o.
Slottsmöllans fabriksarbetares sjuk- och begravningskassa.	Att vid inträffande sjukdoms- eller dödsfall understöjda fabriksarbetare.	Slottsmöllans fabriksarbetare.	1867 ¹⁵ / ₉	167	8,482	56,898	—	D:o af 5 d:o.
Familjföreningen.	Att bereda delegarne dels penninglån, dels sjuk- och begravningshjäl.	Smärre yrkesidkare.	1876 ¹⁷ / ₄	19	795	5,176	—	D:o af 7 d:o.
V—n (Vänskapen).	Att bereda delegarne sjuk- och begravningshjäl.	Gust. Åhlund, målarmästare.	1883 ²⁹ / ₂	14	618	1,346	—	D:o af 6 d:o.
Sällskapet »H. H.»	D:o d:o.	A. von Johnstone m. fl.	1887 ¹⁵ / ₇	21	1,483	4,090	—	D:o af 9 d:o.
Föreningen »Framtidshoppet».	D:o d:o.	—	1887 ¹⁷ / ₁₁	45	1,485	—	—	D:o af 3 d:o.
Halmstads stenhuggeriaktiebolags arbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Halmstads stenhuggeriaktiebolag.	1877 ¹ / ₂	183	3,292	3,097	—	Halmstads stenhuggeriaktiebolag.
Arbetarnes vid Halmstads gjuteriaktiebolag d:o.	D:o d:o.	Halmstads gjuteriaktiebolag.	1881 ²¹ / ₃	46	1,276	1,271	—	Halmstads gjuteriaktiebolag.
Logen »Orions» d:o.	D:o d:o.	C. O. R. Andersson, fabriksör.	1894 ¹⁶ / ₉	15	485	180	—	En styrelse af 4 personer.
Halmstads järnvägmäns d:o.	D:o d:o.	Järnvägstjänstemän.	1897 ¹⁷ / ₆	46	1,433	—	—	En styrelse.
Halmstads lärars och lärarinnors sjuk-kassa.	Att bereda medlemmarne sjukhjäl.	K. V. Palmer, folkskollärare.	1899 ⁴ / ₂	8	150	322	—	D:o af 5 personer.
»Arbetarnes väls» sjuk- och begravningskassa.	Att bereda medlemmarne sjuk- och begravningshjäl.	Gustaf Nilsson, arbetsförman.	1885 ¹³ / ₉	36	1,405	775	—	D:o af 9 d:o.
»J. O. G. T.» sjuk-kassa.	Att bereda delegarne sjukhjäl samt lån.	C. O. R. Andersson, snickare.	1887 ¹⁶ / ₂	14	463	—	—	D:o d:o.

f) Pensionsfonder.

Hallbäckska stiftelsen.	Att bereda understöd åt testators behöfvande släktingar.	C. P. A. Hallbäck, protokollssekreterare.	1858 ¹⁹ / ₄	29	5,975	145,330	—	Pastor, borgmästaren och en af testators släktingar.
Tollska pensionsfonden.	Att utdela pensioner till obemedlade fruntimmer.	Annette Toll, öfverstelöjtnantska.	1858 ⁹ / ₁₀	38	2,965	70,946	—	Två af Konungens Befallningshafvande i länet utsedda förvaltningsmän.
Renströms och Hallbäck pensionsinrättning.	Att bereda pensioner till gammalt tjänstefolk, drängar och pigor inom staden och sådana, som tjänat länge och troget.	J. H. Renström, handlande, och J. H. Hallbäck.	1851 ³ / ₅	43	830	15,250	—	En direktion af 5 personer, valda af stadsfullmäktige.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Kammarrättsrådet Ferdinand Stockenbergs legat.	Att användas till pensioner åt personer, som innehaft ämbete eller tjänst inom eller vid Halmstads magistrat eller rådstufvurätt eller tillhört stadens poliskår.	Th. Stockenberg, borgmästare.	1880 16/5	3	400	10,790	—	Drätselkammaren.	
S. Hagmans donation.	Att understödja 1 eller 2 behöfvande personer för lifstiden.	S. Hagman, rådmän.	1880 1/9	2	50	1,000	—	D:o.	
Halmstads poliskårs pensionskassa.	Att användas till en pensionskassa för stadens ämbets- och tjänstemän.	Stadsfullmäktige och magistraten.	1887 14/7	—	—	4,225	—	D:o.	
Änkefru Jeanna Stockenbergs pensionsfond.	Att bereda årligt understöd åt 1 eller 2 behöfvande personer ur ståndspersonklassen.	Jeanna Stockenberg, född Ratzky, änkefru.	1860 16/2	1	50	1,000	—	Magistraten.	
S. Hagmaus d:o.	Att lämna understöd åt någon fattig ämbets- eller tjänstemans eller handelsidkares änka af s. k. pauvres honteux för lifstiden.	Sven Hagman, rådmän.	1880 1/9	1	113	2,500	—	D:o.	
Anna Staël von Holsteins fond.	Att bereda understöd åt 2 behöfvande fruntimmer af ståndspersonklassen.	Anna Staël von Holstein, fröken.	1886 9/2	2	200	4,000	—	D:o.	
Gottfrid Nymans donation.	Att understödja lärarinnornas vid högre flickskolan pensionering.	Gottfrid Nyman, grosshandlare.	1883 16/1	—	—	2,414	—	Kvinnliga läroverkets styrelse.	
Gustafva Hammars pensionsfond.	Understöd dels genom utdelning af räntan å 2,000 kr. till 4 fattiga, sjuka fruntimmer och å 1,000 kr. till 3 fattiga fruntimmer af pauvres honteux, dels ock medelst räntan å 1,000 kr. genom köp af ved till fattiga inom Halmstads samhälle.	Katarina Wessberg, mammalsell.	1880 23/4	12	200	4,000	—	Drätselkammaren.	
Geruandtska pensionsfonden.	Dels att med 300 kr. understödja 3 obemedlade fruntimmer, dels ock att med 100 kr. utdela premier till belopp af minst 10 och högst 20 kr. bland lärjungarne vid högre läroverket.	C. E. Gernandt, boktryckare.	1881 25/4	10	400	13,389	—	D:o.	
Slottsmöllans sjuk-, skol- och pensionskassa.	Att lämna sjukhjälp och pensioner åt fabriksarbetare.	Wallbergs fabriksaktiebolag.	—	29	10,878	217,564	—	Wallbergs fabriksaktiebolag.	
		Summa	—	1,442	61,248	1,235,199	32,200		
C. I Laholms stad.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Johan Franzéns fond.	Understöd åt 2 bättre fruntimmer.	Johan Franzén, prost.	1864 11/3	2	26	467	—	Drätselkammaren.	
Carolina och Anna Wessbergs d:o.	Räntan utdelas till 2 bättre, fattiga fruntimmer.	Carolina och Anna Wessberg, fröknar.	1880 17/3	2	83	1,500	—	D:o.	
Holmströmska stipendiefonden.	D:o till fattiga personer.	J. P. Holmström, urmakare.	1856 10/12	13	421	7,683	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
B. Anderssons donationsfond.	D:o till fattiga, som ej åtnjuta fattighjälp.	B. Andersson, handlande.	1862 27/3	6	110	2,000	—	D:o.	
J. A. Thelins sterbhusdelägares donation.	D:o till fattiga änkor.	J. A. Thelin, garfverifabrikör.	1883 1/3	4	110	2,000	—	D:o.	
Änkan Botilda Melanders d:o.	D:o till fattiga kvinnor, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Botilda Melander, änka.	1883 27/8	5	110	2,000	—	D:o.	
Mamsell Charlotta Kallenbergs donationsfond.	D:o till fattiga, som ej åtnjuta fattighjälp.	Charlotta Kallenberg, mammalsell.	1887 9/9	6	132	2,400	—	D:o.	
b) <i>Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Axel von Björnmarks fond.	Räntan utdelas till fattiga skolbarn.	A. J. von Björnmark, kamrer.	1866 16/12	33	165	3,000	—	Drätselkammaren.	
J. Melanders d:o.	D:o d:o.	J. Melander, handlande.	1871 23/9	3	15	300	—	D:o.	
d) <i>Stiftelser för sjukvård.</i>									
Carna Hedlunds sjukvårdsfond.	Sjukvård för fattiga.	Carna Hedlund, barnmor-ska.	1894 14/5	2	22	1,099	—	Drätselkammaren.	
		Summa	—	74	1,194	22,449	—		

D. I Falkenbergs stad.

e) Sjuk- och begravningskassor.

Familjföreningen.	Att till föreningens medlemmar lämna sjuk- och begravningshjälp.	Lotsältermannen C. Ekman m. fl.	1876 ²¹ / ₈	18	744	8,296	—	En styrelse af 7 medlemmar.	²⁸⁾
Arbetsföreningen.	D:o d:o.	Trädgårdsmästaren M. A. Holmberg m. fl.	1885 ²⁸ / ₄	17	644	7,495	—	D:o d:o.	²⁹⁾
Goodtemplarnes sjukhjälpförening.	D:o d:o.	Sadelmakaren F. Gahn.	1894 ²⁴ / ₄	3	46	546	—	Styrelsen.	³⁰⁾
Summa			—	38	1,434	16,337	—		

E. I Varbergs stad.

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning. ³¹⁾

Helgonskyldsspannmålsersättning.	Att utdelas till fattiga skolynglingar vid Varbergs lägre allmänna läroverk.	Konung Karl XI och konung Fredrik II i Danmark.	1697 ²⁴ / ₈	—	345	—	—	—	
Göran Hanssons stipendiefond.	Att i penningar och kläder utdelas till d:o.	Göran Hansson, handlande.	1655 ²⁴ / ₈	—	8	³²⁾	—	—	³²⁾
Rektor Grimbergs d:o.	Räntan utbetalas med hälften till rektor och hälften till lärjungarne vid lägre allmänna läroverket i Varberg.	Anna Kristina Grimberg, rektorsänka.	1744 ² / ₅	—	4	³³⁾	—	Rektor vid lägre allmänna läroverket i Varberg.	³³⁾

e) Sjuk- och begravningskassor.

Varbergs sjuk- och begravningshjälpkassa.	Att bereda sjuk- och begravningshjälp åt delegarne.	Åtskilliga enskilda personer.	1870 ¹⁰ / ₄	27	755	3,367	—	En styrelse af 5 ledamöter.	³⁴⁾
Varbergs nykterhetsfolks sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	—	1894 ¹⁰ / ₃	12	272	1,394	—	D:o d:o.	³⁵⁾
Summa			—	39	1,381	4,761	—		

F. I Kungsbacka stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

Herrmanska fattigförsörjningsfonden.	Understöd åt stadens fattiga.	Mamsell Johanna Elisabeth Herrman.	1834 ¹⁷ / ₁₁	2	50	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
G. Menns donation.	Understöd åt högst 2 fattiga fruntimmer.	Postmästaren kapten G. Menn.	1871 ¹³ / ₇	2	150	3,000	—	D:o.	
Herrmanska julgåvfonden.	Julgåfvor till stadens fattiga änkor och barn.	Mamsell Johanna Elisabeth Herrman.	1834 ¹⁷ / ₁₁	4	28	560	—	D:o.	
Fru Göthes gåfva.	Till stadens fattiga.	Fru C. L. Göthe.	1854 ²⁷ / ₇	4	8	150	—	D:o.	
Fru Kollbergs d:o.	Understöd åt fattiga barnaföderskor.	Barnmorskan M. Kollberg.	1874 ⁴ / ₈	2	20	400	—	D:o.	

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning. ³⁶⁾

Herrmanska beklädnadsfonden.	Fattiga skolbarns beklädnad.	Mamsell J. E. Herrman.	1834 ¹⁷ / ₁₁	34	120	2,231	—	Kyrkorådet.	
P. T. Larssons donation till minne af B. M. Larsson.	Beklädnad åt fattiga barn, som erhålla undervisning i skolan.	Paulina Themina Larsson.	1895 ¹³ / ₁₀	—	19	533	—	Syföreningen.	
Jeanssonskas gåfvan.	Löneförbättring åt läraren i Kungsbacka skola.	Handlanden J. Jeansson.	1829 ¹⁶ / ₄	1	72	1,842	—	Skolorådet.	³⁷⁾
Premiefonden.	Premier åt skolbarn.	Stadsfullmäktige.	1876 ⁷ / ₃	—	40	800	—	D:o.	
1877 års skolfond.	Skolväsendets befrämjande och förbättrande.	A. M. Byrman, C. A. Svahn m. fl.	1877 ¹⁵ / ₁	—	235	3,200	—	D:o.	

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

G. Menns donation.	Understöd åt af fattiga föräldrar född yngling med anlag för mekaniskt yrke.	Postmästaren G. Menn.	1871 ¹³ / ₇	1	238	4,758	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
--------------------	--	-----------------------	-----------------------------------	---	-----	-------	---	-----------------------	--

e) Sjuk- och begravningskassor.

Handverks- och arbetarföreningens sjuk- och begravningskassa.	Att vid inträffande sjukdoms- eller dödsfall lämna medlemmarne ekonomiskt understöd.	Kungsbacka handverks- och arbetarförening.	1897 ⁵ / ₁₂	5	190	147	—	Styrelsen för föreningen.	³⁸⁾
Summa			—	55	1,220	18,621	—		

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

A n m ä r k n i n g a r.

¹⁾ I uppgiften till förra femårsberättelsen är Anna *Kristina* Andersdotter uppgifven som stiftare, hvilket är oriktigt. — ²⁾ Utdelning af 15 kr. i Renneslöf och 25 kr. i Ysby. — ³⁾ D:o af 25 kr. till 4 barn i Renneslöf och 24·93 kr. till 3 barn i Ysby. — ⁴⁾ Af det år 1900 utdelade beloppet hafva 100 kr. åtgått till skolhusets underhåll. Återstoden har användts dels till inköp af 17 famnar ved till skolhuset, dels till kofoder åt läraren. Stiftelsen består icke af något kapitalbelopp eller någon fastighet, utan är i stiftelseurkunden föreskrifvet, att värdet af de i kol. 2 omnämnda förmåner skall utgå af egendomarna Stjernarp och Fladje, i hvilka förmånerna därför äro intecknade. — ⁵⁾ Räknan får ej användas, innan bägge makarna Holm affidit. Gästgifvaren Holm är numera död. — ⁶⁾ Ingen stiftelseurkund. Medlen aflämnades år 1880. — ⁷⁾ Delegareafgifter år 1900 875 kr. — ⁸⁾ D:o 202·54 kr. — ⁹⁾ D:o 8,533·54 kr. — ¹⁰⁾ Utbetalning af understöden börjar icke förrän 15 år förflutit från det fonden stiftades. — ¹¹⁾ 25 kr. utdelas årligen till hvardera af Knäreds och Ödsmåls socknar. Understöden utgå af afkastningen af de s. k. Montanska godsen, 23¹/₆ oförmedlade eller 14⁵/₁₂ förmedlade mantal. Uppgiften i föregående femårsberättelser, att makarna Montans dotter Märta Maria skall hafva varit gift med en »Mannerschantz», är oriktig. — ¹²⁾ Stiftelseurkunden, kyrkoherden Strömvals testamente, är dagtecknad i nov. 1872. Efter uppkommen tvist träffades skriftlig förlikning den 21 januari 1880. — ¹³⁾ Delegareafgifter år 1900 2,340 kr. — ¹⁴⁾ Det

i kolumnen 7 upptagna belopp utgör grundfonden. Inbetalda afgifter år 1900 2,098·50 kr. — ¹⁵⁾ Delegareafgifter år 1900 216 kr. — ¹⁶⁾ D:o 4,942·80 kr. — ¹⁷⁾ D:o 1,048·14 kr. — ¹⁸⁾ D:o 890 kr. — ¹⁹⁾ D:o 1,301·75 kr. — ²⁰⁾ D:o 1,746·50 kr. — ²¹⁾ D:o 4,421·43 kr. — ²²⁾ D:o 422·75 kr. — ²³⁾ D:o 399 kr. — ²⁴⁾ D:o 1,771·49 kr. — ²⁵⁾ D:o 292·10 kr. — ²⁶⁾ D:o 1,633·15 kr. — ²⁷⁾ D:o 1,158·86 kr. — ²⁸⁾ D:o 788·45 kr. — ²⁹⁾ D:o 1,044·05 kr. — ³⁰⁾ D:o 28 kr. — ³¹⁾ Peder Severendens stipendiefond vid Varbergs läroverk, bestående af markegångsvärdet af 12 tunnor spannmål, ¹/₃ råg, ¹/₃ hafre och ¹/₃ korn, förvaltas af Kungl. Medicinalstyrelsen. År 1900 utdelades från fonden 127·05 kr. — ³²⁾ Från en jord, hörande till landeriet Åkregården å stadens område, betalas årligen 7·50 kr. till läroverket. — ³³⁾ Beloppet utgår från en jord, tillhörande enskild person. Stiftelsens storlek uppgifves utgöra 300 daler silfvermynt. — ³⁴⁾ Reglemente stadfästadt af K. M:ts Befallningshafvande d. 6/3 1882. Delegareafgifter år 1900 887·55 kr. — ³⁵⁾ Inkomster år 1900 783·49 kr.; bidrag från staten 73·50 kr. — ³⁶⁾ Från den af Nödhjälpskassans i Stockholm direktion förvaltade Törnebomska donationen bar år 1900 till understöd åt 2 fattiga barn i Kungsbacka utdelats 150 kr. — ³⁷⁾ Ursprungliga beloppet, som utgör 1,500 kr., uppgifves hafva genom beslut af den 22 maj 1899 »fixerats» till 1,842 kr. — ³⁸⁾ Delegareafgifter år 1900 220·20 kr.